

Gospodarski utjecaj NR Kine na izabrane zemlje jugoistočne Azije

Đukić, Irinej

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:308130>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski studij Ekonomija

**GOSPODARSKI UTJECAJ NR KINE NA IZABRANE ZEMLJE
JUGOISTOČNE AZIJE**

Diplomski rad

Irinej Đukić

Zagreb, lipanj 2023.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski studij Ekonomija

**GOSPODARSKI UTJECAJ NR KINE NA IZABRANE ZEMLJE
JUGOISTOČNE AZIJE**
**ECONOMIC IMPACT OF PRC ON SELECTED COUNTRIES OF
SOUTHEAST ASIA**
Diplomski rad

Student: Irinej Đukić

JMBAG: 0067529686

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Danijel Mlinarić

Zagreb, lipanj 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____

(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedandio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te danijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, _____

STATEMENT ON ACADEMIC INTEGRITY

I hereby declare and confirm with my signature that the _____

(type of the paper)

is exclusively the result of my own autonomous work based on my research and literature published, which is seen in the notes and bibliography used. I also declare that no part of the paper submitted has been made in an inappropriate way, whether by plagiarizing or infringing on any third person's copyright. Finally, I declare that no part of the paper submitted has been used for any other paper in another higher education institution, research institution or educational institution.

Student:

In Zagreb, _____

SAŽETAK

Predmet ovog diplomskog rada je sagledati i provesti analizu nad gospodarskim rastom i razvojem, te gospodarskim utjecajem NR Kine nad izabranim zemljama jugoistočne Azije, te na taj način dobiti uvid u prednosti i nedostatke koje odabrane zemlje jugoistočne Azije ostvaruju i mogu ostvariti sudjelovanjem u inicijativi „Jedan pojas, jedan put“. Odabrane zemlje jugoistočne Azije će se svesti na Vijetnam, Tajland i Indoneziju. Putem ovog diplomskog rada će se nastojati izvršiti i sama analiza razvoja gospodarstva NR Kine, te će se na taj način moći dobiti uvid u samo funkcioniranje gospodarstva. Stoga će u prvom poglavlju biti obrađena struktura gospodarstva NR Kine, gdje će biti učinjen povijesni pregleda razvoja, te analiza značajnih makroekonomskih pokazatelja. Sljedeće će se izvršiti pregled inicijative „Jedan pojas, jedan put“, biti će proveden pregled odabranih zemalja, te će biti izrađena Swot analiza prednosti i nedostataka inicijative. Nakon pregleda, analizirat će se utjecaj značajnih makroekonomskih pokazatelja za odabrane zemlje. Naposljetku će se dobiveni rezultati sumirati u zaključku.

KLJUČNE RIJEČI: gospodarski rast, gospodarski utjecaj, struktura gospodarstva, makroekonomski pokazatelji, SWOT analiza

ABSTRACT

Topic of this final thesis is to research and make an analysis of economic growth and development, and also of economic influence PRC has on selected countries of Southeast Asia, and to use this analysis as a tool to show advantages and disadvantages that can effect selected countries of Southeast Asia by their participation in initiative „One Belt, One Road“. Selected countries of Southeast Asia are Vietnam, Thailand and Indonesia. This research will also try to make an analysis of development of China's economy. The first part will be focused on showing the structure of Chinese economy, which will also include historical review of development, and analysis of significant macroeconomic indicators. Next, an overview of the "One Belt, One Road" initiative will be shown, also it will be provided an overview of the selected countries, and a SWOT analysis of the strengths and weaknesses of the initiative for those countries will be carried out. After SWOT analysis, this research will try to show analysis of influence of important macroeconomics indicators for selected countries. Finally, all of the results will be summed up in the conclusion.

KEY WORDS: economic growth, economic impact, structure of the economy, macroeconomic indicators, SWOT analysis

Sadržaj:

1. Uvod	1
1.1. Predmet i ciljevi rada.....	1
1.2. Metode istraživanja i izvori podataka	2
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	3
2. Struktura gospodarstva NR Kine.....	4
2.1. Teorijski okvir gospodarskog razvoja.....	4
2.2. Povijesni pregled kineskog razvoja.....	6
2.3. Analiza najvažnijih gospodarskih djelatnosti.....	14
2.4. Kronološki pregled značajnih ekonomskih indikatora.....	16
3. Definiranje inicijative „Jedan pojas, jedan put“	29
3.1. Povijesni pregled razvoja inicijative	29
3.2. Gospodarski utjecaj inicijative na kinesko gospodarstvo	31
4. Analiza značaja inicijative „Jedan pojas, jedan put“ za izabrane zemlje Jugoistočne Azije. 37	
4.1. Pregled izabranih zemalja Jugoistočne Azije.....	37
4.1.1. Vijetnam.....	37
4.1.2. Tajland	39
4.1.3. Indonezija.....	42
4.2. SWOT analiza značaja inicijative za izabrane zemlje jugoistočne Azije	45
4.3. Pregled utjecaja inicijative kroz značajne makroekonomske indikatore	51
5. Zaključak	62
Popis literature	64
Popis tablica	70

Popis slika	71
Popis grafikona	72
Životopis	74

1. Uvod

1.1. Predmet i ciljevi rada

Narodna Republika Kina je po BDP-u jedna od najrazvijenijih gospodarstava na svijetu, zauzimajući drugo mjesto poslije SAD-a. Taj uspjeh kojeg je NR Kina uspjela ostvariti u svega nekoliko desetljeća je obilježen naglim rastom, koji je transformirao Kinu u jednu od ključnih dominantnih figura na svjetskom tržištu. Za tu transformaciju je ponajviše zaslužno otvaranje gospodarstva NR Kine krajem 70-ih godina prošlog stoljeća, kada je nakon promjena u vlasti NR Kine, uslijedilo znatno otvaranje i interakcija gospodarstva sa stranim tržištima i međunarodnom ekonomijom. Posljedično tome kineska trgovina sa drugim zemljama i bruto nacionalni proizvod su doživjeli uglavnom konstantni i ubrzani rast, kao jedan od glavnih faktora u tom ubrzanom rastu može se navesti korištenje kineskog gospodarstva od strane poduzeća u stranom vlasništvu za proizvodnju njihovih proizvoda i izvoz. U ovome radu će se posvetiti pozornost kineskom gospodarstvu, te samoj analizi strukture tog gospodarstva, gdje će se promatrati razvoj kineskog gospodarstva kroz povijest. Također će se u analizi kineskog gospodarstva promatrati najznačajnije i najvažnije gospodarske djelatnosti, uz to će se izvršiti kronološki pregled značajnih ekonomskih indikatora, kako bi se još bolje opisalo stanje kineskog gospodarstva. Nakon analize povijesnog kretanja najvažnijih čimbenika kineskog gospodarstva, istraživanje će se okrenuti ka analizi inicijativa i planova NR Kine kako dodatno ojačati ekonomski položaj NR Kine, i kako unaprijediti stanje kineskog gospodarstva, kako bi bilo što konkurentnije na međunarodnim tržištima. Kao jedna od najvažnijih inicijativa za unaprjeđenje kineskog gospodarstva, inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ biti će ponajviše analizirana. Na taj način će se pokazati što je inicijativa, i što je uspješno ostvarila od svog nastanka i primjene, te koji su joj daljnji planovi i ciljevi. Analizirati će se sam utjecaj inicijative na kinesko gospodarstvo, a potom će se istražiti dosadašnji i budući utjecaj na zemlje jugoistočne Azije, posebice na Vijetnam, Tajland i Indoneziju, tj. na najveće zemlje u jugoistočnoj Aziji. Navedene zemlje su izabrane kao primjer, jer se nalaze u neposrednoj blizini NR Kine, te dosada su na neki način bile uključene ili će biti uključene u buduće planove inicijative. Naposljetku će se sagledati sav utjecaj koja je navedena inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ imala na izabrane zemlje jugoistočne Azije, te će se na taj način moći uvidjeti je li inicijativa donijela koristi navedenim zemljama i uz pomoć toga donijeti zaključak.

1.2. Metode istraživanja i izvori podataka

U ovome istraživanju će biti korištene sljedeće navedene metode istraživanja. Metoda sinteze koja se odnosi na postupak znanstvenog istraživanja i objašnjavanja stvarnosti putem sinteze jednostavnih sudova u složenije. Metoda analize koja predstavlja postupak znanstvenog istraživanja raščlanjivanja složenih pojmova, sudova i zaključaka na manje jednostavne sastavne dijelove i faktore. Uz navedene metode biti će korištena komparativna metoda uz pomoć kojih će se moći omogućiti usporedba istih ili srodnih činjenica, pojava, procesa i odnosa, tj. uz pomoć te metode će se moći utvrditi njihova sličnost ili razlika u njihovom ponašanju i intenzitetu. Prilikom povijesnih pregleda procesa i ekonomskih indikatora biti će korištena povijesna metoda, koja će u obzir uzeti kronologiju, razvoj i uzročno-posljedično vezu predmeta istraživanja. Nakon toga za izvod posebnih i pojedinačnih zaključaka uz pomoć sustavne primjene deduktivnog načina zaključivanja će se koristiti deduktivna metoda. Uz deduktivnu metodu, biti će korištena i induktivna metoda koja predstavlja sustavnu primjenu induktivnog načina zaključivanja kojim se na temelju analize pojedinačnih činjenica dolazi do zaključka o općem sudu, od zapažanja određenih konkretnih slučajeva dolazi do općih zaključaka. Naposljetku korištena će biti i deskriptivna metoda koje će omogućiti postupak jednostavnog opisivanja i očitovanja činjenica, procesa i predmeta te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenog tumačenja i objašnjavanja.

Za izvore podataka će se koristiti raspoloživi izvori podataka. Kao najvažnije izvore podataka treba izdvojiti bazu podataka Svjetske banke, koja predstavlja zbirku relevantnih, visoko kvalitetnih i međunarodno usporedivih statističkih podataka o globalnom razvoju zemalja. Njihova baza podataka sadrži oko 1400 pokazatelja vremenskih serija za 217 gospodarstava i više od 40 grupa zemalja, sa podacima koji za mnoge pokazatelje sežu unatrag više od 50 godina. Uz bazu podataka Svjetske banke treba izdvojiti i Nacionalni ured za statistiku Kine (National Bureau of Statistics of China) koji predstavlja glavnu kinesku instituciju za prikupljanje, istraživanje i objavljivanje podataka koje su vezane uz kinesku ekonomiju, stanovništvo i ostale aspekte društva. Navedena dva izvora statističkih podataka će biti glavni izvori za analizu kineskog gospodarstva, kronološki pregled svih značajnijih ekonomskih indikatora te će ujedno i omogućiti analizu inicijative „Jedan pojas, jedan put“ te utjecaj inicijative na izabrane prethodno navedene zemlje jugoistočne Azije. Uz te navedene baze podataka biti će korišteni razni ostali izvori informacija i podataka koji će omogućiti lakše ostvarivanja ciljeva ovog istraživačkog rada.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Diplomski rad će biti strukturiran u šest poglavlja, te će svako od poglavlja imati određeni broj potpoglavlja, koji će doprinijeti boljoj organizaciji strukture i sadržaja diplomskog rada.

Prvi tj. uvodni dio biti će orijentiran prema razradi predmeta istraživanja i pobliže će objasniti ciljeve rada. Uz navedeno objašnjenje predmeta rada i ciljeva, uvod će se osvrnuti i na metode istraživanja te izvore podataka koji će biti primjenjivani u ovome istraživanju te koji će poslužiti u ostvarenju zadanih ciljeva diplomskog rada. Uvodno poglavlje ovog diplomskog rada završava razradom sadržaja i strukture, koji prikazuje na koji način će biti organizirana struktura ovoga rada.

Poslije uvodnog dijela slijedi prikaz i razrada strukture gospodarstva NR Kine. U ovome poglavlju izvršit će se povijesni pregled razvoja gospodarstva, analizirat će se najvažnije gospodarske djelatnosti, te će se izvršiti kronološki pregled ključnih ekonomskih indikatora. Na taj način će biti prikazano kretanje i struktura gospodarstva NR Kine u prošlosti, sada, te planovi za budućnost.

U poglavlju teorijskog okvira ekonomskog razvoja, izvršiti će se analiza kineskog razvoja gospodarstva, te će se navedeni razvoj usporediti s modelima gospodarskog razvoja iz teorije, tako da će se pokušati dati odgovor na pitanje postoji li sličnost razvoja kineskog gospodarstva s nekim od postojećih modela ekonomskog razvoja.

Poglavlje posvećeno inicijativi „Jedan pojas, jedan put“ će nastojati definirati i izvršiti analizu inicijative, kako bi se što bolje predočili ciljevi i motivacija inicijative, opisali planovi, te analizirali dosadašnji uspjesi ili nedostaci. Također će se pokušati prikazati utjecaj inicijative na kinesko gospodarstvo, je li inicijativa donijela doprinos ekonomskom razvoju kineskog gospodarstva.

Nakon analize utjecaja inicijative „Jedan pojas, jedan put“ na kinesko gospodarstvo, izvršit će se analiza utjecaja inicijative na zemlje jugoistočne Azije, točnije na izabrane zemlje Indoneziju, Vijetnam i Tajland, gdje će se prikazati doprinosi, nedostaci i prilike za te zemlje. Utjecaj inicijative „Jedan pojas, jedan put“ će biti pobliže prikazan kroz značajne makroekonomske indikatore.

Naposlijetku u zadnjem poglavlju, tj. poglavlju zaključka, će se pokušati sažeti svi zaključci dobiveni u ovome istraživanju, i dati odgovore na pitanje utjecaja kineskog gospodarstva i inicijative „Jedan pojas, jedan put“ na izabrane zemlje jugoistočne Azije.

2. Struktura gospodarstva NR Kine

2.1. Teorijski okvir gospodarskog razvoja

Od osnutka NR Kine 1949. godine kineske vlasti su se okrenule ka ostvarivanju cilja modernizacije i transformacije gospodarstva. Iako u početnom vremenskom razdoblju Kina nije ostvarivala značajne rezultate koji bi vodili ka jačanju kineskog gospodarstva, Kina je otvaranjem pri kraju 70-ih godina 20. stoljeća, počela ostvarivati znatan gospodarski rast, te je tako u 21. stoljeću uspješno dostigla drugu razinu BDP-a u svijetu. Na taj način Kina je ostvarila ciljeve transformacije iz siromašne zemlje u gospodarstvo višeg srednjeg dohotka. Rast kineskog gospodarstva tijekom desetljeća može se dodatno opisati uz teorije gospodarskog razvoja. U obzir će biti uzete Harrod-Domarova, Solow-Swanova i Lewisova teorija, te Lucas-Romerov model ekonomskog rasta. Harrod-Domarova teorija ekonomskog razvoja, koja se temelji na pretpostavci da gospodarski rast jedne zemlje počiva na produktivnosti kapitala i razini ulaganja u gospodarstvo, koja je uvelike određena domaćom stopom štednje. U Harrod-Domarovom modelu ekonomskog razvoja početno vremensko razdoblje kineskog razvoja je obilježeno veoma visokom produktivnošću kapitala zbog velikih neostvarenih investicijskih potreba, dok se kao ograničavajući faktor pojavljuje dostupnost štednje koja je potrebna kako bi se omogućilo financiranje ulaganja. U primjeru kineskog gospodarstva može se uočiti kako se pretpostavka Harrod-Domarovog modela pojavljuje pri otvaranju kineskog gospodarstva pri kraju 70-ih godina, kada su visoke razine domaće štednje i produktivnosti kapitala uvelike doprinijele početku ubrzanog rasta u tome vremenskom razdoblju. S druge strane u obzir se može uzeti, Solow-Swanov model gospodarskog rasta, koji se zasniva na uvođenju rada kao inputa u agregatni proizvodni proces. U ovome modelu se također može pronaći primjer kineskog gospodarstva koje je već na početku ubrzanja gospodarskog rasta uspješno omogućilo mobilizaciju ljudskog kapitala. Treba napomenuti kako je Kina u posljednjem desetljeću povećala javna ulaganja, dok su ulaganja u ljudski kapital počela opadati, te se dogodio pad povrata fizičkih ulaganja. Promatrajući model rasta koji je predložio Sir Arthur Lewis, koji počiva na pretpostavci da je gospodarski rast potaknut preraspodjelom radne snage iz niskoproduktivne poljoprivrede u visokoproduktivnu industriju. U rastu kineskog gospodarstva se također može očitati Lewisova teorija, jer početkom rasta gospodarstva u 1978. godini može se primijetiti kako je tri četvrtine radne snage bilo u ruralnom području. Gospodarskim rastom koje je Kina ostvarila tijekom godina došlo je do smanjenja udjela radne snage koja se nalazi na ruralnom području, te se očekuje da će taj udio radne snage pasti na

izrazito niske razine u budućnosti. Rast kineskog gospodarstva tijekom desetljeća je bio izrazito izvozno orijentiran nastojeći iskoristiti međunarodnu trgovinu kako bi ostvarili pristup modernim tehnologijama. Kao zadnja teorija koja nastoji pobliže opisati gospodarski rast je teorija postavljena od strane ekonomista Roberta Lucasa i Paula Romera. Model kojega su postavili Romer i Lucas se oslanja na inovaciju i tehnološki napredak kroz aglomeraciju velikih urbanih centara, te na ulogu kompetitivnosti u ostvarenju inovacija. Kineski primjer u ovome slučaju se može pronaći u kineskim obalnim urbanim centrima koji su bili jedni od glavnih izvora ideja i poduzetništva. Dok je konkurencija na globalnom tržištu omogućila domaći rast inovacija, a s druge strane pojava konkurencije među provincijama unutar Kine i brzi rast domaćih privatnih poduzeća je povećao domaće konkurentne pritiske. (Raiser, 2019.)

Kineski model ekonomskog razvoja može pronaći razlike u odnosu na zapadne sustave u svojoj različitoj političkoj strukturi koja potom ima utjecaj na ekonomsku politiku zemlje. NR Kina kao zemlja vođena komunističkom partijom provodi ekonomsku politiku koju naziva socijalistička tržišna ekonomija. (Cia The World Factbook, 2022.) Socijalistička tržišna ekonomija predstavlja gospodarski sustav koji nastoji povezati i uspostaviti ravnotežu pri primjeni kapitalizma, tj. tržišne ekonomije i socijalne skrbi. (Seth, 2021.) U primjeru Kine se primjećuje kako je kinesko gospodarstvo još uvijek velikim dijelom upravljano od strane države, iako se utjecaj tijekom desetljeća smanjivao. No s druge strane kineski privatni sektor generira i čini znatan i većinski udio u kineskom BDP-u, premašujući udio javnog sektora. (Seth, 2021.) Stoga uzimajući u obzir drugačije karakteristike kineskog gospodarskog i privatnog sustava kineski ekonomski model se može navesti kao alternativa zapadnim modelima razvoja. Kineski model ekonomskog razvoja je primarno vođen stalnim državnim intervencijama u gospodarstvo i tržišta kako bi ostvarili zadane ciljeve kineskih vlasti i na taj način ostvarile utjecaj u smjer kretanja ekonomskog razvoja. (Walia, 2020.) Iz toga drugačijeg pristupa vlasti ka vođenju i modeliranju ekonomskog razvoja proizašao je pojam „Pekinški konsenzus“ (engl. Beijing Consensus) koji se javlja kao alternativa „Washingtonskom konsenzusu“ (engl. Washington Consensus) modelu rasta i razvoja gospodarstava zemalja u razvoju koji je okarakteriziran tržišnom ekonomijom, slobodnom trgovinom bez carina, nameta i ograničenja, privatizacijom i deregulacijom. Pekinški konsenzus je okarakteriziran, osim direktnim državnim intervencijama sa ciljem vođenja i promoviranja ostvarenja određenih ekonomskih ciljeva, i trima idealima: inovacije, kao spremnost vlasti tj. države da bude spremna inovaciju kako bi uspješno savladala izazove koji se konstantno javljaju

kao posljedica promjenjivog ekonomskog i društvenog okruženja, ostvarivanje dinamičnih ciljeva i odbacivanje BDP-a per capita, kao jednog i jedinog indikatora za uspjeh ekonomskog razvoja, te sa druge strane oslanjajući se više na kvalitetu života i individualnu pravednost, i samoodređenje. U sklopu Pekinškog konsenzusa ističe se naglašavanje važnosti vrijednosti indeksa ljudskog razvoja (engl. HDI) koji se javlja kao alternativa vrijednosti BDP-a per capita. Također Pekinški konsenzus smatra da ostvarivanje veće razine BDP-a bez ostvarivanja drugih ciljeva, neće riješiti ostale probleme koji utječu na svakodnevicu pojedinca. Naposljetku samoodređenje se odnosi na potrebu zemalja u razvoju na neovisnost od stranog pritiska većih gospodarstava kako bi se omogućilo zemljama u razvoju mogućnost na ostvarenje ciljeva koje su te zemlje odredile same sebi. Ta karakteristika Pekinškog konsenzusa je posebno privlačna zemljama u razvoju koje se nalaze u Africi te zbog toga kineska ulaganja u gospodarstva afričkih zemalja nailaze na odobravanja vlasti tih zemalja. (Turin, 2010.)

2.2. Povijesni pregled kineskog razvoja

Kina u svome sadašnjem političkom i ekonomskom obliku nastaje proglašenjem Narodne Republike Kine na središnjem trgu u Pekingu 1949. godine. (Twitchett, 2022.)

1953., NR Kina započinje sa svojom politikom brze industrijalizacije, pod imenom „Prvi petogodišnji plan“. Prvi petogodišnji plan je bio usredotočen na razvoj kineske industrije unutar ostalih sektora ekonomije. Većina državnih investicija je bila usmjerena prema industrijskom sektoru, dok poljoprivreda koja je do tada činila glavninu ekonomske aktivnosti u zemlji je ostala po strani, te se morala oslanjati na svoje slabe kapitalne resurse kako bi zadovoljila vlastite potrebe. Pri razvoju industrije unutar prvog petogodišnjeg plana najveći prioritet je dan željeznoj i čeličnoj industriji, potom električnoj i teškoj industriji, građevinskim materijalima i osnovnoj kemijskoj industriji, gdje se sukladno primjeru razvoja sovjetske industrije nastojalo izgraditi velika, visoko sofisticirana i kapitalno intenzivna postrojenja. (Chen, 2022.) Uz pomoć prvog petogodišnjeg plana NR Kina je uspješno potaknula rast teške industrije.

Nakon uspješnog prvog petogodišnjeg plana, kineska vlast je odlučila u 1958. godini pokrenuti drugi petogodišnji plan koji je trajao od 1958. do 1962. godine. Ciljevi drugog petogodišnjeg plana bili su orijentirani prvenstveno prema nastavku razvoja teške industrije i ubrzanju tehničke obnove. Najavom drugog petogodišnjeg plana ujedno je najavljena inicijativa „Veliki skok naprijed“ (engl. Great Leap Forward) koja je ponajviše htjela ubrzati gospodarski razvoj ključnih sektora u odnosu

na uspjehe ostvarene u prvom petogodišnjem planu. Inicijativa je uz drugi petogodišnji plan, osim nastavka razvoja sektora teške industrije, htjela potaknuti razvoj zadruga, na taj način ukinuti privatno vlasništvo poljoprivrednih zemljišta, kako bi se povećao gospodarski output poljoprivrede. (Chen, 2022.) U industrijskom sektoru nastavilo se izgradnjom velikih postrojenja radi ostvarenja brze industrijalizacije, no uz razvoj velikih postrojenja, nastojalo se potaknuti razvoj male industrije. Međutim napori kineskih vlasti za daljnjim ubrzanjem industrijalizacije ostavili su veoma negativan utjecaj na kinesko gospodarstvo, gdje je došlo do gubitka ostvarenog gospodarskog razvoja u prethodnim godinama. Veliki skok naprijed je uzrokovao ogroman pad poljoprivredne proizvodnje. Za vrijeme trajanja inicijative „Velikog skoka naprijed“ došlo je do pada produktivnosti, nacionalnog dohotka i plaća. Nastanak proračunskih deficita u tom vremenskom razdoblju od tri godine uzrokovao je emisiju dodatnog novca, koja je dovela do inflacijskih pritisaka i povećanja razine cijena. Ujedno veliki pad u životnom standardu, uzrokovan od tri godine konstantnih nepogoda, doveo je do raširene gladi, koja je kao posljedicu imala jednu od najvećih humanitarnih katastrofa 20. stoljeća. (Chan, 2001.) Kineske vlasti kao odgovor na nastanak raširene gladi su reagirale na način da su promijenile političke odluke koje su donijeli za vrijeme inicijative, vraćeno je privatno vlasništvo poljoprivrednih zemljišta, te je dana veća neovisnost proizvodnji. Također se odvio velik transfer nezaposlenih industrijskih radnika u ruralne sredine, a investicije u industrijski sektor su privremeno smanjene kako bi se oslobodili resursi za poljoprivredni sektor. (Chen, 2022.)

Teško ekonomsko razdoblje za Kinu se nastavilo nakon kratkotrajnog oporavka od „Velikog skoka naprijed“, proglašenjem nove inicijative. Pokušaj kineskih vlasti za konsolidacijom političke vlasti rezultirao je proglašenjem „Kulturne revolucije“ u 1966. godini, koja je obilježila to vremensko razdoblje sve do njenog kraja i promjene u političkoj vlasti u 1976. godini. Vremensko razdoblje kulturne revolucije u Kini rezultiralo je ozbiljnim posljedicama na kineski politički sustav. Politička i ekonomska nestabilnost uzrokovali su znatno usporavanje gospodarskog rasta i razvoja. (Lieberthal, 2022.) U industrijskom sektoru je došlo do zamrzavanja razine plaća i ukidanja bonusa, to je u kombinaciji s masovnim zapošljavanjem i nemogućnosti otpuštanja radnika dovelo do značajnog pada produktivnosti. Poljoprivredni sektor je također ostvario izrazito negativne rezultate, te u 1977. per capita output poljoprivrednog sektora nije dosegao razine outputa iz 1957. godine. (Chen, 2022.) Kineska kulturna revolucija je doživjela svoj kraj sa smrti osnivača kulturne revolucije, Mao Zedonga, u 1976. godini. U 1976. godini dolazi do promjene u vlasti NR Kine.

Sama promjena u političkom djelovanju je bila vidljiva kroz povlačenje određenih političkih odluka koje su donesene na samom početku kineske kulturne revolucije. Jedan od prvih političkih poteza novih vlasti je bilo ponovno uvođenje bonusa na plaće kako bi se poboljšao odnos s radnicima. Nakon početne konsolidacije poslije neuspjele kineske kulturne revolucije uslijedila je primjena desetogodišnjeg plana, koji je kao glavni cilj imao pokretanje kineske ekonomije, te reaktivaciju poljoprivrednih i industrijskih kapaciteta koji su bili neiskorišteni za vrijeme razdoblja trajanja inicijative. Kao jedna od najvećih promjena u kineskoj politici u odnosu na razdoblje ekonomskog razvoja prije početka kulturne revolucije, bila je odluka kineskih vlasti da kinesko gospodarstvo poveća svoje sudjelovanje u međunarodnoj ekonomiji. Uz pokretanje određenih napora ka poboljšanju odnosa sa „zapadnim zemljama“, uspješno je ostvareno veće sudjelovanje kineskog gospodarstva na međunarodnom tržištu. (Lieberthal, 2022.) Uz poduzimanje navedenih političkih napora otvaranja Kine prema svijetu, kineska vlast je poduzela korake ka ostvarivanju nove inicijative koja je nazvana „Četiri modernizacije“ (engl. Four Modernizations). Ta inicijativa je bila okarakterizirana naporima jačanja ekonomskog razvoja četiri glavna prioriteta kineskog gospodarstva, to su bila područja poljoprivrede, industrije, znanosti i obrane. (Lieberthal, 2022.)

Otvaranje kineskog gospodarstva je bilo potaknuto uz pomoć donošenja zakona o pravu zajedničkog ulaganja (engl. joint venture), koji je bio popraćen brojnim drugim zakonima koji su nastojali ostvariti što privlačnije okruženje za strani kapital. Kako bi dodatno privukli strani kapital, kineske vlasti su se odlučile na otvaranje posebnih ekonomskih zona na južnoj obali Kine u kasnim 70.-im godinama, no ta je odluka proširena uključivši dodatnih 14 gradova koji su bili odabrani za intenzivniju suradnju i sudjelovanje u međunarodnoj ekonomiji. Plan kineskih vlasti je bio dodatno otvoriti velika područja zemlje stranoj trgovini i ulaganju, koje je bi zauzvrat donijelo znatan ekonomski rast i razvoj tijekom narednih desetljeća. Posebne ekonomske zone su postale jedan od glavnih pokretača kineskog rasta i razvoja gospodarstva. U poljoprivrednom sektoru su povećane cijene za poljoprivredne proizvode što je rezultiralo priljevom dodatnih resursa u poljoprivredu. Također povučene su mjere kolektivizacije poljoprivrednih posjeda, koje su bile predstavljene samo par desetljeća prije. (Lieberthal, 2022.) U industrijskom sektoru došlo je do promjena u ulozi države u alokaciji resursa, na način da je država preuzimala sve manje dominantnu ulogu. Također pokrenuti su naponi ka modernizaciji industrije, na način da se prioritet razvoja teške metalske industrije i industrije proizvodnje strojeva promijenio, te se u fokusu razvoja našao razvoj lake i visoko tehnološke industrije. S druge strane, nastojao se potaknuti rast produktivnosti, na način da

je stvaran materijalni poticaj za individualni trud kako bi potaknuo ljude da rade više, te se nastojalo postaviti pojedince na poslove za koje imaju specijaliziranu obuku. (Lieberthal, 2022.) Kineski razvoj i sudjelovanje u međunarodnoj ekonomiji omogućio je Kini da 2003. godine napokon postane članica Svjetske trgovinske organizacije. Tome priključenju su najviše pridonijela smanjivanja carina i ukidanja necarinskih barijera. (Tang, 2013.) Gospodarski rast i razvoj su bili nakratko prekinuti raspadom Sovjetskog saveza, što je imalo kratkotrajni negativni učinak na kinesko gospodarstvo. Također kratkotrajni negativni učinak na kinesko gospodarstvo je ostvarila i Azijska financijska kriza. (Tang, 2013.) Azijska financijska kriza koje se je dogodila u 1997. godini je bila potaknuta znatnom aprecijacijom američkog dolara 90-ih godina, što je uzrokovalo aprecijaciju valuta azijskih zemalja koje su bile vezane uz američki dolar, što je posljedično dovelo do negativnih učinaka na financijske sustave azijskih zemalja. (Wang, 1999.)

Nakon oporavka od Azijske ekonomske krize kinesko gospodarstvo je nastavilo svoj ekonomski rast i u 21. stoljeću. Kineske vlasti su nastavile i u 21. stoljeću jačati makroekonomsku stabilnost i aktivno regulirati financijska tržišta. Također u slučaju Kine, te uspoređujući Kinu s ostalim Azijskim zemljama, kineske vlasti su relativno brzo ukinule carinske prepreke ka jačanju trgovine sa ostalim zemljama, na taj način aktivno podupirući rast međunarodne trgovine. Dodatno, Kina je spremno prihvatila veliku količinu stranih investicija. Rezultat je bio znatno jačanje kineskih kompanija koje su iskoristile znatan priljev stranog kapitala kako bi ojačale i unaprijedile svoje poslovanje. (Tang, 2013.) Uz navedene investicije i poboljšanje poslovanja sa dolaskom nove konkurencije i tehnologija tj. samim otvaranjem ekonomije, kinesko gospodarstvo je uspjelo u 2000-im godinama ostvariti značajan ekonomski rast koji je rezultirao rastom BDP-a u prvom desetljeću 21. stoljeća koji je u prosjeku iznosio 10.5%, dok je udio kineskog BDP-a u cjelokupnom svjetskom BDP-u narastao sa 7.5% do 15% u razdoblju između 2001. i 2012. godine. (Wang, 2017.)

Kineski ekonomski rast se nastavio sve do zadnjih godina prvog desetljeća 21. stoljeća, kada je osjetio posljedice globalne financijske krize u 2008. godini. Globalna financijska kriza je nastala kao posljedica propasti nekoliko velikih financijskih tvrtki u SAD-u, no posljedice te propasti tvrtki su ostavile negativan učinak na svjetsko gospodarstvo, a time i međunarodnu trgovinu. Globalna financijska kriza je ostavila negativan trag i na rastu i razvoju kineskog gospodarstva. Kineski izvoz proizvoda je bio posebno pogođen globalnom financijskom krizom, gdje je u 2008.

godini izvoz ostvarivao znatan mjesečni rast, koji je dozeo razine rasta od 20%, dok je pred kraj godine pao na svega 2.2%. Kao rezultat tog pada kineske vlasti su u 2009. godini predstavile niz ekonomskih reformi i odluka kako bi nastojale smanjiti štetu po kinesko gospodarstvo. (Wang, 2017.)

Nakon završetka globalne financijske krize Kina je doživjela oporavak nacionalnog dohotka i nastavak ekonomskog rasta. U 2012. na vlast u Kini dolazi Xi Jinping, te svojim dolaskom na vlast, potiče pokretanje daljnjih reformi, koje su obuhvaćale sustave registracije zemljišta i prebivališta, mehanizme tržišnih cijena, također i jačanje daljnje liberalizacije financija. Uz te ekonomske i političke reforme nova administracija je nastojala daljnje ojačati i očuvati kineski ekonomski rast. Na međunarodnoj razini kineske vlasti su se okrenule jačanju utjecaja kineskog yuana, nakon što su za vrijeme globalne financijske krize prepoznale opasnosti koje prevelika ovisnost kineske valute o američkom dolaru može donijeti. Počevši od 2009. Kina je nastojala internacionalizirati svoju valutu kako bi pridonijela diversifikaciji međunarodnog monetarnog sustava, te ujedno na taj način smanjiti ovisnost o američkom dolaru. Nadalje u 2010. godini kineska središnja banka nastavlja reformu svog monetarnog sustava, najavljujući reformu i promjene sustava razmjene domaće valute. Reforma je označila početak postepene aprecijacije kineskog yuana i okretanje fleksibilnijem valutnom tečaju. Kina se dodatno nastojala pozicionirati u međunarodnoj ekonomiji proglašenjem inicijative „Jedan pojas, jedan put“ (engl. One Road, One Belt), tj. razvojne inicijative koja ima cilj ulaganje i jačanje trgovine i infrastrukture u Aziji. (Wang, 2017.)

Kina je, dodatno, nastojala smanjiti proizvodnju velike količine nekvalitetnih proizvoda. Kina je u zadnjih nekoliko desetljeća, povećala ulaganja i na taj način povećala obujam industrijske proizvodnje, da je stekla reputaciju i naziv „svjetska tvornica“. S ciljem da se udalji od reputacije „svjetske tvornice“ koja proizvodi velike količine nekvalitetnih proizvoda, Kina je pokrenula inicijativu „Made in China 2025“. Uz pomoć inicijative „Made in China 2025“ Kina je nastojala unaprijediti svoju industrijsku proizvodnju i preorijentirati je na proizvodnju kvalitetnijih proizvoda. Reforma koja bi omogućila ostvarivanje zadanih ciljeva mora ostvariti značajno unaprjeđenje industrije, te su se kineske vlasti odlučile na strategiju direktnih investicija u visoke tehnologije. Te direktne investicije trebale bi biti ostvarene uz pomoć jake državne intervencije na tržište. Kako bi se osigurao razvoj visoke tehnologije Kina planira mobilizirati privatna poduzeća, uz pomoć državnih poticaja, te potaknuti stjecanje intelektualnog vlasništva, s ciljem ostvarivanja

bolje konkurentnosti s razvijenim zemljama zapadne Europe i SAD-a. (Cai, 2017) „Made in China 2025“ kao glavni cilj ima ostvarivanje barem 70%-ne samodostatnosti u visoko tehnološkim industrijama, te bi taj cilj trebao biti ostvaren do 2025. godine, dok je do 2049. godine zadan cilj ostvarenja dominantne pozicije na svjetskim tržištima. (McBride, Chatzky, 2019.)

Osim unaprjeđenja kvalitete proizvoda inicijativa „Made in China 2025“ će nastojati i umanjiti štetne emisije za okoliš. Gospodarstvo Kine s jednom od najvećih industrija na svijetu predstavlja, ujedno, i jednog od najvećih zagađivača okoliša. Stoga navedena inicijativa ima dodatan cilj, tj. potaknuti i ojačati napredak zelenog razvoja, tj. ekološki održivog razvoja kako bi i Kina dala svoj doprinos ka smanjenju industrijskog zagađenja. (ISDP, 2018.)

Kina je također nastojala uz pomoć svojih kompanija ostvariti i potaknuti ulaganja u nova strana tržišta. Te investicije u strana tržišta, poput tržišta Njemačke i SAD-a, bi omogućile kineskim kompanijama da ostvare pristup i stjecanje stranog intelektualnog vlasništva, te ujedno kineske kompanije bi dobile pristup načinu rada, organizacije i tehnologije stranih poduzeća koja su do tada već ostvarila određenu razinu automatizacije i inovacije. (ISDP, 2018.) Spominjući investicije kineskih kompanija u strana tržišta, poput Njemačke, treba napomenuti kako je i u toj zemlji pokrenuta inicijativa slična „Made in China 2025“. Njemačka verzija inicijative se naziva „Industrie 4.0“, te slično kao u kineskoj verziji inicijative, nastoji dalje modernizirati i tehnološki razviti njemačko gospodarstvo. (Klitou, 2017.)

Inicijativa „Made in China 2025“ je u svojim naporima industrijske modernizacije kineskog gospodarstva naišla na pritisak drugih razvijenih pa i ne toliko razvijenih gospodarstava, jer kinesko gospodarstvo je suočeno sa poteškoćama koje dolaze od razvijenijih gospodarstava kao što su Njemačka i Japan, koje su ipak dosegle određenu visoku razinu industrijalizacije, te s druge strane kineskom gospodarstvu prijeti konkurencija slabije razvijenih gospodarstava kao što su Indija, Brazil i druge zemlje, koje kineskom gospodarstvu mogu konkurirati svojom jeftinijom radnom snagom, te na taj način čine ta gospodarstva privlačnijim destinacijama za strana ulaganja. Ukoliko inicijativa „Made in China 2025“ uspješno ostvari svoje zadane ciljeve i ostvari modernizaciju i tehnološki razvoj kineskog gospodarstva, ta ostvarena razina razvoja bila bi samo parcijalna razini razvoja gospodarstava Njemačke i Japana. S druge strane, unutar kineskog gospodarstva može se pojaviti pojava tržišne konsolidacije od strane većih poduzeća i državnih institucija. Može se uzeti primjer koji se može pojaviti unutar farmaceutske industrije gdje bi zbog

uvođenja novi sigurnosnih standarda i standarda testiranja moglo doći do povećanja troškova za farmaceutske kompanije za koje manji sudionici na farmaceutskom tržištu ne bi mogli naći odgovor, te na taj način bi se dovelo do eliminacije manjih poduzeća s tržišta i njihovo spajanje ili akvizicija od strane većih sudionika tržišta. Posljedica smanjenja broja manjih poduzeća na tržištu bi dovela do smanjenja konkurencije, te ujedno imati negativan utjecaj na cijene i razinu zaposlenosti u gospodarstvu. U slučaju kineskog gospodarstva, postoji veliki broj kompanija koje su manje i nedovoljno pripremljene na mogućnost velike i brze tehnološke modernizacije gospodarstva, te na taj način neće biti spremne ostvariti zadane ciljeve vlasti. S druge strane, velike kineske kompanije će uz pomoć direktnih subvencija od strane države, sa ciljem poboljšanja konkurentnosti na međunarodnom tržištu i jačanja tehnološkog razvoja tih kompanija, doći do situacije gdje će na domaćem tržištu naići na ograničenu konkurentnost, te na taj način dovesti do eliminacije konkurentnosti ostalih manjih sudionika tržišta. (ISDP, 2018.)

Povećana prisutnost kineskih kompanija na međunarodnim tržištima, te pokušaji istih da uz pomoć direktnih investicija kineskih vlasti pokušaju osigurati određene udjele na tržištima drugih zemalja izazvali su reakcije međunarodne zajednice. U reakcijama se ponajviše isticao strah zemalja Europske Unije i SAD-a od znatne ekspanzije kineskog gospodarstva i njihove dominacije u ključnim strateški važnim sektorima. Stoga povećana prisutnost kineskih kompanija na međunarodnim tržištima je dovela do slabljenja i pogoršanja odnosa između NR Kine i zapadnih zemalja. U slučaju SAD-a jačanje kineskih kompanija i njihovo osvajanje ključnih visoko tehnoloških sektora bi dovelo do gubitka konkurentnosti američkih kompanija, te gubljenje i ustupanje domaćih američkih tržišta kineskim kompanijama. Zabrinutost američkih vlasti se također može čak i ponajviše pronaći u području intelektualnog vlasništva, gdje su američke vlasti počele izravno ciljati kineske kompanije i gospodarstvo sankcijama, koje su za cilj imale zaustaviti „krađu“ intelektualnog vlasništva. Kao dodatni cilj, osim zaustavljanja krađa intelektualnog vlasništva, javlja se i cilj usporavanja transfera tehnologije i inovacija sa domaćeg američkog tržišta prema kineskim poduzećima. (ISDP, 2018.) Ulaskom u drugo desetljeće 21. stoljeća, politika SAD je ostala nepromijenjena, štoviše, dodatno su uvedene dodatne sankcije koje su nastojale usporiti modernizaciju kineske ekonomije. U ovome slučaju novo uvedene sankcije su ciljale kinesku industriju proizvodnje naprednih poluvodičkih čipova. Uz sankcije, kako bi suzbile razvoj kineske proizvodnje naprednih poluvodičkih čipova, SAD je nastojao potaknuti inicijativu „Chip 4 Alliance“, koja bi uključile osim SAD-a, zemlje u „susjedstvu“ NR Kine, tj. Japan, Južnu

Koreju i Tajvan, sa ciljem jačanja industrije proizvodnje naprednih poluvodičkih čipova tih zemalja. (Prakash, 2022.)

2010-e godine 21. stoljeća su za kinesko gospodarstvo bile obilježene nastavkom snažnog ekonomskog rasta i razvoja, no također, kao što je to prethodno spomenuto, sukobima i narušavanjem odnosa s dijelovima međunarodne zajednice, ti narušeni odnosi nisu znatno usporili rast kineskog gospodarstva, ali su svejedno imali određene negativne posljedice. Postepeno uvođenje sankcija Kini od strane SAD-a, počevši sa carinama na čelik i aluminij, te kasnije njihovim proširivanjem na sve kineske proizvode, dovelo je do neželjenih posljedica za kinesko, ali ujedno i za američko gospodarstvo koje je osjetilo negativan utjecaj na američko tržište dionica. S druge strane negativne posljedice koje je osjetilo kinesko gospodarstvo utjecale su izravno na kineski izvozni lanac, te posljedično uzrokovali smanjenje kineske vanjske trgovine. (He, 2021.) Pad obujma kineske vanjske trgovine je doveo do smanjenja rasta kineskog BDP-a sa 6.9% u 2017. do 6.1% u 2019. godini. (Lau, 2020.)

Međutim kao najveći izazov za rast i razvoj kineskog gospodarstva u početku 2020-ih godina 21. stoljeća je bilo izbijanje COVID-19 pandemije u kineskog gradu Wuhanu, krajem 2019. godine. Relativno lako širenje i prenosivosti bolesti je izazvalo zabrinutost vlasti, te je rezultiralo zatvaranjem kineskih gradova, na kraju i same Kine. No ipak pandemija nije uspješno zaustavljena u Kini, te je Svjetska zdravstvena organizacija proglasila globalnu pandemiju 11. ožujka 2020. Globalna pandemija je uzrokovala zatvaranjima gradova, pa čak i čitavih zemalja, sa ciljem suzbijanja širenja bolesti. (AJMC, 2021.) Ta zatvaranja su naravno imala negativan utjecaj na međunarodnu ekonomiju pa tako i na kinesko gospodarstvo. (Lau, 2020.) Što je uzrokovalo da u prvoj četvrtini 2020. godine dolazi do pada, tj. kontrakcije BDP-a Kine za 6.8%. Kao posljedica izrazito restriktivnih lockdown mjera, većina kompanija se trebala zatvoriti za vrijeme trajanja tih mjera. (Mouritz, 2020.)

Nažalost, osim krize izazvane pandemijom Covid-19, Kina je u 2020. godini doživjela i krizu u sektoru nekretnina. Sektor nekretnina je bio jedan od najvećih pokretača ekonomskog rasta i razvoja Kine, a rast i razvoj tog sektora je bio uvelike financiran dugom. U trećem kvartalu 2020. godine kineske vlasti su predstavile program „Tri crvene linije“ (engl. Three Red Lines), s ciljem smanjenja rizika i poboljšanjem sigurnosti financijskog sektora. U toj inicijativi kineske vlasti su zahtijevale od kompanija na kineskom tržištu da, između ostalih zahtjeva, smanje dug svojih

kompanija. Pokušaj ispunjavanja zahtjeva smanjenja duga je uzrokovalo da se jedna od najvećih kineskih kompanija za nekretnine, Evergrande, našla u situaciji gdje nije mogla podmiriti svoje obveze u 2021. godini. (Pleshkevich, 2022.)

2.3. Analiza najvažnijih gospodarskih djelatnosti

Analizirajući najvažnije djelatnosti kineskog gospodarstva, gospodarstvo se može podijeliti na tri glavna sektora, a to su poljoprivredni, industrijski ili proizvodni te uslužni sektor. Poljoprivredni sektor, iako je Kina relativno velika zemlja, se oslanja na oko 10% područja Kine koje je pogodno za uzgoj. Od tog pogodnog područja za uzgoj više od polovice se ne navodnjava, dok ostatak otpada na rižina polja i na navodnjavane površine. Također treba uzeti u obzir kako kvaliteta tla ovisi o dijelu zemlje u kojem se nalazi, te da postoje problemi poput poplava, suše i erozije tla, koje nanose štetu, te znaju narušiti prinose poljoprivrednih površina. Određeni dijelovi zemlje, posebice zapadni dio Kine, nisu uspjeli ostvariti značajan poljoprivredni razvoj, te se krivnja ponajviše može pripisati lošoj kvaliteti tla, stoga ti krajevi su se okrenuli više ka stočarstvu, tj. uzgoju stoke i peradi. Riža predstavlja najvažniju kinesku poljoprivrednu kulturu, te se njen uzgoj može dominantno naći u južnijim provincijama Kine, gdje uzgoj riže tijekom godine može donijeti do čak dvije žetve godišnje. Sjever Kine u pogledu ratarstva je primarno orijentiran na uzgoj pšenice, dok se središnja Kina oslanja na uzgoj pšenice i riže podjednako. Kao jedna od poljoprivrednih kultura se ističe uzgoj soje, koja se primarno uzgaja na kineskom području sjevera i sjeveroistoka, dok uzgoj čaja se najviše može pronaći na planinskim područjima jugoistoka. S druge strane u pogledu stočarstva, najvažnije grane otpadaju na svinjogojstvo i perad, gdje Kina drži prvo mjesto na svijetu po uzgoju svinja, kokoši i jaja, sa značajno razvijenim ovčarstvom i govedarstvom.

Kina je dodatno obogaćena mineralnim resursima i velikim energetske potencijalom koji je još uvijek u razvitku. Najveće zalihe ugljena i nafte se mogu pronaći na sjeveroistoku i središnjem dijelu zemlje, dok jugozapad ima veliki potencijal za razvoj hidroelektrične energije. Rudarstvo kao grana primarnog sektora čini samo mali udio u ukupnom kineskom BDP-u, te zapošljava samo mali dio kineske radne snage. To se odražava na industrijski sektor, gdje od rudarstva dolazi samo mala, ali ujedno i značajna vrijednost industrijskog outputa. Rudarstvo je također pod pritiskom problema da novi izvori minerala nisu dovoljni da zadovolje potrebe brzo rastućeg kineskog gospodarstva. (Chen, 2022.)

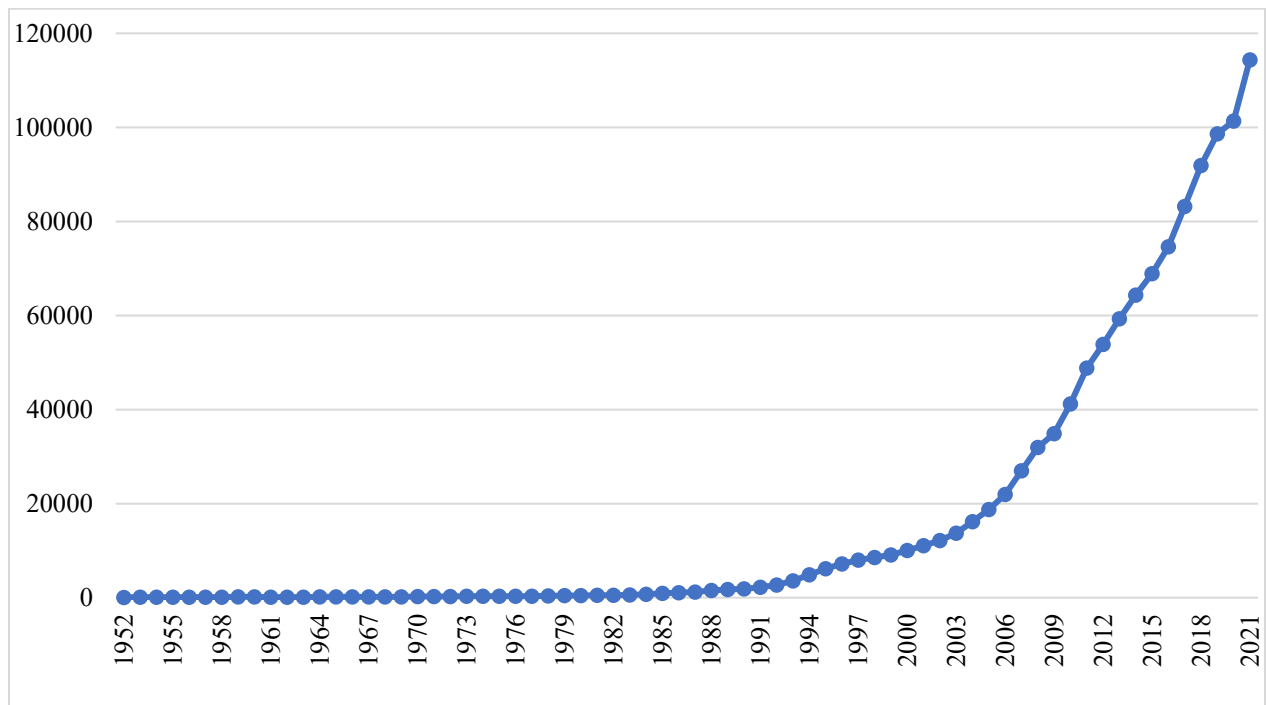
Pri rastu i razvoju industrijskog sektora posebna pozornost je dana razvoju teške industrije kao strateški važne industrije te je kao takva teška industrija ostala u vlasništvu države. Između mnogih različitih grana industrijskog sektora posebna pozornost je dana metalurškoj industriji i industriji izrade strojeva, tako da na te dvije grane industrijskog sektora otpada 40% ukupnog industrijskog outputa. Većina industrijskog outputa metalurške tj. teške industrije dolazi iz malog broja velikih proizvodnih kompleksa. S druge strane, kineske vlasti su nastojale podupirati rast i razvoj kemijske i petrokemijske industrije s ciljem razvoja i povećanja proizvodnje kemijskih gnojiva, plastike i sintetičkih vlakana. Razvojem kineskog gospodarstva, a time i razvojem industrijskog sektora uslijedila je diversifikacija industrije, te je uspješno potaknut rast i razvoj automobilske i zrakoplovne industrije. Dodatno Kina je ostvarila i razvoj proizvodnje elektronike, poluvodičkih čipova i softwera, često uz pomoć stranih investitora. Iako je kineski industrijski sektor ostvario značajan rast tijekom godina, taj rast je ostao koncentriran u određenim dijelovima zemlje, posebice na istočnoj obali u velikim gradovima. Tijekom desetljeća uloženi su naporima kako bi se industrija premjestila i proširila prema unutrašnjosti zemlje, no unatoč naporima i uspjehu rasta industrije u unutrašnjosti, zbog već razvijene početne industrijske baze kinesko obalno područje nastavilo je imati značajno veći industrijski output. (Chen, 2022.)

Kineski uslužni sektor je sačinjen od raznih grana kao što je to skladištenje, usluge transporta, profesionalne usluge, upravljanje otpadom te ostale. (Mullen, 2021.) Iako najveći sektor u kineskom gospodarstvu u budućnosti se očekuje da će svoj udio povećati još i više, kako će Kina promijeniti svoj ekonomski model koji se temelji na proizvodnji na onaj koji se temelji na uslugama. Razlog za tu promjenu se može ponajviše pronaći u rastu troškova rada i zemlje, te u povećanju stupnja obrazovanosti radne snage. Promjena se može primijetiti i na odlukama kineskih vlasti da u sklopu kineskog 14. petogodišnjeg plana pokušaju potaknuti razvoj i pristup kineskom uslužnom sektoru, te s time dajući naznake kako će se u budućnosti oslanjati upravo na uslužni sektor kao izvor inovacija i rasta. 2020. godine su donijete reforme koje će posebno ciljati nekoliko određenih grana unutar uslužnog sektora, ponajviše odnoseći se na znanost i tehnologiju, digitalnu ekonomiju i trgovinu, financijske usluge, te na kraju i profesionalne usluge. (Liu, 2021.) Od navedenih područja uslužnog sektora područje financijskih usluga je dobilo najveću pozornost kineskih vlasti sa čak 26 najavljenih mjera koji bi kao cilj imali povećati rast i razvoj sektora financijskih usluga. Te mjere će nastojati ublažiti ograničenja pristupa tržištu ili optimizirati tržišno okruženje u kojem poduzeća posluju. (Wong, 2020.)

2.4. Kronološki pregled značajnih ekonomskih indikatora

Rast kineskog gospodarstva može se najbolje predočiti tako da se izvrši pregled kretanja razine kineskog BDP-a tijekom godina. Osim promatranja kretanja kineskog BDP-a tijekom određenog vremenskog razdoblja, promatrat će se i kretanje ostalih značajnih makroekonomskih indikatora, odnosno njihovo kretanje u prethodnim desetljećima, kako bi se što bolje i pobliže prikazali aspekti gospodarskog rasta kojeg je Kina ostvarila.

Grafikon 1: Kretanje BDP-a NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.. (milijarde RMB)

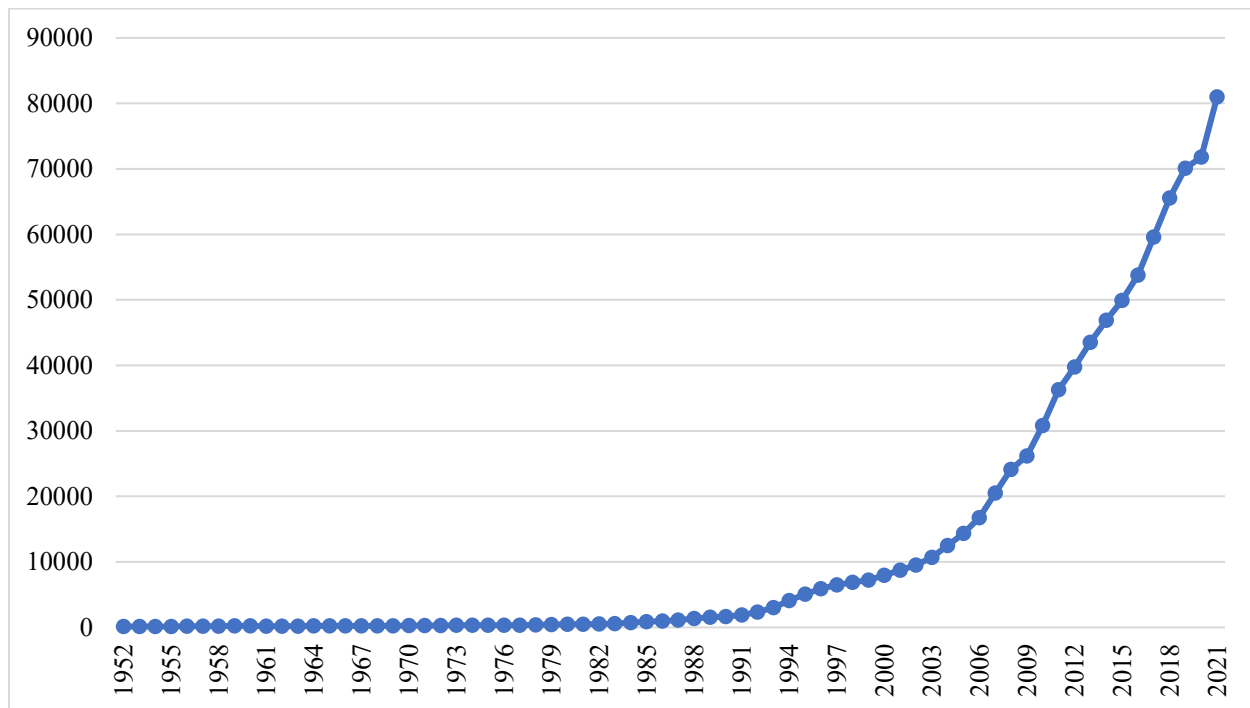

Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

Priloženi grafikon 1 prikazuje BDP NR Kine i njegovo kretanje u vremenskom razdoblju od 1952. do 2021. godine. U ovome slučaju odabrana je 1952. godina kao početak vremenskog razdoblja promatranja zbog nepostojanja podataka prije navedene godine. U navedenom grafikonu može se primijetiti kako je nakon završetka kineskog građanskog rata uslijedilo vremensko razdoblje oporavka gospodarstva NR Kine. Spori oporavak kineskog gospodarstva je trajao sve do početka 60-ih godina kada je uslijedio blagi pad BDP-a NR Kine, no u narednom desetljeću, 70-ih godina, je došlo do ponovnog rasta gospodarstva. No iako je kinesko gospodarstvo postepeno ostvarivalo rast gospodarstva, pravi rast je uslijedio, kako je navedeno u prethodnom poglavlju, nakon

otvaranja gospodarstva NR Kine u 1979. godini, kada je uslijedio značajan rast kineskog BDP-a koji je na kraju vremenskog razdoblja promatranja 2021. godine ostvario najveću vrijednost koja je iznosila 114366,97 milijardi Yuana. S druge strane, kinesko gospodarstvo je na početku vremenskog razdoblja promatranja ostvarilo BDP u razini od svega 67,91 milijarde yuana.

Grafikon 2: BDP per capita NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021. izražen u RMB

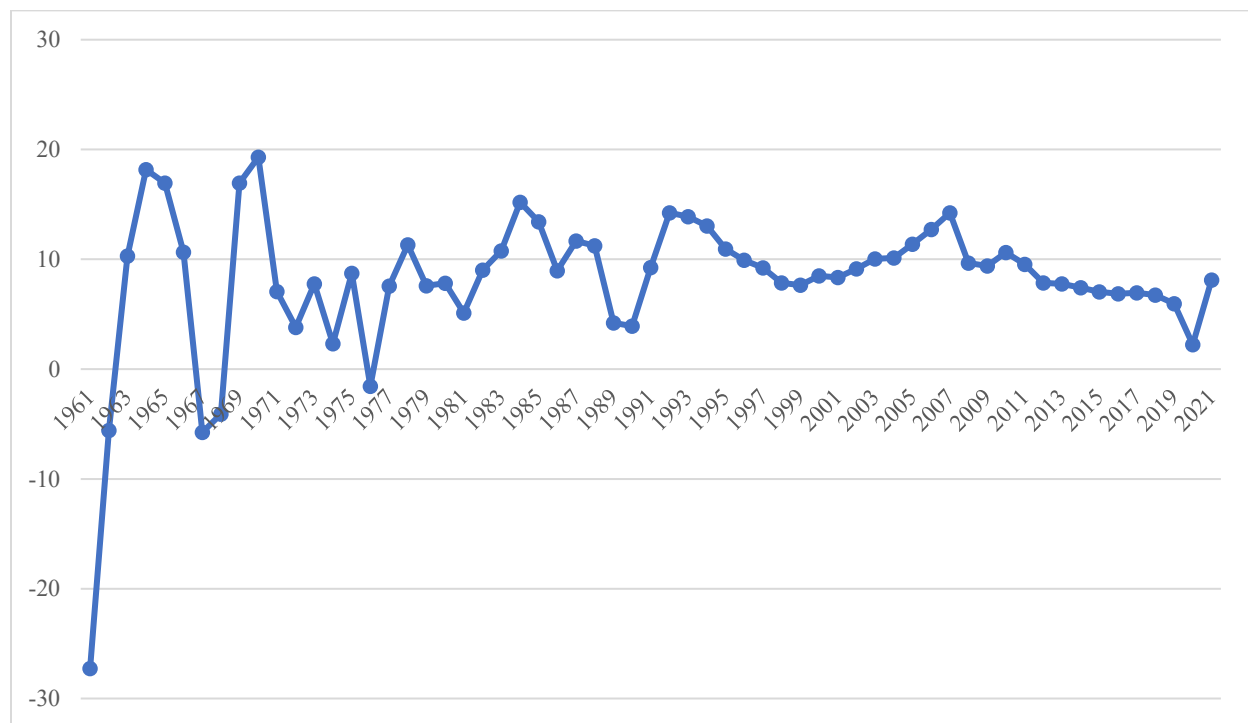

Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

U grafikonu 2 može se vidjeti kretanje BDP-a per capita kroz promatrano vremensko razdoblje od 1952. do 2021. godine. Također kao i u primjeru grafikona 1, može se primijetiti sličan trend rasta ekonomskog indikatora. U ovome slučaju također se može primijetiti kako postoji slabi rast BDP-a per capita na početku promatranog razdoblja koji je potom kratko prekinut na početku 60-ih godina 20. stoljeća, međutim nakon kratkog pada uslijedio je rast, koji se dodatno ubrzao otvaranjem kineskog gospodarstva 80-ih godina, te taj rast traje od otvaranja kineskog gospodarstva pa do kraja promatranog vremenskog razdoblja. Kao i u grafikonu 1, najniže vrijednosti se mogu pronaći na početku vremenskog razdoblja kada se Kina još uvijek oporavljala od dugog građanskog rata i od drugog sino-japanskog rata, te je ta vrijednost u 1952. godini iznosila relativno niskih 119 RMB po osobi, dok najveću vrijednost BDP-a per capita Kina ostvaruje na samom kraju promatranog razdoblja u 2021. godini kada ta vrijednost je iznosila

80976 RMB po osobi. Uspoređujući vrijednosti na početku promatranog vremenskog razdoblja i vrijednosti na kraju promatranja može se izvući zaključak kako je, slično kao i u prethodnom promatranju, Kina ostvarila iznenađujuće velik napredak u iznosu vrijednosti BDP-a per capita.

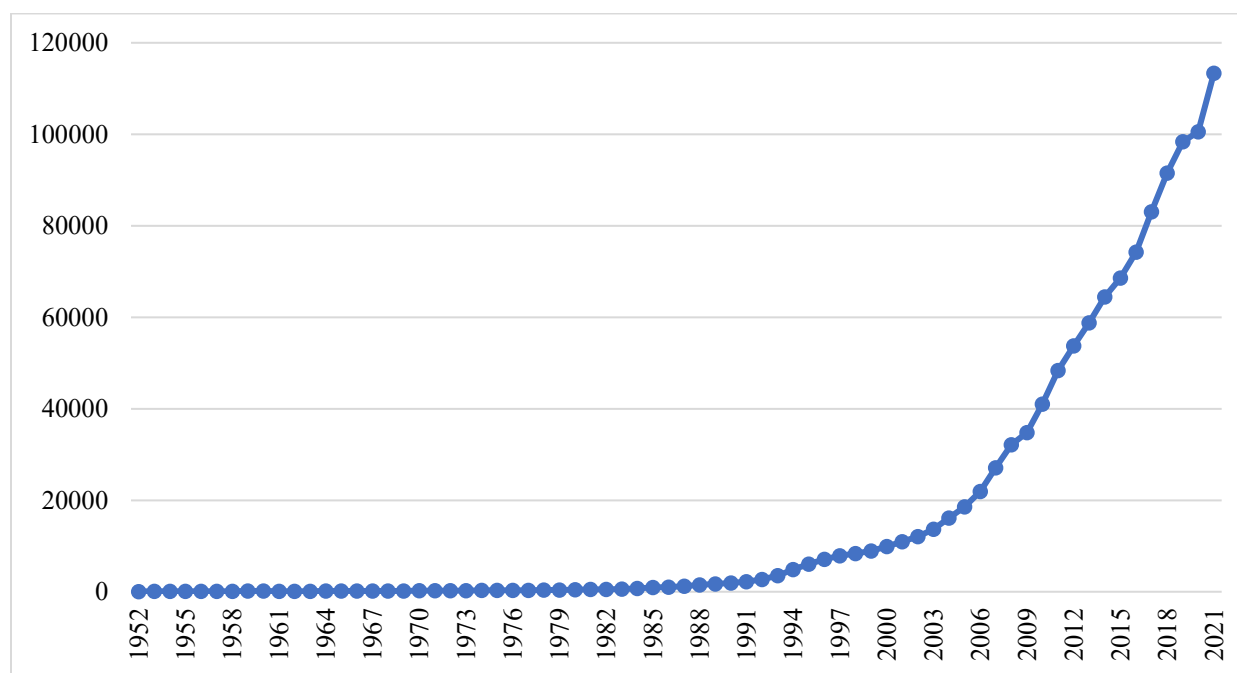
Grafikon 3: Stopa rasta BDP-a NR Kine u vremenskom razdoblju 1961.-2021.

Izvor: Svjetska Banka (2022.)

Na grafikonu 3, se može vidjeti kretanje stope rasta BDP-a u promatranom vremenskom razdoblju od 1961. do 2021. godine. Vidljivo je kako se na početku promatranog razdoblja u 1961. godini kinesko gospodarstvo nalazilo usred gospodarske krize uzrokovane inicijativom „Velikog skoka naprijed“, te stoga se stopa u toj godini nalazi na najnižoj razini unutar cijelog promatranog vremenskog razdoblja, nakon 1961. godine uslijedilo je razdoblje izmjene padova i rasta stope rasta BDP-a, koja se našla pod pritiscima kineske kulturne revolucije. Nakon završetka kulturne revolucije i odluke kineskih vlasti da otvore gospodarstvo, stopa rasta gospodarstva se uspješno održala na pozitivnim razinama sve do kraja promatranog razdoblja, te je najniže razine stope rasta BDP-a u zadnjih par desetljeća, ukoliko se izuzmu vrijednosti na početku promatranog razdoblja, tj. prije otvaranja kineskog gospodarstva međunarodnoj trgovini, Kina ostvarila tek u 2019. godini pod negativnim utjecajem globalne pandemije uzrokovane Covid-19 virusom.

Grafikon 4: BNP NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021. (milijarde RMB)

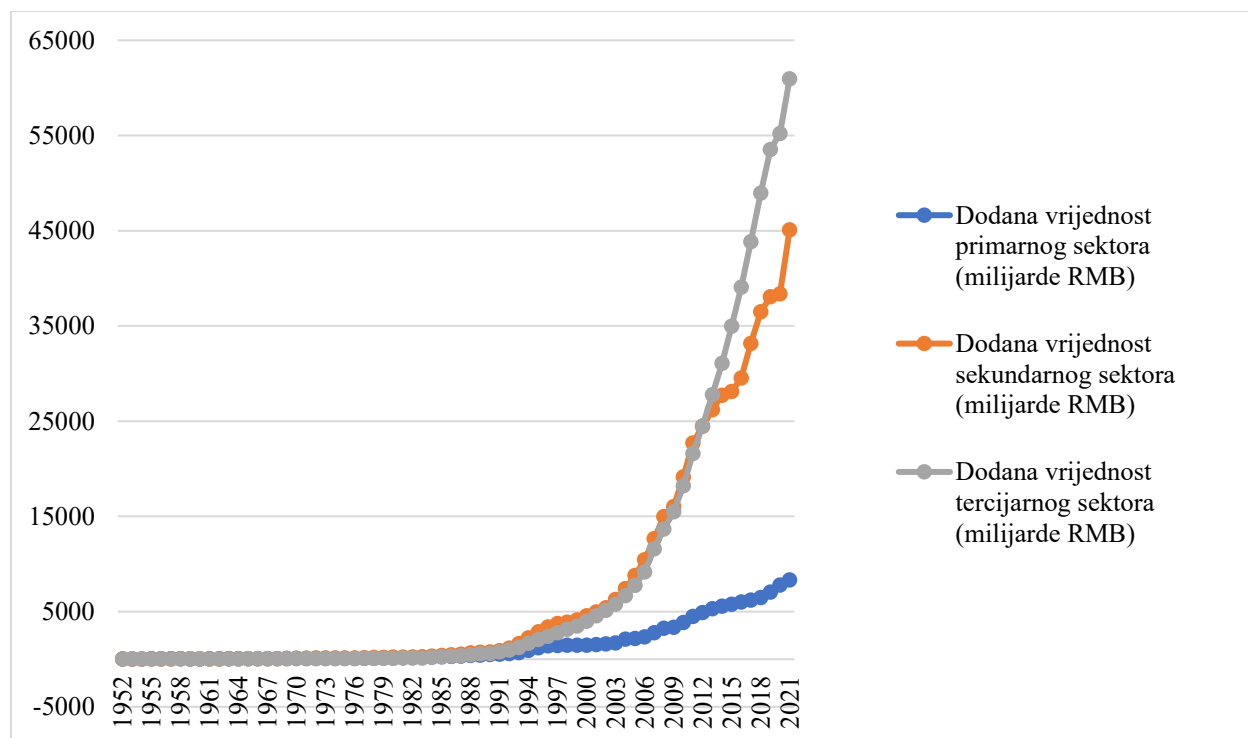
Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

Promatrajući kretanje BNP NR Kine u vremenskom razdoblju od 1952. do 2021. godine može se primijetiti da je kretanje BNP-a u promatranom razdoblju veoma slično kretanju BDP-a NR Kine u istom razdoblju. BNP je na početku razdoblja imao postepeni rast nakon osnutka NR Kine u 1949. godine, taj rast je, kao i u slučaju rasta BDP-a bio prekinut na početku 60-ih godina, da bi se na početku 80-ih ponovo potaknuo i nastavio rasti do kraja vremenskog razdoblja promatranja, gdje je u 2021. godini dosegao razinu BNP od 113323,98 milijardi RMB.

U sljedećem grafikonu 5 promatrat će se kretanje razina dodane vrijednosti tri sektora unutar gospodarstva NR Kine, tj. primarnog, sekundarnom i tercijarnog sektora, za vremensko razdoblje od 1952. do 2021. godine. U navedenom promatranom vremensko razdoblju može se primijetiti kako je dodana vrijednost za sva tri sektora na početku razdoblja postepeno rasla, te je najveću dodanu vrijednost ostvarivao primarni sektor, koji je bio praćen tercijarnim, te potom sekundarnim sektorom. Također, inicijative „Velikog skoka naprijed“ i „Kulturna revolucija“ su imali negativan utjecaj na razvoj i indikatora dodanih vrijednosti, međutim kao i u promatranjima prethodnih značajnih gospodarskih indikatora može se primijetiti kako je otvaranjem gospodarstva na početku

80-ih godina uslijedio značajan rast dodanih vrijednosti sva tri sektora gospodarstva, te se taj rast nastavio sve do kraja promatranog vremenskog razdoblja.

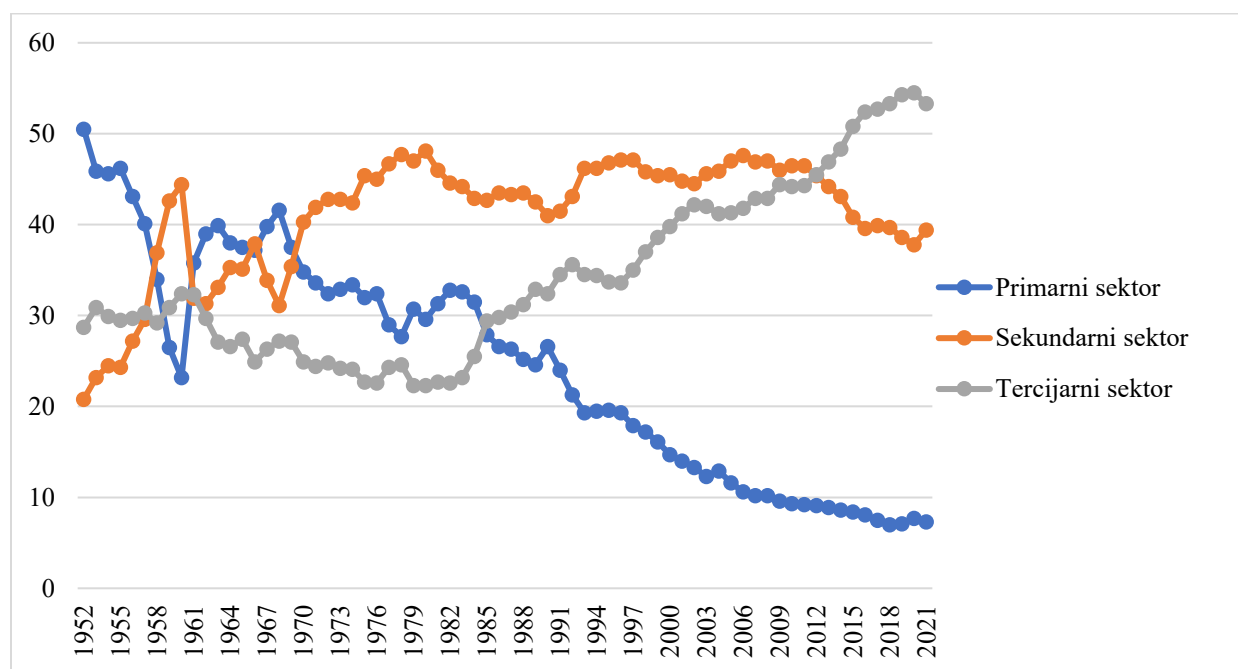
Grafikon 5: Dodane vrijednosti tri gospodarskih sektora NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021. (milijarde RMB)

Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

No međutim uspoređujući iznose razine dodanih vrijednosti koje su sektori ostvarili na početku promatranog razdoblja, može se primijetiti kako na kraju razdoblja sektor koji je imao najveću razinu dodane vrijednosti je bio tercijarni sektor sa 60967,97 milijardi RMB, nakon njega najviše je ostvario sekundarni sektor sa iznosom od 45090,45 milijardi RMB, i naposljetku najmanje je ostvario primarni sektor u iznosu od 8308,55 milijardi RMB, na taj način postavši sektor koji je na početku razdoblja promatranja zauzeo prvo mjesto, ali je tijekom godina izgubio na važnosti i tako u 2021. godini zauzeo posljednje mjesto. Rast dodane vrijednosti tercijarnog sektora, koja je na kraju vremenskog razdoblja ostvarila najveću dodanu vrijednost jednog sektora u kineskom gospodarstvu, može se pripisati kao što je u prethodnom poglavlju navedeno, povećanim naporima koje su kineske vlasti poduzele kako bi dalje ojačale razvoj navedenog sektora.

Grafikon 6: Udjeli sektora gospodarstva u BDP-u NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.

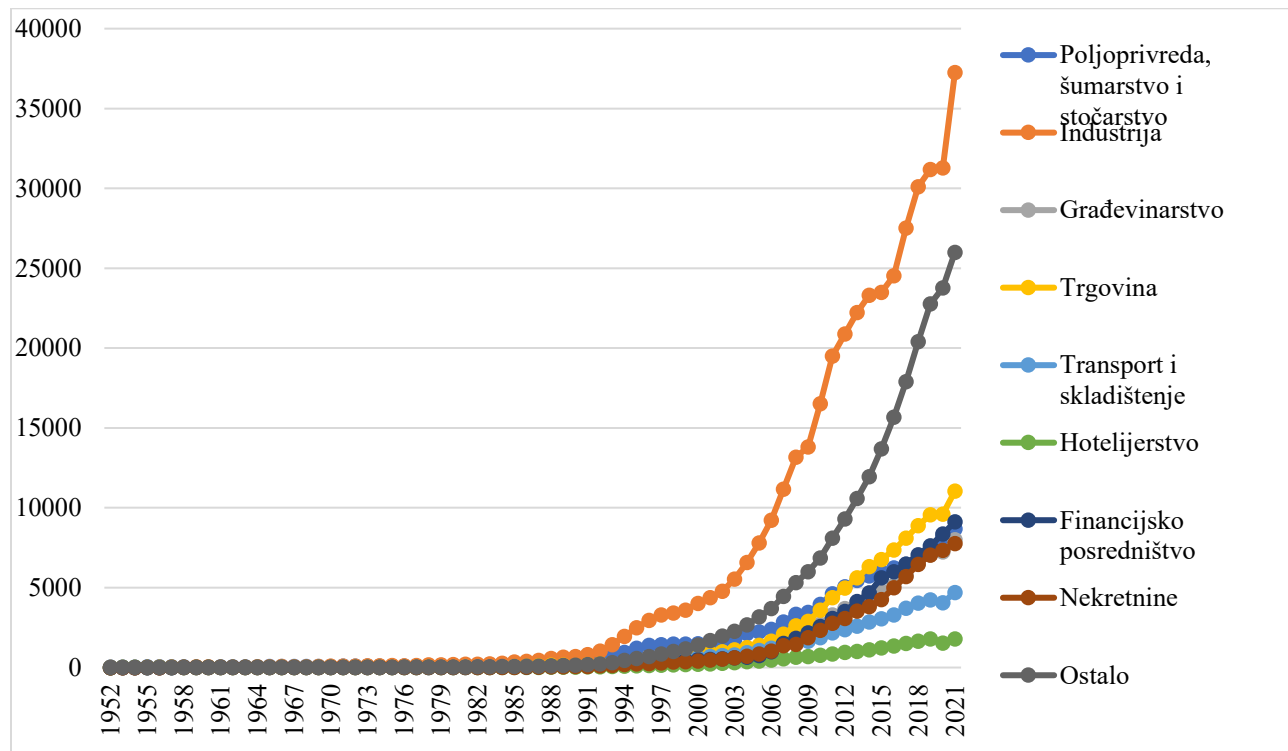
Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

U sljedećem promatranju tj. grafikonu 6 prikazuje se kretanje razine udjela sektora gospodarstva u BDP-u NR Kine u vremenskom razdoblju od 1952. do 2021. godine. Može se primijetiti kako u tome vremenskom razdoblju je primarni sektor na početku promatranog razdoblja imao relativno visoki postotak udjela od 50,5%, no ujedno se primjećuje i pad udjela tijekom promatranog razdoblja, počevši sa znatnim padom na početku 60-ih godina, kao posljedica „Velikog skoka naprijed“. Nakon toga je uslijedio oporavak, koji je bio kratkotrajan, te je tijekom desetljeća pa sve do kraja primarni sektor gubio na važnosti u gospodarstvu NR Kine, završivši na svega 7,3% na kraju promatranog vremenskog razdoblja. Sekundarni sektor je na početku promatranog vremenskog razdoblja bio na relativno niskim razinama udjela u BDP-u NR Kine sa postotkom udjela od 20,8%. Za razliku od primarnog sektora koji je većinu promatranog vremenskog razdoblja bio obilježen padom udjela u BDP-u NR Kine, sekundarni sektor je odmah na početku promatranog razdoblja ostvario rast, te je njegov udio kao posljedica napora u sklopu prvih nekoliko petogodišnjih planova, kao što je to navedeno u prethodnim cjelinama, dosegao razine u 1960. godini u iznosu od 44,4% udjela u BDP-u. Poslije tog skoka udjela u BDP-u, sekundarni sektor, kao što je to bio slučaj sa primarnim sektorom, je ostvario pad udjela, nakon čega je uslijedilo vremensko razdoblje rasta i padova tijekom 60-ih godina. Od 70-ih godina pa nadalje

sekundarni sektor ostvaruje rast i ostaje u razinama udjela od 40 do 50%. Na kraju promatranog razdoblja sekundarni sektor ipak ostvaruje pad ispod 40%, te promatrano vremensko razdoblje završava u 2021. godini sa razinom udjela u kineskom BDP-a od 39,4%. Tercijarni sektor na početku promatranog razdoblja ostvaruje razinu udjela u kineskom BDP-u u razini od 28,7%, te tijekom prvih nekoliko desetljeća ostvaruje pad vrijednosti udjela. Početkom 80-ih godina tercijarni sektor počinje dobivati na važnosti te počinje ostvarivati snažni rast sve do kraja promatranog vremenskog razdoblja kada je u 2021. godini ipak ostvario niže vrijednosti udjela u odnosu na 2020. godinu. Tercijarni sektor je na kraju promatranog vremenskog razdoblja bio sektor koji je dao najviše doprinosa BDP-u NR Kine te je iznosio 53,3%. Na početku vremenskog razdoblja promatranja u 1952. godini sektor sa najvećim udjelom u kineskom BDP-u bio je primarni sektor, dok su tercijarni i sekundarni sektor zauzimali drugo i treće mjesto. Tijekom desetljeća razvoja NR Kine došlo je do promjena u udjelima navedenih sektora te je na kraju promatranog razdoblja za kinesko gospodarstvo u 2021. godini bio najvažniji tercijarni sektor, koje bio praćen od strane sekundarnog sektora kao drugog sektora gospodarstva po udjelu, te naposljetku kao sektor gospodarstva koji je imao uvjerljivo najmanji udio u gospodarstvu je bio primarni sektor.

U grafikonu 7. prikazano je kretanje dodane vrijednosti za određene industrijske grane u gospodarstvu NR Kine u vremenskom razdoblju od 1952. do 2021. godine. Prema podacima kineskog nacionalnog biroa za statistiku na početku promatranog vremenskog razdoblja industrijske grane koje su ostvarivale najveće dodane vrijednosti su bile grane koje su se odnosile na poljoprivredu, šumarstvo i stočarstvo i industriju, dok je ostatak industrijskih grana ostvarivao relativno manje iznose dodane vrijednosti. Ekonomskim rastom i razvojem gospodarstva Kine, dodane vrijednosti industrijskih grana su se znatno povećale, te su određene industrijske grane izgubile na važnosti. Dodatno može se primijetiti kako je kao i na prethodnim promatranjima uočljiv početak znatnog rasta dodanih vrijednosti početkom 80-ih godina. Na kraju promatranog vremenskog razdoblja može se primijetiti ogromna razlika dodanih vrijednosti industrijskih grana gospodarstva Kine u odnosu na te vrijednosti na početku vremenskog razdoblja. Kao industrijska grana koja je ostvarivala najveće vrijednosti na kraju promatranog razdoblja našla se industrijska proizvodnja sa iznosom dodane vrijednosti na razini od 37257,53 milijarde RMB. Druga najvažnija industrijska grana na kraju promatranog razdoblja je obuhvaćala ostale industrijske

Grafikon 7: Dodane vrijednosti industrijskih grana gospodarstva NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.

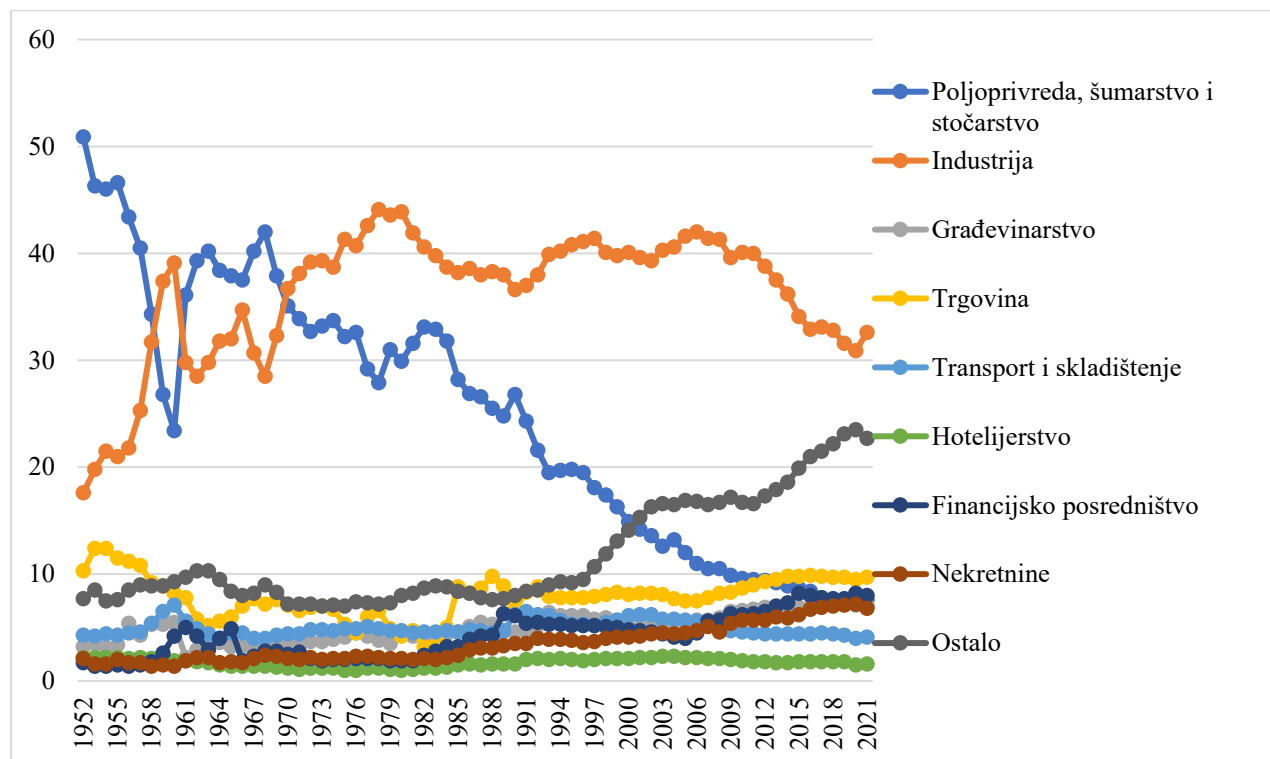
Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

grane koje su u 2021. iznosile 26000,8 milijardi RMB, te kao treća industrijska grana po dodanoj vrijednosti je bila trgovina koja je u 2021. iznosila 11049,27 RMB.

U grafikonu 8. je prikazano kretanje udjela industrijskih grana u gospodarstvu NR Kine u vremenskom razdoblju od 1952. do 2021. godine. Na navedenom grafikonu se mogu primijetiti promjene omjera industrijskih grana tijekom desetljeća promatranja. Na početku promatranog vremenskog razdoblja industrijska grana poljoprivrede, šumarstva i stočarstva je ostvarivala čak 50,9% udjela u kineskom BDP-u, te je sa tim udjelom bila najvažnije gospodarska grana u 1952. godini. Tijekom desetljeća poljoprivreda, šumarstvo i stočarstvo su izgubili na značaju te su udjeli ostvareni na kraju promatranog vremenskog razdoblja bili znatno manji te su iznosili 7,6%. Dok s druge strane industrijska proizvodnja koja je na početku promatranog vremenskog razdoblja bila na razini BDP-a koja je iznosila 17,6% doživjela rast udjela, te je na kraju promatranog razdoblja bila najvažnija grana gospodarstva NR Kine sa udjelom od 32,6%. Grana gospodarstva koje isto ostvarila rast je dio gospodarstva koji se odnosi na ostale djelatnosti, koje su na početku razdoblja

imale udio od 7,7%, te se taj udio povećao tijekom desetljeća i u 2021. godini je iznosio 22,7% i s tome vrijednosti se našao na drugome mjestu po važnosti u kineskom gospodarstvu.

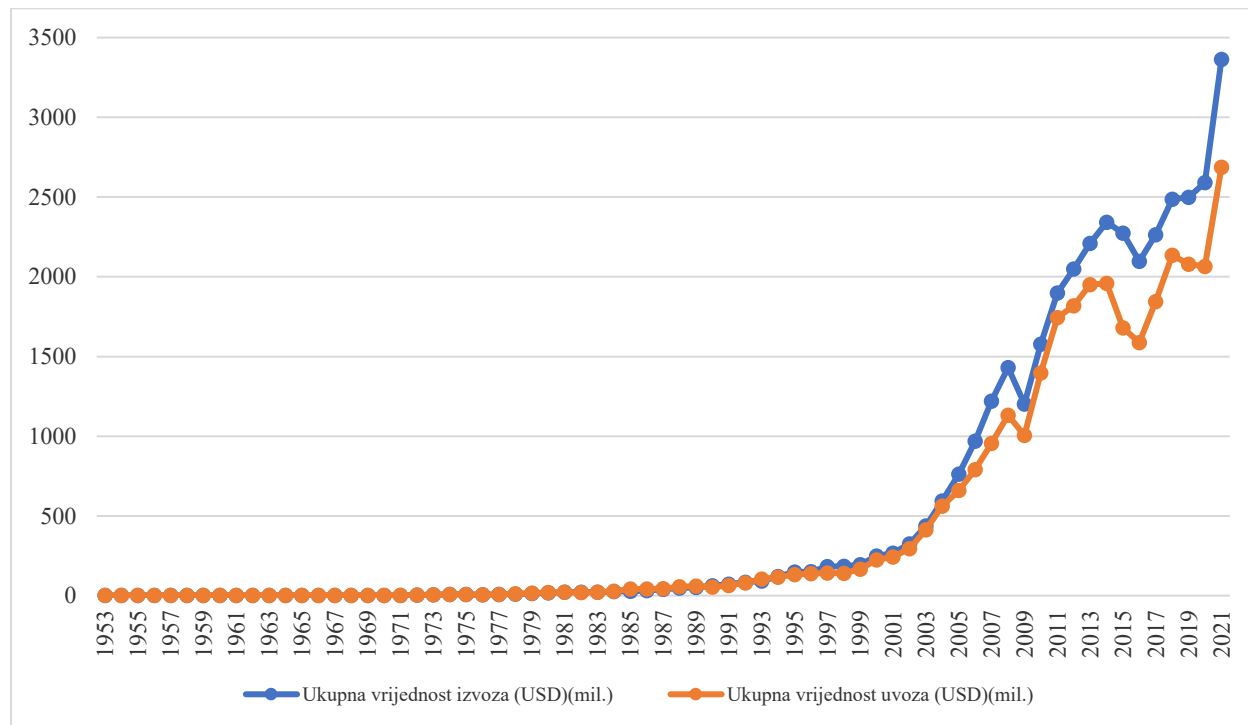
Grafikon 8: Udjeli industrijskih grana gospodarstva NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.

Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

Ostale grane kineskog gospodarstva su većinom ostvarile iznose udjela u BDP-u NR Kine na kraju promatranog vremenskog razdoblja koje su bile slične vrijednostima u 1952. godini na početku razdoblja promatranja. Kao primjer te male promjene u vrijednostima udjela u BDP-u Kine može se navesti grana gospodarstva koja se odnosi na djelatnost trgovine na koju je na početku vremenskog razdoblja promatranja u 1952. godini otpadalo 10,3% udjela u ukupnom kineskom BDP-u, dok je ta ista grana kineskog gospodarstva na kraju razdoblja promatranja u 2021. godini imala sličan udio u BDP-u NR Kine koji je iznosio 9,7%, te se dodatno može zaključiti kako je ta grana ostvarila pad u odnosu na početak razdoblja. Grana kineskog gospodarstva koja je na kraju promatranog razdoblja ostvarila najmanje razine vrijednosti udjela u ukupnom BDP-u je bila grana koja se odnosila na hotelijerstvo, te je u 2021. godini iznosila svega 1,6% u odnosu na njenu vrijednost na početku promatranog vremenskog razdoblja koja je iznosila 2,2% ukupnog kineskog BDP-a.

Grafikon 9: Ukupna vrijednost izvoza i uvoza NR Kine u vremenskom razdoblju od 1953.-2021. u milijardama USD

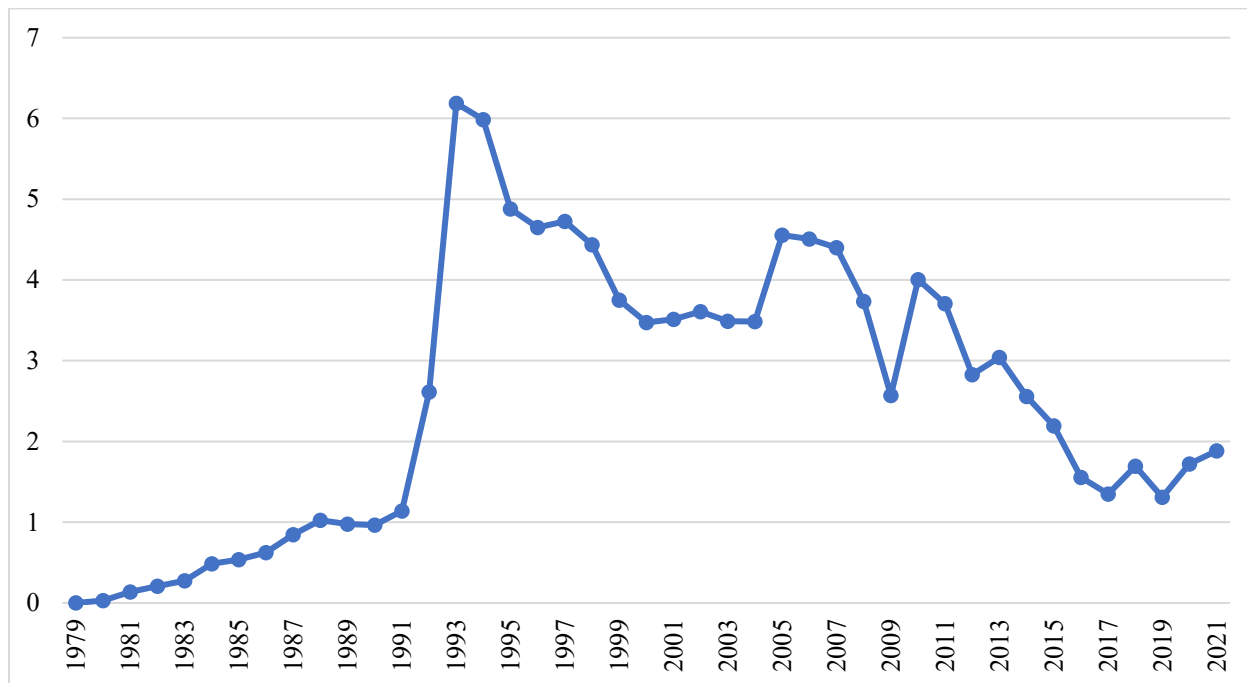

Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

U grafikonu 9. može se vidjeti kako se odvijalo kretanje ukupne vrijednosti uvoza i izvoza NR Kine kroz vremensko razdoblje od 1953. do 2021. godine. Na početku vremenskog razdoblja u 1953. godini izvoz i uvoz su bili na relativno niskim razinama, sa vrijednosti izvoza od 1,02 milijardi USD, dok je vrijednost uvoza u 1953. godini iznosila 1,35 milijardi USD. Ukupna vrijednost uvoza i izvoza je tijekom početnog razdoblja koje je uslijedilo nakon nastanka nove Kine imalo niske vrijednosti, te nije ostvarivalo značajan rast sve do kraja 70-ih godina, kada je uslijedio znatan rast, kao posljedica otvaranja Kine stranim investicijama. Znatan rast koji je Kina ostvarila otvaranjem gospodarstva je obilježio ostatak vremenskog razdoblja promatranja uz kratkotrajne padove ukupne vrijednosti uvoza i izvoza u 2009. godini, kao posljedica ekonomske recesije. Također u 2016. godini ukupna vrijednost uvoza i izvoza je ostvarila kratkotrajni pad, nakon čega je uslijedio oporavak, sve do blagog usporavanja u 2019. godini. Kraj vremenskog razdoblja promatranja kretanja ukupne vrijednosti izvoza i uvoza je obilježen naglim skokom tih vrijednosti koje su na kraju vremenskog razdoblja iznosile 3363,02 milijarde USD za izvoz, te 2687,14 milijarde USD za uvoz. Treba dodati kako se od početka 21. stoljeća može primijetiti

znatno povećanje ukupne vrijednosti izvoza NR Kine, dok ukupna vrijednost uvoza iako je također ostvarivala u tome vremenskom razdoblju znatan rast, taj rast nije bio na razinama rasta ukupne vrijednosti izvoza.

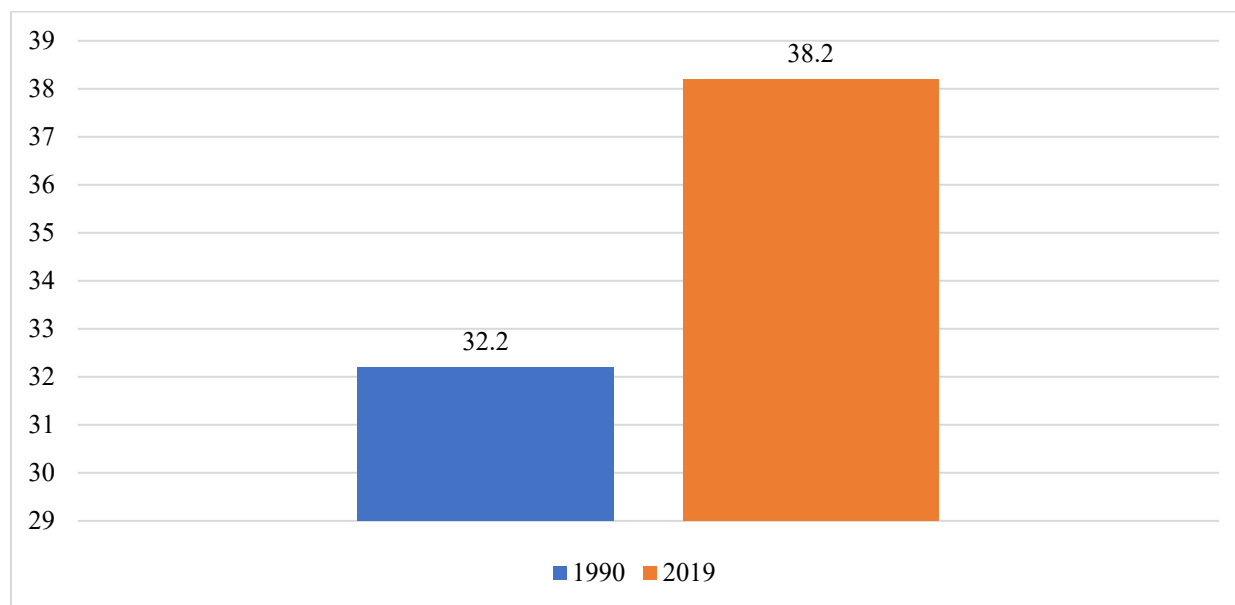
Grafikon 10: Neto strana direktna ulaganja u gospodarstvo NR Kine kao postotak BDP-a

Izvor: Svjetska Banka (2022.)

S druge strane u grafikonu 10 može se vidjeti kretanje neto stranih ulaganja u kinesko gospodarstvo koje je izraženo u postotku BDP-a NR Kine kroz promatrano vremensko razdoblje od kraja 70-ih godina, tj. 1979. godine do kraja vremenskog razdoblja promatranja u 2021. godini. U navedenom grafikonu može se primijetiti kako je vrijednost neto stranih ulaganja početkom 80-ih godina počela ostvarivati blagi rast u udjelu BDP-a NR Kine, no znatniji rast je ostvaren tek početkom 90-ih godina kada se ostvaruje najveća vrijednost postotka udjela neto stranih ulaganja u BDP-u Kine koji je zabilježen u 1993. godini i koji je iznosio 6,19%. Poslije 1993. godine je uslijedio padajući trend udjela neto stranih ulaganja u kineskom BDP-u koji se nastavio sve do kraja promatranog vremenskog razdoblja. Na početku razdoblja promatranja vrijednost udjela neto stranih ulaganja u BDP-u NR Kine je iznosila 4,49% u 1979. godini, dok je na kraju razdoblja promatranja u 2021. godini ta vrijednost udjela iznosila 1,88%.

Grafikon 11: Usporedba Gini koeficijanta za godine 1990. i 2019.

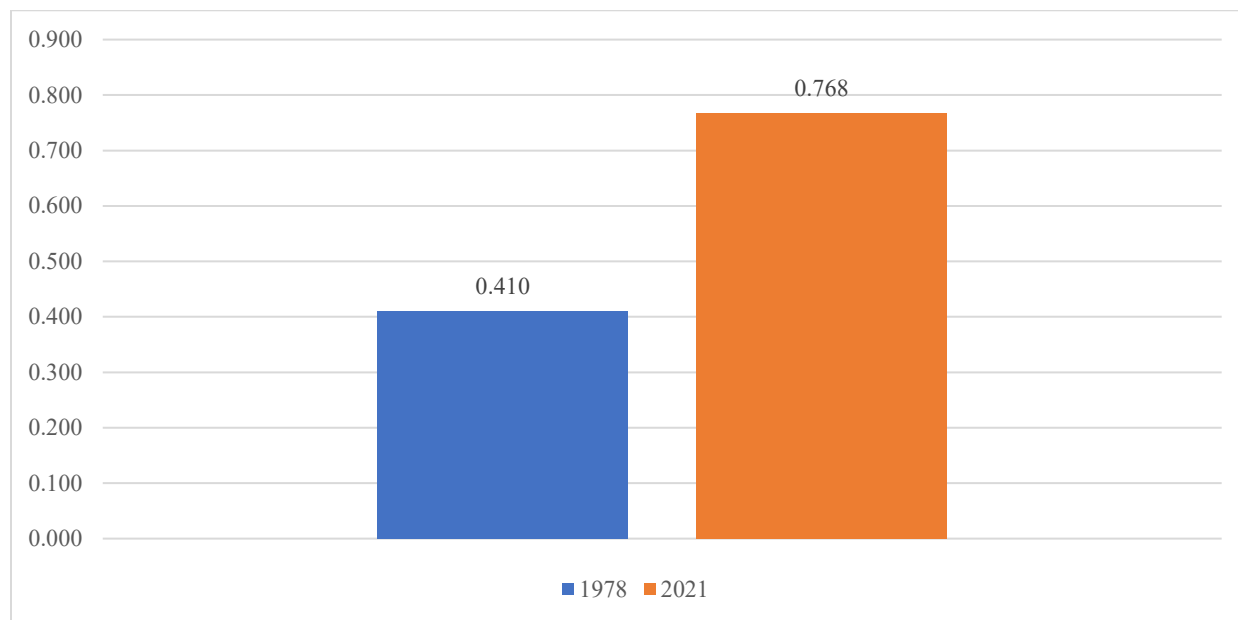

Izvor: Svjetska Banka (2022.)

Promatrajući raspodjelu dohotka u gospodarstvu NR Kine u grafikonu 11 se može vidjeti usporedba Gini koeficijanta za godinu 1990. i 2019. Odabrane su upravo te dvije godine zbog ograničenja dostupnosti podataka. U promatranoj 1990. godini NR Kina je ostvarila vrijednost Gini koeficijanta koje je iznosila 32,2, dok je u 2019. godini ta vrijednost bila nešto veća te je iznosila 38,2. Povećanje Ginijevog koeficijanta u vremenskom razdoblju između dvije promatrane godine označava da iako je došlo, kao što je to u prethodnim grafikonima prikazano, do značajnog rasta kineskog gospodarstva, dodatno se ipak povećala nejednakost u raspodjeli dohotka unutar kineskog društva.

Ukoliko se promatra usporedba vrijednosti iz 1978. godine i vrijednosti Human development indexa (HDI) za 2021. godinu, kao što je to prikazano na grafikonu 12, može se izvući zaključak kako je gospodarski rast i razvoj donio boljitak i općem društvu. U 1978. godini iznos HDI vrijednosti je bio 0,410, te je po toj vrijednosti Kina bila u društvu zemalja sa niskim ljudskim razvojem. Vrijednost HDI indeksa je tijekom godina ipak ostvarila znatan rast i u 2021. godini iznosila 0,768. Sa takvim znatnim rastom Kina je uspješno ostvarila transformaciju iz zemlje sa niskim ljudskim razvojem u zemlju koja u 2021. godini spada u zemlje sa visokim ljudskim razvojem.

Grafikon 12: Usporedba vrijednosti Human Development Indexa za godine 1978. i 2022. za NR Kinu

Izvor: Ujedinjeni narodi (2022.)

Treba napomenuti kako je NR Kina od otvaranja gospodarstva i početka znatnog gospodarskog rasta u 1978. godini, kada je apsolutno ruralno siromaštvo iznosilo 97,5%, uspješno i neočekivano ostvarila smanjenje apsolutnog ruralnog siromaštva, te je pri kraju 2020. godine Kina objavila kako je uspješno ostvarila svoj cilj eliminacije ekstremnog ruralnog siromaštva. (Ujedinjeni narodi, 2022.)

S druge strane kineske vlasti, pogotovo u zadnjem desetljeću, su posebnu pozornost posvetile ka smanjenju zagađenja okoliša i klimatskim promjenama, jer Kina je sa svojim industrijskim razvojem utjecala na povećanje emisija ugljikovog dioksida, te je u 2019. imala emisije ugljičnog dioksida koje su iznosile čak 10.065 miliona tona, te je sa tim iznosom Kina zauzela prvo mjesto kao najveći svjetski zagađivač. (Pizza, 2021.) Tako da je Kina u 2018. godini bila izvor jedne trećine od ukupnih svjetskih ulaganja u obnovljivu energiju, te je ujedno bila glavno tržište za energiju vjetra i sunca. Dodatno, kineske vlasti su zadale cilj ostvarenja nula emisija ugljika do 2060. godine. (Ujedinjeni narodi, 2022.)

3. Definiranje inicijative „Jedan pojas, jedan put“

3.1. Povijesni pregled razvoja inicijative

Inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ predstavlja ambiciozan projekt kineskih vlasti koji je predstavljen pred kraj 2013. godine. „Jedan pojas, jedan put“ će nastojati tijekom nekoliko desetljeća ostvariti ciljeve kineskih vlasti koje se odnose na povećanje komercijalne suradnje sa ostatkom svijeta. Povećanje komercijalne suradnje u sklopu inicijative kineske će vlasti nastojati ostvariti uz pomoć izgradnje nužno potrebne infrastrukture u Aziji, Africi, Europi i na bliskom istoku, te na taj način poboljšati suradnju Kine sa tim zemljama i ujedno stvoriti i omogućiti ulazak na već postojeća tržišta kineskim, ali i drugim proizvodima. Inicijativa se može podijeliti na dva dijela, na kopneni pojas koji će nastojati proći kroz zemlje centralne Azije sa ciljem povezivanja dvije svjetske najveće ekonomije Kinu i Europu, te se još može podijeliti na morski put koji će također nastojati povezati Kinu i zemlje europskog kontinenta, samo će se više orijentirati na prolaz kroz zemlje jugoistočne Azije, južne Azije, bliski istok, te na istočnu Afriku. (Wong, 2017.) Osim povezivanja Kine sa zemljama Europe, „Jedan pojas, jedan put“, nastojati će primarno povezati kineske granične regije sa kineskim susjednim zemljama. Dodatno inicijativa će biti kineski alat za ostvarivanje i drugih ciljeva kao što je to jačanje kineske industrijske strukture kako bi kineske kompanije mogle biti što konkurentnije na svjetskom tržištu, s prihvaćanjem inovacija i novih tehnologija. Kao glavni izvori sredstava navedene su kineske institucionalne banke i Fond puta svile, koji bi trebali financirati kineske kompanije, dok s druge strane sredstva za projekte u zemljama koje sudjeluju u inicijativi bi trebala dolaziti od Azijske infrastrukturne razvojne banke (AIIB) i Nove razvojne banke. (Wong, 2017.) U sklopu inicijative su dodatno pobliže definirani putevi i glavni ekonomski koridori koje inicijativa obuhvaća. Postoje šest zadana koridora, novi euroazijski kopneni most koji bi kroz centralnu Aziju spajao Kinu i Europu sve do Atlantskog oceana, kao drugi koridor naveden je kinesko-centralno azijski-zapadno azijski, koji bi nastojao obuhvatiti i zemlje zapadne Azije, treći koridor se odnosi na povezivanje Kine i Pakistana. Također naveden je koridor koji bi povezivao Bangladeš, Kinu i Mjanmar, dodatni koridor bi još nastojao prolaziti i povezati Kinu, Mongoliju i Rusiju, te naposljetku unutar inicijative se spominje koridor koji bi za cilj imao povezati Kinu sa zemljama jugoistočne Azije. (Gill, 2019.)

Slika 1: Predloženi koridori inicijative "Jedan pojas, jedan put"

Izvor: Baker Mckenzie, (2017.).

Tijekom godina od nastanka inicijative „Jedan pojas, jedan put“ došlo je do rasta same inicijative te je Kina uspješno ostvarila suradnju sa velikim brojem država koje su odlučile pristupiti navedenoj inicijativi. Kineske vlasti su dodatno htjele staviti naglasak na razvoj zelenog i održivog razvoja, te na taj način dati inicijativi ekološki predznak. Kao tri glavna zadatka koja „Jedan pojas, jedan put“ nastoji ostvariti su promicanje gospodarskog rasta, te na taj način prateći kineski primjer, tako postavljajući dugoročnu bazu za svjetski gospodarski razvoj. Re-globalizacija se navodi kao drugi zadatak koji inicijativa treba ostvariti na način da se ostvari uravnoteženje morske i globalne globalizacije. Naposljetku „Jedan pojas, jedan put“ će pokušati ostvariti cilj pod nazivom „Novi regionalizam“, gdje će se inicijativa pri svome rastu i razvoju oslanjati na stvaranje ekonomski koridor i pojasa, kao alternativu dosadašnjem osnivanju ekonomskih unija i zona. S druge strane razvoj inicijative je potaknuo rast i razvoj kineskih provincija koje nisu bile toliko zahvaćene kineskim gospodarstvenim postignućima prethodnih desetljeća, kao što je to provincija Xinjiang na samom zapadu Kine. Uzimajući u obzir morske puteve koji su obuhvaćeni inicijativom može se navesti razvoj u zaljevu koji obuhvaća Hong Kong, Guangzhou i Shenzhen, također inicijativa je dala naglasak razvoju istočne obale Kine. (Min, 2022.) Kao primjer jednog od primarnih projekata inicijative „Jedan pojas, jedan put“ pokazao se razvoj koridora koji bi povezo Kinu i Pakistan. Pakistan kao zemlja s mnogoljudnim stanovništvom i većom relativnom ekonomskom

važnosti pokazao se kao jedan od glavnih faktora unutar inicijative. Naime infrastrukturni razvoj koji bi povezao te dvije zemlje je začeo i prije osnutka inicijative „Jedan pojas, jedan put“, no njenim nastankom infrastrukturni projekti koji su imali cilj povezati Kinu i Pakistan su transformirani u jednu od komponenti razvoja inicijative. Infrastrukturno povezivanje Kine i Pakistana je za cilj imalo povezivanje Kine sa pakistanskom lukom Gwadar, koje bi bilo ostvareno uz brojne infrastrukturne projekte koji bi se pojavili u obliku razvoja autocesta, željezničkog prometa i cjevovodne infrastrukture. Službeno osnivanje kinesko-pakistanskog koridora je objavljeno u 2015. na međudržavnom posjetu kineskog predsjednika Pakistanu, gdje se je razradio plan ostvarenja infrastrukturnih projekata, koji je naposljetku postao dugoročni plan sa očekivanim rokom ostvarenja u 2030. godini. (Mardell, 2020.) Kao drugi primjer ostvarenja planova inicijative „Jedan pojas, jedan put“ mogu se navesti planovi i projekti koji bi uključivali razvoj infrastrukture zemalja centralne Azije, točnije Kazahstana, Kirgistana, Uzbekistana i Tadžikistana. Zemlje centralne Azije spadaju pod zemlje u razvoju te su relativno ograničene u smislu proizvodnje i poljoprivrede. Dodatno, navedene zemlje imaju slabo razvijenu infrastrukturu što im otežava razvoj i ostvarivanje vrijednosti od velikih zaliha mineralnih resursa koje posjeduju. Infrastrukturni projekti koji su planirani u sklopu inicijative „Jedan pojas, jedan put“ bi tim zemljama mogli omogućiti i sudjelovanje u svjetskoj trgovini, povezujući te zemlje s kineskim lukama. Za Kinu se regija centralne Azije čini posebno primamljiva zbog količine neiskorištenih mineralnih resursa, dok je Kina jedan od najvećih svjetskih potrošača nafte i plina. (Taliga, 2021.)

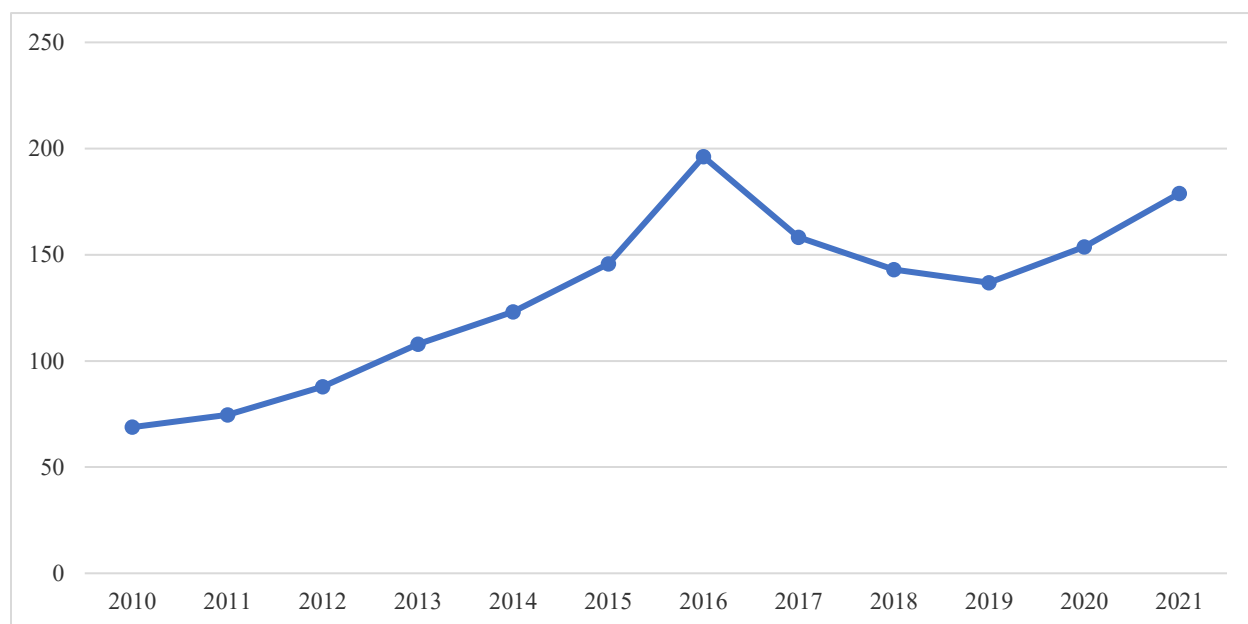
3.2. Gospodarski utjecaj inicijative na kinesko gospodarstvo

Kina proglašenjem inicijative krajem 2013. godine je zasigurno ciljala kako bi razvojem inicijative „Jedan pojas, jedan put“ i sama Kina ostvarila jačanje domaćih gospodarskih kapaciteta i osnaživanje domaćeg gospodarskog rasta. Osim nastavka općenitog ekonomskog rasta i razvoja unutar NR Kine, Kina se može nadati razvitku zaostalog zapada zemlje, koji je relativno dugo vrijeme ostao zanemaren. Inicijativa bi dodatno omogućila Kini i veću infrastrukturnu povezanost sa ostatkom svijeta, što bi onda dovelo do veće međunarodne suradnje koja bi Kini dala mogućnost jačanja trgovinskih veza s ostatkom svijeta. Povećana trgovina s ostatkom svijeta otvorila bi mogućnosti kineskim kompanijama da sudjeluju na novim tržištima, tako ostvarujući ciljeve ne samo u sklopu inicijative „Jedan pojas, jedan put“ već i ciljeve koji se nalaze unutar drugih kineskih inicijativa. Jačanje financijske integriranosti zemalja članica inicijative s Kinom dovelo je do osnutka Azijske infrastrukturne banke i BRICS nove razvojne banke kako bi se dodatno

ojačali kapaciteti kineskog financijskog sustava za financiranje inicijative. (Chen, 2022.) U sklopu kineske inicijative „Jedan pojas, jedan put“ kineski industrijski sektor se može naći kao jedan od dijelova kineskog gospodarstva koje će ostvariti pozitivne učinke na svoj razvoj. Razvojem inicijative i povećanjem realizacije projekata će doći do jačanja industrijskih kapaciteta Kine. No također, kineske vlasti su uvidjele problem neodrživosti sadašnjeg modela ekonomskog rasta koji uvelike ovisi o izvozu kineskih proizvoda na međunarodna tržišta, te su se odlučili na jačanje domaćeg tržišta kako bi se smanjila ovisnost o varijacijama i negativnim utjecajima koje pretjerana i prevelika ovisnost o stranim tržištima može donijeti. Kineska proizvodnja, posebice dio proizvodnje koji se odnosi na provedbu i ostvarivanje infrastrukturnih projekata može najviše ostvariti profit u sklopu inicijative. Tome razvoju infrastrukture može doprinijeti iskustvo kineskih kompanija specijaliziranih za izgradnju infrastrukturnih projekata. (Chen, 2022.)

U nastavku bit će prikazano kretanje određenih makroekonomskih pokazatelja koji imaju cilj pobliže prikazati kretanje kineskih investicija u vremenskom razdoblju od 2010. do 2021. godine. Navedeno vremensko razdoblje je odabrano kako bi se omogućila usporedba kretanja makroekonomskih pokazatelja prije uvođenja inicijative „Jedan pojas, jedan put“ sa njihovim kretanjem nakon uspostave te inicijative.

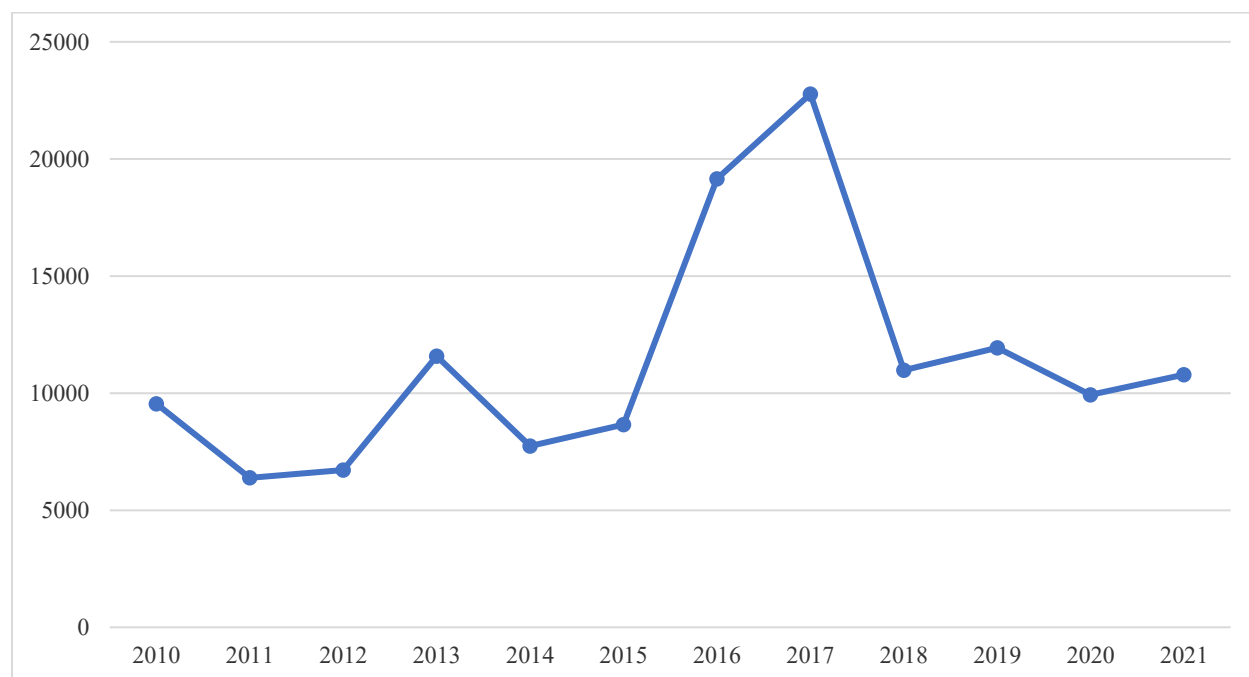
Grafikon 13: Kretanje izravnih vanjskih ulaganja koje je NR Kina ostvarila u vremenskom razdoblju 2010.-2021.

Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

U grafikonu 13. može se vidjeti kretanje kineskih izravnih vanjskih ulaganja koje je Kina uspješno ostvarila u vremenskom razdoblju od 2010. do 2021. godine. Vrijednosti izravnih vanjskih ulaganja su izražene u milijardama kineskih yuana (RMB). Primjećuje se kako je tijekom promatranog vremenskog razdoblja Kina ostvarivala rastući trend izravnih vanjskih ulaganja. Na početku vremenskog razdoblja promatranja vrijednosti izravnih vanjskih ulaganja se nalaze na relativno niskim razinama u odnosu na kraj vremenskog razdoblja promatranja u 2021. godini. Na početku vremenskog razdoblja vrijednost kineskih izravnih ulaganja je iznosila 68,81 milijardi RMB. Tijekom promatranja vrijednost kineskih izravnih ulaganja je porasla i doživjela svoj vrhunac u 2016. godini kada je iznosila 196,15 milijardi RMB, nakon čega je uslijedilo razdoblje pada vrijednosti koje nije dugo trajalo, već je u 2020. godini ponovno ostvarilo rast. Vrijednost koju je Kina ostvarila u 2021. godini zahvaljujući izravnim vanjskim ulaganjima je iznosila 178,82 milijardi RMB. Znatni pad kojeg je Kina ostvarila za vrijednosti izravnih vanjskih ulaganja u 2017. godini je bio prvi pad vrijednosti navedenog makroekonomskog indikatora od 2002. godine, te se može pripisati otežanoj gospodarskoj situaciji uzrokovanoj narušenim bilateralni odnosima između SAD-a i Kine. (Cheng, 2018.)

Grafikon 14: Broj ugovorenih projekata između Kine i ostalih zemalja u vremenskom razdoblju 2010.-2021.

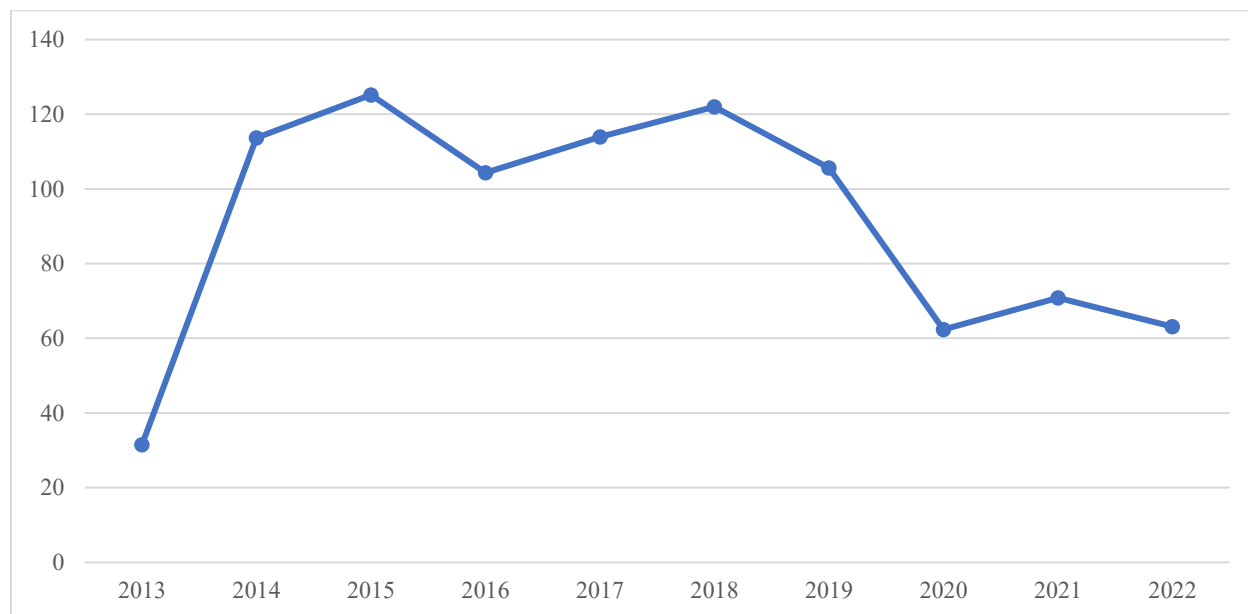
Izvor: National Bureau of Statistics of China (2022).

Na sljedećem grafikonu 14 prikazuje se kretanje broja ugovorenih projekata koje je Kina ugovorila sa drugim zemljama. Također kao i u prethodnom promatranju, promatra se vremensko razdoblje od 2010. do 2021. godine. Može se primijetiti kako je tijekom godina broj ugovorenih projekata sa drugim zemljama doživio razdoblje rasta i pada na početku vremenskog razdoblja promatranja, no taj trend je doživio kratkotrajni prekid kada je u 2017. godini ostvarena najveći broj ugovorenih projekata koji je iznosio 22.774. Poslije ostvarenja vrhunca u promatranom vremenskom razdoblju, broj ugovorenih projekata je doživio pad, te se vratio trendu koji je postojao prije ostvarenja najveće vrijednosti u promatranom razdoblju. Promatranje završava sa 2021. godinom kada je broj ugovorenih projekata iznosio 10.786 ugovora.

Od svog nastanka inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ je doživjela rast i omogućila daljnju međusobnu suradnju između zemalja članica inicijative i Kine. No u zadnjih nekoliko godina je uslijedio pad razine ulaganja, te su podaci za prvu polovicu 2021. godine pokazivali pad u odnosu na drugu polovicu 2020. godine. Iako je uslijedio blagi oporavak inicijative u drugoj polovici 2021. godine može se očekivati daljnje opadanje aktivnosti koje se može ponajviše pripisati razvoju pandemije Covid-19. Kineski odgovor na pandemiju primjenom nulte-covid politike je ponajviše utjecao na negativan razvoj inicijative „Jedan pojas, jedan put“ u zadnjih nekoliko godina, uzrokujući da razvoj inicijative ostvari najsporiji rast od svog nastanka krajem 2013. godine. (Wang, 2021.)

Na grafikonu 15 mogu se vidjeti ostvarena ulaganja kineskih vlasti u zemlje članice inicijative „Jedan pojas, jedan put“ u vremenskom razdoblju od 2013. pa sve do kraja 2022. godine. Prema kretanju razine ulaganja tijekom promatranog razdoblja se može zaključiti kako je inicijativa od svog nastanka ostvarila izniman rast doseživši svoj vrhunac u 2015. godini, kada je razina uloženi sredstava dosegala razinu od 125,2 milijardi američkih dolara. Nakon 2015. godine se može primijetiti kako je razina sredstava uloženi u inicijativu počela ostvarivati niže razine i pad koji je zaustavljen kada je inicijativa doživjela rast razine ulaganja u 2017. godini. Međutim taj oporavak se pokazao kratkotrajan te je u 2019. godini razina ulaganja u inicijativu ostvarila svoj novi pad koji se nastavio i u 2020. godini, nakon čega je uslijedio blagi oporavak, ali i ponovni pad u 2022. godini. Vrijednost ulaganja u kinesku inicijativu ostvarena u 2020.-oj godini, koja je iznosila 62,34 milijarde USD, je najniža od nastanka inicijative u 2013. godini kada je ta vrijednost iznosila 31,49 milijardi USD.

Grafikon 15: Kretanje kineskih investicija u zemlje članice inicijative "Jedan pojas, jedan put" u vremenskom razdoblju 2013.-2022. izraženo u milijardama USD

Izvor: American Enterprise Institute (2023.).

Kina je sa svojom inicijativom „Jedan pojas, jedan put“ uspješno ojačala međunarodnu povezanost i trgovinu, te na taj način se dodatno postavila kao je jedan od glavnih faktora u međunarodnom gospodarstvu i geopolitici. Inicijativa je svojim razvojem djelovala pozitivno i na razvoj kineskih graničnih provincija. Provincije Yunnan i Guangxi su se pokazale posebno važne u sklopu razvoja južnih i jugozapadnih koridora, Bangladeš-Kina-Indija-Mjanmar koridor koji bi omogućio Kini pristup Indiji i Indijskom oceanu, te Kina-Indokina koridor koji bi povezao Kinu sa indokineskim zemljama na jugu. Tijekom godina Yunnan i Guangxi su uspješno ostvarile angažman unutar njihove uloge u sklopu inicijative. Yunnan je nastojao promovirati Kunming inicijativu, inicijativa koja bi omogućila ostvarenje veće infrastrukturne povezanosti Indije i Kine, te je nastojao biti što aktivniji na regionalnim forumima kako bi se provincija Yunnan ostvarila kao infrastrukturno središte jugozapadne Kine, tako povezujući Kinu sa južnom i jugozapadnom Azijom. S druge strane, južna kineska provincija Guangxi je također nastojala ostvariti napore kako bi osigurala svoju ulogu unutar inicijative „Jedan pojas, jedan put“ sa ostvarenjem domaćinstva za Kina-Asean Expo, te je provincija pristupila međunarodnoj organizaciji GMS, koja je osnovana sa ciljem ekonomskog jačanja i povezivanja regije koja obuhvaća zemlje i provincije koje se nalaze uz rijeku Mekong koja protječe kroz Indokineski poluotok. (Garcia, 2022.) Osim južnih kineskih provincija,

Kina nastoji infrastrukturno u sklopu inicijative „Jedan pojas, jedan put“ povezati i ostale granične provincije. Provincija Xinjiang na zapadu zemlje se našla u posebnom fokusu kineskih vlasti, jer u sklopu inicijative, provincija Xinjiang je ključna za infrastrukturnu povezanost Kine sa zemljama Centralne Azije pa potom i Europe. Zbog svog geografskog položaja, gdje provincija graniči s Mongolijom, Rusijom, Kazahstanom, Kirgistanom, Tadžikistanom, Afganistanom, Pakistanom i Indijom, Xinjiang ima veliki potencijal postati ključno infrastrukturno središte na zapadu Kine koje bi povezalo navedene zemlje sa kineskim morskim lukama na istoku zemlje. Tijekom godina razvoja inicijative, uslijedio razvoj Xinjianga, gdje se posebna pozornost posvetila razvoju infrastrukture koji je omogućio povezanost glavnog grada provincije, Urumqija, s ostatkom zemlje uz pomoć integracije grada u željeznički, cestovni i zračni promet zemlje. Integracijom Xinjianga omogućeno je znatno smanjenje vrijeme transporta i troškova, dodatno razvojem inicijative „Jedan pojas, jedan put“ omogućila se povezanost Xinjianga sa zemljama s kojima provincija dijeli granicu, te su na taj način otvorena nova tržišta i prilike za provinciju. (Bhaya, 2021.)

4. Analiza značaja inicijative „Jedan pojas, jedan put“ za izabrane zemlje Jugoistočne Azije

4.1. Pregled izabranih zemalja Jugoistočne Azije

4.1.1. Vijetnam

Vijetnam je zemlja koja se nalazi na istoku Indokineskog poluotoka, te dijeli svoju sjevernu granicu s Kinom. Vijetnam je ostvario svoju neovisnost 1954. godine, kada je po uzoru na podjelu na dvije Koreje, Vijetnam bio podijeljen na Sjeverni i Južni Vijetnam. No za razliku od podjele dviju Koreja, Sjeverni Vijetnam je uspješno ostvario ujedinjenje proglašenjem Socijalističke Republike Vijetnam 2. srpnja 1976. godine. (CIA The World Factbook, 2023.) (Duiker, 2023.) Nakon uspostave vlasti 1976. godine nakon dugog razdoblja rata, Vijetnam je naišao na ogromne gospodarstvene i političke poteškoće. Jug zemlje je najviše osjetio posljedice rata što je uzrokovalo humanitarnu krizu gdje su milijuni ljudi ostali bez svojih kuća. Također Vijetnam je morao obnoviti ratom uništenu zemlju, razvojem industrije na sjeveru i poljoprivrede na jugu. Ukratko nakon ostvarenja ujedinjenja Vijetnam se našao u još jednom ratu, ovaj puta protiv vlasti Crvenih Kmera u Kambodži, što je uzrokovalo daljnju izolaciju Vijetnama. Povlačenjem vijetnamskih vojnih snaga iz Kambodže tijekom 80.-ih godina, omogućena je integracija zemlje u međunarodnu trgovinu i stabilizacija odnosa. Stabilizacija ostvarena tijekom 90.-ih godina, i povećano sudjelovanje u međunarodnoj trgovini omogućilo je Vijetnamu početak ekonomskog rasta, te je u 90.-im godinama prošlog stoljeća Vijetnam ostvarivao rast BDP-a koji je u prosjeku iznosio skoro 8%. (Duiker, 2023.)

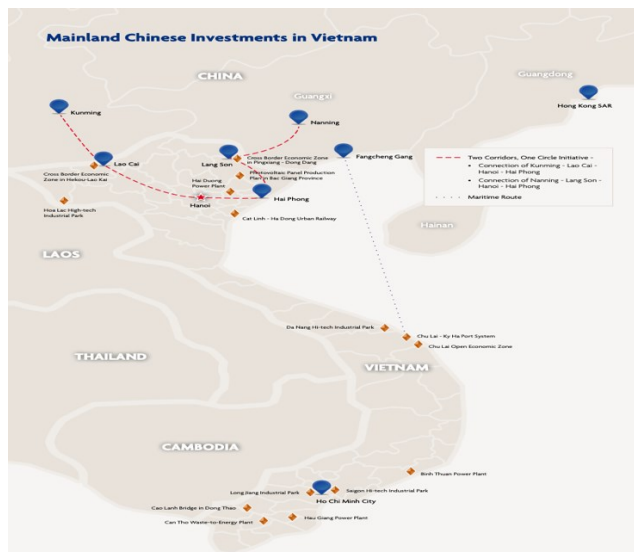
Gospodarstveno Vijetnam tijekom svog razvoja se počeo sve manje oslanjati na snažni poljoprivredni sektor, koji je prije svega obilježen uzgojem riže, gdje je Vijetnam jedan od najvećih svjetskih izvoznika. S druge strane, sjever Vijetnama posjeduje velike rezerve minerala, u kojima dominira uloga ugljena, gdje proizvodnja ugljena čini najvažniji sektor rudarske industrije. Osim proizvodnje ugljena, u zadnjih nekoliko desetljeća otkriveni su izvori nafte nedaleko od vijetnamske južne obale, koji Vijetnamu omogućuju razvoj naftne industrije. Rast industrijskog sektora, kojeg je Vijetnam ostvario tijekom godina, može se najviše pripisati otvaranju zemlje 80-ih godina, koje je omogućilo ubrzanje rasta razvoja industrijskih kapaciteta zemlje, te je taj rast najviše bio odražen kroz razvoj lake industrije. Od industrijskih grana može se istaknuti jaka prehrambena industrija. No osim razvitka industrije, na što su vijetnamske vlasti

posvetili posebnu pozornost, krajem 20. stoljeća kao posljedica početne liberalizacije vijetnamskog domaćeg tržišta je uslijedio razvoj uslužnog sektora. Razvoj uslužnog sektora je dodatno bio pojačan jačanjem komunikacija i suradnje s ostatkom svijeta, posebice sa zapadnim zemljama i SAD-om, te je ta suradnja rezultirala daljnjom liberalizacijom tržišta koja je omogućila pristup stranim kompanijama pristup bankarskom, telekomunikacijskom sektoru i sektoru osiguranja. U zadnjih nekoliko godina Vijetnam je otkrio i počeo iskorištavati svoje turističke kapacitete, te na taj način jačati turizam koji je postao važna grana uslužnog sektora u gospodarstvu. (Turley, 2023.)

Kina kao jedna od najvećih proizvođača na svijetu i kao vijetnamski susjed u Vijetnamu ima posebnu ulogu vijetnamskog najvećeg trgovinskog partnera, dok unutar ASEAN organizacije indokineskih zemalja, Vijetnam ima ulogu kineskog najvećeg trgovinskog partnera. Iako te dvije zemlje imaju uspješnu povijest ekonomske suradnje, ipak između Vijetnama i Kine postoje političke nesuglasice u Južnokineskom moru. Suradnja između Kine i Vijetnama se intenzivirala tijekom 90-ih godina kada je Vijetnam bio obilježen razdobljem liberalizacije gospodarstva što je omogućilo stvaranje prekograničnih zona za ekonomsku suradnju. Dodatno, jačana je suradnja između Vijetnama i Vijetnamu susjedskih kineskih provincija, Yunnan i Guangxi. Od tada kineska izravna ulaganja u vijetnamsko gospodarstvo su se znatno povećala. Najveća koncentracija kineskih ulaganja u vijetnamsko gospodarstvo se može pronaći u industrijskom sektoru gdje je Kina nastojala ojačati svoju prisutnost tijekom godina. Vijetnam ima oko 326 industrijskih parkova diljem zemlje koji imaju osiguranu infrastrukturu i porezne poticaje, te se procjenjuje kako ogroman udio u stranim ulaganjima u vijetnamsko gospodarstvo otpada upravo na te industrijske zone. Kao primjer se može uzeti industrijski park Long Jiang, koji je osnovan u svibnju 2008. godinu uz pomoć kineskih investitora, te se tijekom godina razvio tako da sad u tome industrijskom parku djeluju više od 40 stranih investitora u različitim industrijskim i gospodarstvenim granama. Vijetnam je uz navedenu gospodarsku suradnju sa Kinom pristupio i inicijativi „Jedan pojas, jedan put“, no u slučaju Vijetnama ta inicijativa nije ostvarila tako brzi učinak kao u drugim zemljama članicama inicijative. Pristupom inicijativi za Vijetnam je donijelo mnoge planove infrastrukturnog i energetskog razvoja zemlje, no međutim pokušaju realizacije planova inicijative su često nailazili na neodobranje populacije, koja se protivila produbljivanju suradnje s Vijetnamskim sjevernim susjedom, tako da su od 2014. godine kineska izravna ulaganja u zemlju bila negativno pogođena. Kao rezultat neslaganja javnosti sa povećanjem suradnje između Kine i

Vijetnama u sklopu inicijative, kineski investitori su bili primorani uzeti tihi pristup kako bi mogli dalje širiti svoje poslovanje. Navedeni negativan učinak koje je vijetnamska javnost imala na kineske investicije u Vijetnam ipak je bio kratkotrajan, jer je u 2018. godini održan sastanak između vlasti dviju zemalja nakon kojeg je ipak omogućeno daljnji i znatniji rast kineskih ulaganja u zemlju. (Sejko, 2020.)

Slika 2: Kineski planovi za ulaganja u Vijetnam u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put"

Izvor: The Hong Kong University of Science and Technology (2020.).

4.1.2. Tajland

Tajland predstavlja multietničku zemlju u jugoistočnoj Aziji sa bogatom poviješću. Tajland je nakon državnog udara koji se dogodio u 1932. godini uređen kao konstitucionalna monarhija, te je od 1946. zemlja članica Ujedinjenih naroda. U razdoblju tijekom Hladnog rata, Tajland je povećao napore kako bi poboljšao odnose sa zapadnim zemljama, te je potpisao sporazume koji su povećali suradnju sa SAD-om. Kao rezultat te suradnje Tajland je aktivno sudjelovao u vojnim sukobima u Koreji i Vijetnamu, te je uspješno uspio osigurati veliku količinu ekonomske i vojne pomoći. Pomoć koju je Tajland ostvario putem suradnje sa SAD-om, Tajlandu je omogućila znatan gospodarski rast i razvoj, koji je bio jedan od najvećih u Aziji u tome vremenskom razdoblju. U 90-im godinama Tajland je proveo proces značajne financijske liberalizacije koji se kasnije negativno odrazio na stabilnost gospodarskog sustava zemlje, što je uzrokovalo ekonomsku krizu i znatno gospodarsko usporavanje krajem 90-ih godina. Tajlandsko gospodarstvo je započelo 21.

stoljeće oporavkom od Azijske financijske krize, koja je ukazala na preveliku osjetljivost tajlandske izvozno-orijentirane ekonomije, koja je imala pretjeranu ovisnost o stranom kapitalu. Osim pretjerane ovisnosti o stranom kapitalu, Azijska financijska kriza je ukazala i na posljedice neravnomyjnog razvoja tajlandskog gospodarstva i na slabosti u pojedinim sektorima gospodarstva. Politički prevrati u 21. stoljeću dodatno su unijeli nesigurnost u tajlandsko gospodarstvo s čestim promjenama odluka vezanih za međunarodnu trgovinu, koje su dovele do nestabilnosti u trgovini. (CIA The World Factbook, 2023.) (Keyes, 2023.)

Tajlandski primarni sektor gospodarstva je obilježen uzgojem riže kao glavne poljoprivredne kulture zemlje, te je Tajland ujedno i jedan od najvećih izvoznika riže na svijetu. U uzgoju poljoprivrednih kultura u Tajlandu još se može izdvojiti i uzgoj kultura poput manga, ananasa, duriana, kave i duhana. Također, Tajland se može pohvaliti razvijenim šumarstvom, gdje se može izdvojiti znatan izvoz tvrdog drva. Po mineralima može se izdvojiti kositar, koji je dugo godina bio jedan od najvrjednijih resursa s kojima Tajland raspolaže, međutim zbog fluktuacija na svjetskim tržištima uslijedilo je smanjenje proizvodnje. Industrijski sektor je najviše bio obilježen rastom kojega je ostvario od 70-ih godina prošlog stoljeća. Rast industrije je u početku bio obilježen rastom tekstilne industrije, dok je s vremenom došlo do promjene te se Tajland uvelike orijentirao na proizvodnju elektroničkih proizvoda, motornih vozila i telekomunikacijske opreme. Tajlandski uslužni sektor se uglavnom bazira na velikim gradovima kao trgovinskim centrima, te je od kraja druge polovice prošlog stoljeća, pa do danas, zabilježen veliki razvoj turizma u Tajlandu, te turizam ima veliku ulogu u gospodarstvu zemlje. (Keyes, 2023.)

Tajland i Kina kao dvije zemlje u relativnoj blizini imaju dugu povijest međusobne suradnje. Povijest tog odnosa može se primijetiti i kroz udio koje kinesko stanovništvo čini u sveukupnom tajlandskom stanovništvu, te uz pomoć kulturnih poveznica koje još uvijek postoje između stanovništva tih dviju zemalja. Prisutnost velike kineske nacionalne manjine u tajlandskom društvu je dodatno ojačalo odnose između Tajlanda i Kine, te na taj način privuklo i mnoge kineske investicije u zemlju. Kao primjer kineskih investicija u Tajland se može navesti ulaganje Kine u uspostavu tajlandsko-kineske Rayong industrijske zone u 2005. Uspostava navedene industrijske zone predstavlja suradnju kineskog privatnog sektora kroz kompaniju Holley Group i tajlandske kompanije Amata Group. Industrijska zona Rayong nalazi se na udaljenosti od oko 100 km od glavnog grada Tajlanda, Bangkoka, te se nalazi u blizini tajlandske luke Laem Chabang. Razvojem

Rayong industrijske zone omogućen je njen rast, te je do 2019. godine uspješno omogućila otvaranje preko 30.000 poslova, i omogućila pristup i djelovanje preko 100 kineskih kompanija. U svome punom kapacitetu, pretpostavlja se da bi Rayong industrijska zona mogla biti domaćin poslovanju oko 300 kompanija. (Sejko, 2020.)

U zadnjih nekoliko godina došlo je do povećanja izravnih stranih ulaganja koje su dolazile iz Kine. Veliki udio u tim kinesko financiranim ulaganjima može se naći u financiranju planova koji se nalaze u sklopu inicijative „Jedan pojas, jedan put“. Inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ je kroz svoje planove stavila snažan fokus na razvoj infrastrukture u zemljama koje su pristupile inicijativi, tako da je tijekom godina od kako je Tajland označio svoju potporu razvoja te inicijative, uloga kineskih investicija i Kine kao države partnera ostvarila snažan rast, te je već u 2019. Kina bila drugi ulagač u tajlandsko gospodarstvo odmah iza Japana. Treba napomenuti, kako uspoređujući bilateralne odnose Tajlanda i Kine, ipak se može reći da su ti odnosi bolji nego u slučaju bilateralnih odnosa Kine sa Vijetnamom. Tome najviše pridonosi to da Tajland nije u neposrednoj blizini Kine i da Kina sa Tajlandom ne dijeli granicu, stoga ne postoji prepreka teritorijalnih sporova koji bi djelovali negativno na kineska ulaganja u tajlandsku ekonomiju. Kao jedan od najvećih planiranih infrastrukturnih projekata koji bi se trebali ostvariti može se navesti Pan-azijska željeznička mreža koja bi trebala prolaziti i kroz Tajland. Tajlandski dio bi trebao obuhvaćati željezničku liniju koja bi bila duga oko 450 km i povezala Bangkok s gradom Nong Khai koji se nalazi na granici sa Laosom. Ta željeznička mreža bi nastojala povezati jugoistočnu Aziju, tj. zemlje Laos, Tajland, Singapur i Maleziju s jugozapadnom Kinom tj. gradom Kunming u provinciji Yunnan. Tajland je također najavio „Tajland 4.0“, tj. nacionalnu strategiju s ciljem ostvarivanja razvoja potencijala zemlje. Inicijativa koja bi se najviše orijentirala ka razvoju novih industrija kao što su nova generacija automobilske industrije, pametna elektronika, napredna poljoprivreda i biotehnologija i turizam. Navedena inicijativa bi se oslanjala na strane i domaće investicije u sektore obuhvaćene inicijativom, gdje Kina kao jedan od najvećih ulagača u tajlandsko gospodarstvo također može pronaći svoju ulogu. (Sejko, 2020.) Pogotovo u financiranju razvoja digitalnih tehnologija i infrastrukture, tako bi Kina uspješno obuhvatila i planove inicijative „Jedan pojas, jedan put“ koja kao jedan od ciljeva ima i razvoj digitalne infrastrukture u zemljama članicama inicijative. (CFR, 2021.)

Slika 3: Planirana ulaganja u Tajland u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put"

Izvor: The Hong Kong University of Science and Technology (2020.).

4.1.3. Indonezija

Indonezija je zemlja koja se nalazi na samom jugoistoku azijskog kontinenta uz obalu Indokine, te je sačinjena od mnoštva otoka, od kojih se kao najveći mogu navesti Sumatra, Java, Borneo i Celebes. Indonezijski glavni grad Jakarta se nalazi na sjeverozapadnoj obali otoka Jave. Indonezija sa svojim stanovništvom predstavlja najmnogoljudniju zemlju jugoistočne Azije. Indonezija je svoju neovisnost, kao i većina ostalih zemlja jugoistočne Azije ostvarila relativno nedavno, nakon oslobođenja od višestoljetne nizozemske vlasti. Nizozemska je svoju prevlast na području današnje Indonezije ostvarila svojom prisutnošću od 16. stoljeća, no kasnije i uspostavom kolonijalnih vlasti u 19. stoljeću. No nemiri u Indoneziji koji su se pojavili početkom 20. stoljeća, i koji su se daljnje intenzivirali gubitkom nizozemske vlasti i invazijom Japana na područja za vrijeme Drugog svjetskog rata su uzrokovali da nakon duge borbe Indonezija i ostvari neovisnost u 1949. godini. Vremensko razdoblje koje je uslijedilo nakon ostvarenja neovisnosti je bilo obilježeno autoritarnom vlasti i borbama za vlast u novo osnovanoj republici. Nakon nemira koji su trajali nekoliko desetljeća, u 60-im godinama nakon promijene vlasti ipak su omogućene pretpostavke kako bi se uspostavio relativni mir i osigurao rast indonezijskog gospodarstva. Stabilizacijom političkog sustava Indonezije uslijedila je i stabilizacije državne valute i rast proizvodnje, gdje se ponajviše može istaknuti rast naftne industrije, koja je bila potaknuta stranim istraživanjima u zemlji. Gospodarski rast Indonezije je dodatno bio potaknut zemljinim

uključivanjem u međunarodnu ekonomiju i jačanjem stranih direktnih investicija u zemlju, što je omogućilo pristup stranim kompanijama na indonezijsko tržište. Za strane kompanije, osim prethodno navedene naftne industrije, posebno primamljivi su bili mineralni resursi s kojima zemlja raspolaže, kao što su uz naftu, ugljen i prirodni plin. (Legge, 2023.) (CIA The World Factbook, 2023.)

Nastankom Azijske financijske krize krajem 90-ih godina 20. stoljeća uslijedilo je vremensko razdoblje koje je u Indoneziji bilo obilježeno političkim prevratom i gospodarskim poteškoćama. Indonezijsko gospodarstvo je bilo posebno pogođeno krizom zbog svojih jakih veza s gospodarstvom SAD-a i američkim dolarom, te su promjene vrijednosti američkog dolara uzrokovale krizu u financijskom sektoru. Gospodarska kriza je uzrokovala politički prevrat u kojemu je smijenjen dugogodišnji predsjednik Suharto nakon tri desetljeća vladavine. U prvim godinama nakon političkog prevrata pojavile su se nestabilnosti unutar indonezijskog društva, no ipak početkom 21. stoljeća uslijedilo je razdoblje stabilizacije. (Legge, 2023.)

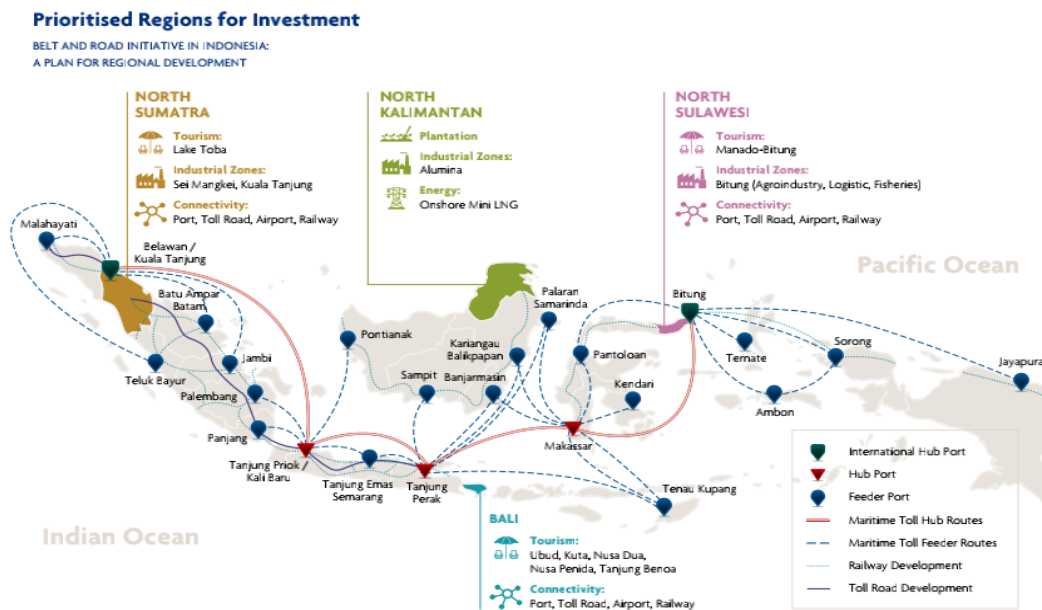
Poljoprivredni sektor Indonezije predstavlja važnu granu gospodarstva zemlje, gdje se jedna petina ukupne kopnene površine Indonezije koristi za uzgoj raznih poljoprivrednih kultura. Kao najvažnija poljoprivredna kultura u Indoneziji ističe se uzgoj riže. Uzgoj riže je od posebne važnosti za stanovništvo i gospodarstvo Indonezije, te je stoga država sklona intervencijama na tržište kako bi se održala proizvodnja na prihvatljivoj razini. Osim riže, ističe se i uzgoj ostalih poljoprivrednih kultura kao kukuruz, batat, kikiriki i ostalo. Indonezija je poznata i po proizvodnji šećera i palminog ulja, kao i po razvijenom ribarstvu. Mineralna bogatstva koja Indonezija posjeduje su velika, a među njima se može posebno istaknuti nafta, prirodni plin i ugljen. Rudarstvu se može pripisati oko desetina nacionalnog outputa, te se Indonezija ističe kao jedan od najvećih izvoznika ugljena. Osim nafte, prirodnog plina i ugljena, mogu se dodatno istaknuti velike rezerve bakra, boksita, nikala i zlata. Tijekom desetljeća razvoj indonezijskog proizvodnog sektora je također postao prioritet, s raznim politikama i mjerama koje su nastojale potaknuti njegov rast. Kako bi potaknule rast proizvodnog sektora indonezijske vlasti su se oslanjale na državne kompanije, ali i na ulaganja u privatni sektor zemlje, gdje je Indonezija ostvarila značajna strana ulaganja. Od industrija koje su uspješno ostvarile rast može se izdvojiti proizvodnja namještaja i kućne opreme i tekstilna industrija. Indonezija je htjela potaknuti i razvoj visoko tehnoloških grana industrije, kao što su to telekomunikacije i elektronika, kao i razvoj automobilske industrije. Kao

centar razvoja industrijskih kapaciteta može se ponajviše istaknuti područje zapadne Jave, kao i područje glavnog grada. Unutar uslužnog sektora ponajviše se mogu istaknuti napori indonezijskih vlasti ka razvoju turizma, koji se tijekom godina pokazao kao znatan generator zarade za indonezijsku ekonomiju. (Leinbach, 2023.)

Bilateralna suradnja između Kine i Indonezije, posebno se intenzivirala kineskom objavom inicijative „Jedan pojas, jedan put“, gdje je Indonezija istaknuta kao jedna od najključnijih zemalja za razvoj morskog puta svile. Indonezijsko bogatstvo resursa, veliki broj stanovnika i rastuća ekonomija pokazalo je Indoneziju kao jednu od najpoželjnijih zemalja partnera unutar inicijative. Indonezija, kao najveća ekonomija u jugoistočnoj Aziji, bi ponajviše osjetila pozitivne utjecaje uz pomoć razvoja i ostvarenja projekata inicijative koji bi Indoneziji omogućila daljnji infrastrukturni razvoj, te uz pomoć tog razvoja Indonezija bi mogla ostvariti priliku da ojača svoj položaj na svjetskom tržištu. (Damuri, 2019.) Nakon najave kineske inicijative u 2013. godini, uslijedila je objava indonezijskog plana „Sea Toll Road“, koja u svojem razvojnom planu za Indoneziju ima ostvarivanje infrastrukturnih projekata i povezivanje četiriju indonezijskih provincija, a to su sjeverni Borneo, sjeverni Sulawesi i Bali. Tim infrastrukturnim povezivanjem tih provincija bi se ostvarili preduvjeti za razvoj industrijskih kapaciteta tih provincija, a razvoj industrijskih kapaciteta bi bio ostvaren uspostavom posebnih industrijskih zona. Dodatno infrastrukturno povezivanje bi omogućilo razvoj i rast turizma, koji je tijekom godina donosio zaradu gospodarstvu Indonezije. Uspoređujući indonezijsku verziju inicijative sa kineskom inicijativom „Jedan pojas, jedan put“ može se doći do zaključka kako se te dvije inicijative, barem u pogledu razvoja infrastrukture Indonezije, poklapaju, tako da bi kineskim investitorima uključenim u inicijativu „Jedan pojas, jedan put“ osim potpora koje ostvaruju uz pomoć kineske inicijative, bile pružene i potpore koje im nudi i indonezijska inicijativa. Neki od planova uključeni u inicijative podrazumijevaju Manado-Bitung koridor u sjevernom Sulawesiju, gdje se planira izgradnja infrastrukturnog projekta, odnosno ceste koja bi bila financirana u suradnji između kineskog i indonezijskog privatnog sektora. Dodatno, u sjevernom Borneu, planira se izgradnja hidroelektrane i industrijskog parka koji bi bio od značajne važnosti za razvoj te provincije. Kineska ulaganja su se usredotočila, osim infrastrukturnih projekata, i na razvoj energetske potencijala zemlje, kao i na razvoj metalurške industrije. Značajne investicije u metaluršku industriju su uzrokovale rast Morowali industrijskog parka kao najvećeg proizvođača čelika u zemlji. Tijekom godina sudjelovanja Indonezije u kineskoj inicijativi, došlo je i do razvoja turizma.

Pristupanjem zemlje kineskoj inicijativi porasla su ulaganja u indonezijski turistički sektor, pogotovo u sjevernom Sulawesiju, koji bi se mogao pokazati kao jedna od poželjnih destinacija za kineske turiste. (Tritto, 2020.)

Slika 4: Planirana ulaganja u Indoneziju u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put"

Izvor: The Hong Kong University of Science and Technology (2020.).

4.2. SWOT analiza značaja inicijative za izabrane zemlje jugoistočne Azije

Zemlje promatrane u prethodnom poglavlju su sve pristupile kineskoj inicijativi „Jedan pojas, jedan put“, te imaju svoju ulogu u toj inicijativi. Tijekom godina su i ostvarile određenu razinu stranih ulaganja i ostvarenja projekata koji su određeni u sklopu inicijative. U ovome poglavlju će se pokušati dati odgovor koja je uloga promatranih zemlja u inicijativi i koje su njihove snage, slabosti, prilike i prijetnje.

Vijetnam kao zemlja koja se nalazi u neposrednoj blizini Kine može ostvariti dosta pozitivnih učinaka za gospodarstvo svoje zemlje. Najveća prednost Vijetnama je upravo granica koju dijeli sa Kinom, što može uvelike olakšati razvoj trgovine između zemalja. Kao što je navedeno u prethodnom poglavlju, Vijetnam u sklopu inicijative „Jedan pojas, jedan put“ ima planove za razvoj infrastrukture koja bi povezala sjeverni dio Vijetnama sa kineskim provincijama Guangxi i Yunnan. Osim neposredne blizine Kini, prednost Vijetnama je i veliki broj stanovnika, koji ima

veoma mali udio stanovništva koje je starije od 65 godina, što se može pokazati kao veoma dobar izvor mlade radne snage, koju bi Kina mogla koristiti za razvoj svojih industrijskih ulaganja u zemlji. (Sejko, 2020.)

Tablica 1: SWOT analiza značaja inicijative za Vijetnam

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Velika populacija • Resursi • Blizina Kine • Jeftina radna snaga 	<ul style="list-style-type: none"> • Investicijska klima • Nekompetitivnost domaćih kompanija • Slaba moć financiranja projekata
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj infrastrukture • Razvoj industrije • Razvoj trgovine • Novi izvor financiranja 	<ul style="list-style-type: none"> • Pretjerana ovisnost o kineskim investicijama

Izvor: vlastita izrada (2023.).

Dodatno, taj veliki udio radne snage u Vijetnamu može istaknuti kao prednost i niske troškove rada, što sigurno može biti još jedan od faktora koji može motivirati kineske investicije u zemlju. Uz jeftinu veliku količinu radne snage gospodarstvo Vijetnama može doprinijeti razvoju kineske inicijative i sa svojom velikom količinom neiskorištenih resursa, pogotovo bakra, nikala, kositra i zlata. (Doan, 2018.)

Kao slabost, tj. kao negativna strana sudjelovanja Vijetnama u kineskoj inicijativi se može navesti veoma loša investicijska klima s kojom se kineska ulaganja susreću. Naime, kineske kompanije tijekom godina sudjelovanja Vijetnama u inicijativi su se susretale sa mnogim poteškoćama prilikom realizacije već zadanih i dogovorenih ulaganja. Kao primjer se može navesti negativna reakcija stanovništva Vijetnama na kineske investicije, što je dovelo i do protu-kineskih prosvjeda, te su ti prosvjedi još više doprinijeli negativnoj percepciji koje kineske kompanije imaju u Vijetnamu. Rezultat tih poteškoća bio je da kineska inicijativa ipak nije uspjela ostvariti željene rezultate u Vijetnamu. S druge strane, iako Vijetnam može ostvariti dosta sudjelovanjem u kineskoj inicijativi, i tako potaknuti razvoj industrijskog sektora, ipak se treba napomenuti da već

postojeći industrijski sektor i kompanije u Vijetnamu nemaju tu razinu razvijenosti koju posjeduju kineske kompanije, što bi moglo uzrokovati negativne posljedice na konkurentnost vijetnamskih poduzeća. Te naposljetku treba dodati kako Vijetnam nema dovoljno financijskih sredstava kako bi ostvario svoje planirane infrastrukturne i strateški bitne projekte, tako da postoje određeni rizici za Vijetnam prilikom uzimanja i dobivanja velike količine financijskih sredstava i ulaganja od naprednije zemlje kao što je to Kina. (Doan, 2018.)

Količina prilika za razvoj vijetnamskog gospodarstva sudjelovanjem u kineskoj inicijativi je velika. Kao primjer se može uzeti ponajviše razvoj infrastrukture, koji za cilj ima povezati Kinu sa zemljama jugoistočne Azije, a Vijetnam kao zemlja koja graniči sa Kinom može ostvariti velike investicije u razvoj infrastrukture, kao što je to već prethodno spomenuto povezivanje sjevernog Vijetnama, posebice područja oko glavnog grada Hanoijsa, sa jugozapadnom Kinom, do morskog povezivanja luka u kineskoj provinciji Guangxi sa obalom Vijetnama. Također Vijetnam, ukoliko kineska ulaganja savladaju poteškoće loše investicijske klime, imaju potencijal za razvoj ostalih sektora gospodarstva, kao što se to može naći u primjeru razvoja već postavljenih i određenih industrijskih parkova koji se nalaze diljem zemlje. Razvojem vijetnamskih industrijskih kapaciteta od strane kineskih ulagača otvorila bi se vrata i daljnjem jačanju trgovine između dvije zemlje, što bi omogućilo daljnje povezivanje i suradnju između Kine i Vijetnama. Dodatno, sudjelujući u kineskoj inicijativi Vijetnam može pronaći novog investitora koji bi mu pomogao ostvariti infrastrukturne planove koji su vijetnamske vlasti planirale tijekom godina. (Sejko, 2020.) (Doan, 2018.)

Naposljetku, treba i sagledati koje je prijetnja i negativna strana sudjelovanja Vijetnama u inicijativi „Jedan pojas, jedan put“, a ta prijetnja se ponajviše može naći u jačanju suradnje sa Kinom do te razine da se za vijetnamsko gospodarstvo pojavi ovisnost o kineskom gospodarstvu i kineskim ulaganjima, što može uzrokovati promjene u geopolitičkom poretku u regiji, te negativne posljedice za vijetnamsko gospodarstvo i na donošenje političkih odluka od strane vijetnamskih vlasti, te bi to moglo dovesti do ograničenja u sudjelovanju na međunarodnom tržištu. (Doan, 2018.).

Sudjelovanjem u inicijativi „Jedan pojas, jedan put“ Tajland može ponuditi svoju veliku količinu dosada netaknutih resursa, kao i veliko mlado stanovništvo kao faktor koji može motivirati kineska

ulaganja u zemlju. Osim velike mlade populacije koja može biti izvor radne snage za kineska ulaganja, treba se istaknuti veliki udio kineske nacionalne manjine koja živi u Tajlandu.

Tablica 2: SWOT analiza značaja inicijative za Tajland

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Velika mlada populacija • Veliki udio kineske nacionalne manjine • Nema prijetnje kineskim ulaganjima • Resursi 	<ul style="list-style-type: none"> • Relativna politička nestabilnost
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj infrastrukture • Razvoj industrije • Razvoj trgovine 	<ul style="list-style-type: none"> • Pretjerana ovisnost o kineskim ulaganjima • Podcjenjivanje troškova kineskih kompanija

Izvor: vlastita izrada (2023.).

Prisutnost velike količine kineskog stanovništva je omogućilo posebnu kulturnu povezanost Tajlanda i Kine, te također može i dalje olakšati pristup kineskim kompanijama tajlandskom tržištu, što se naposljetku i dogodilo, te je Tajland uspio stvoriti okruženje koje je puno primamljivije kineskim ulaganjima. (Sejko, 2020.) Za inicijativu „Jedan pojas, jedan put“ kao jedna od slabosti u Tajlandu se može pokazati politička nestabilnost koja je prisutna u zemlji. Naime, kroz posljednja dva desetljeća u Tajlandu su se dogodila dva državna udara, koji su doveli do učestalih prosvjeda i nereda po ulicama. Zemlja je od 2014. pa do 2019. godine bila pod upravom vojne vlasti, čija je vladavina bila obilježena konstantnim protuvladinim prosvjedima. Izborima 2019. završila je vojna vladavina, te su uspješno uspostavljene demokratske vlasti. (Setboonsarng, 2019.) Razvojem inicijative „Jedan pojas, jedan put“ Tajlandu se može otvoriti put ka značajnom razvoju infrastrukture koji mu omogućuje ostvariti veću povezanost s velikim kineskim tržištem, posebice tržištem zapadne Kine. Ta infrastrukturna povezanost bi bila ostvarena izgradnjom brze željeznice koja bi osim razvoja tajlandske infrastrukture, omogućila i daljnji razvoj trgovine između zemalja, otvarajući Tajlandu mogućnost da poveća svoj izvoz i pronade novo tržište za svoje proizvode. (Kardkarnklai, 2022.) Razvoj industrijskih kapaciteta je još jedna od prilika koja je pružena

Tajlandu u sklopu inicijative, gdje bi tajlandsko gospodarstvo moglo nastaviti jačati svoj industrijski sektor uz pomoć već postojećih planova koji su nastali prije početka inicijative „Jedan pojas, jedan put“, te taj razvoj dodatno osnažiti sudjelovanjem u inicijativi koja bi uz planove koji su navedeni unutar inicijative, ostvariti i razvoj tajlandskih inicijativa poput „Thailand 4.0“. (Sejko, 2020.) Od prijetnji koji bi se pojavile sudjelovanjem Tajlanda u kineskoj inicijativi posebice se ističe stvaranje pretjerane ovisnosti o kineskim investicijama, koje bi moglo utjecati negativno na tajlandsko gospodarstvo, jer bi Kina uz pomoć navedene inicijative mogla stvoriti situaciju u kojoj bi se Tajland našao u poziciji gdje ne bi mogao podmiriti dugove, što bi vodilo ka drugim neželjenim posljedicama za Tajland. (CFR, 2021.) S druge strane, kineske kompanije su pokazale svoju sklonost podcjenjivanju troškova provedbe određenih projekata, gdje su u pojedinim slučajevima nudili ponude koje su bile konkurentnije i jeftinije od drugih, da bi se naposljetku ustanovilo kako su troškovi realizacije projekta ipak bili znatno viši, što je dovelo i od odgađanja završetka pojedinih projekata. (Sejko, 2020.)

Tablica 3: SWOT analiza značaja inicijative za Indoneziju

Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Resursi – fosilna goriva • Relativno razvijena proizvodnja • Geografski položaj 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturne razlike • Anti-kineska politika
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj infrastrukture • Razvoj industrije • Razvoj turizma 	<ul style="list-style-type: none"> • Pretjerana ovisnost o kineskim ulaganjima • Podcjenjivanje troškova kineskih kompanija

Izvor: vlastita izrada (2023.).

Indonezija sa svojim geografskim položajem je možda i najvažnija komponenta plana za morski put kineske inicijative „Jedan pojas, jedan put“. Sa svojom vodećom ulogom među zemljama jugoistočne Azije, i sa svojim ogromnim netaknutim količinama resursa, ponajviše fosilnih goriva, Indonezija je jedna od ključnih zemalja partnera inicijative. Geografski položaj je jedan od snaga Indonezije jer se nalazi na morskom putu koji bi u sklopu kineske inicijative povezo Kinu s Europom. Osim navedenog geografskog položaja, treba se istaknuti već spomenuta količina

netaknutih resursa koju Indonezija posjeduje, te koja se čini primamljiva velikim kineskim kompanijama. Sudjelovanjem u inicijativi Indonezija može iskoristiti svoju prednost već relativno razvijene proizvodnje, te uz pomoć kineskih investicija, osigurati pristup kineskom tržištu za svoje proizvode, što će zauzvrat omogućiti daljnji razvoj domaće proizvodnje. (Tritto, 2020.)

U slučaju Indonezije kineske investicije su naišle na kulturne razlike i na određenu razinu anti-kineske politike. Kulturne razlike su se najviše odnosile na poslovanje kineskih kompanija, i neupućenost u indonezijskih kompanija u kineske poslovne modele. S druge strane, u političkim krugovima, posebice u indonezijskoj oporbi, pojavila se doza skepticizma ka kineskim ulaganjima, gdje su se pojavile kritike indonezijske oporbe usmjerene prema vlasti zbog sudjelovanja Indonezije u kineskoj inicijativi i povećanoj suradnji s kineskim kompanijama.

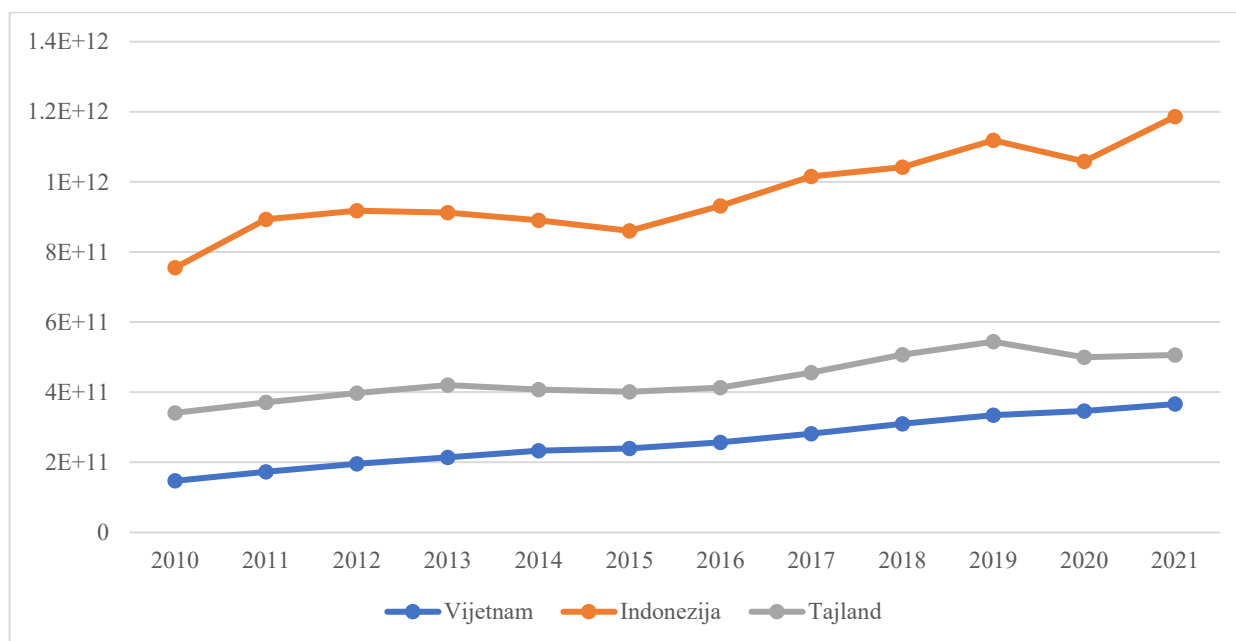
Indonezija u sklopu inicijative može ostvariti mnoge pozitivne učinke koji bi omogućili daljnji gospodarski rast i razvoj. Pozitivni učinci se odnose primarno na razvoj infrastrukture, industrije i turizma. Kao jedna od ključnih komponenti morskog dijela inicijative „Jedan pojas, jedan put“ Indonezija ima veliki potencijal razvoja infrastrukture diljem zemlje. Kao primjer može se navesti, u prethodnom poglavlju spomenuti Manado-Bitung koridor u sjevernom Sulawesiju. Iako Indonezija ima relativno razvijene proizvodne kapacitete, kineske investicije mogu omogućiti i dati dodatni impuls indonezijskom industrijskom sektoru, te uz pomoć daljnjeg razvoja morskog puta kineske inicijative osigurati indonezijskim proizvodima, ne samo pristup kineskom tržištu, nego i globalnom tržištu. Naposljetku, inicijativa, što je za Indoneziju posebno važno, može ojačati napore razvoja turizma zemlje, posebice u područjima sjevernog Sulawesija i sjeverne Sumatre. (Tritto, 2020.)

Naposljetku treba navesti i neke od opasnosti ili prijetnji za Indoneziju u sudjelovanju u inicijativi „Jedan pojas, jedan put“, koje se ponajviše odnose, kao i u slučaju Vijetnama i Tajlanda, na stvaranje pretjerane ovisnosti indonezijskog gospodarstva o kineskom, što bi moglo donijeti negativan utjecaj i ograničiti politički vrh pri donošenju ključnih odluka pri vođenju zemlje, te na taj način negativno djelovati na samu neovisnost Indonezije. Također, kao u prethodnim primjerima, treba se napomenuti i podcjenjivanje troškova kineskih kompanija koji mogu dovesti do produljenja realizacije dogovorenih projekata ili još gore, do povećanja troškova realizacije projekta za zemlju. (Sejko, 2020.)

4.3. Pregled utjecaja inicijative kroz značajne makroekonomske indikatore

Inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ je ostvarila utjecaj na promatrane zemlje tijekom godina samim njihovim sudjelovanjem u inicijativi. Pri pregledu utjecaja inicijative na promatrane zemlje biti će promatrano kretanje značajnih makroekonomskih indikatora za svaku od zemalja. Od najosnovnijih pokazatelja kretanja i stanja gospodarstva, do pokazatelja koji će pokušati pokazati поблиže utjecaj kineske inicijative.

Grafikon 16: Kretanje BDP-a za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (u američkim dolarima)

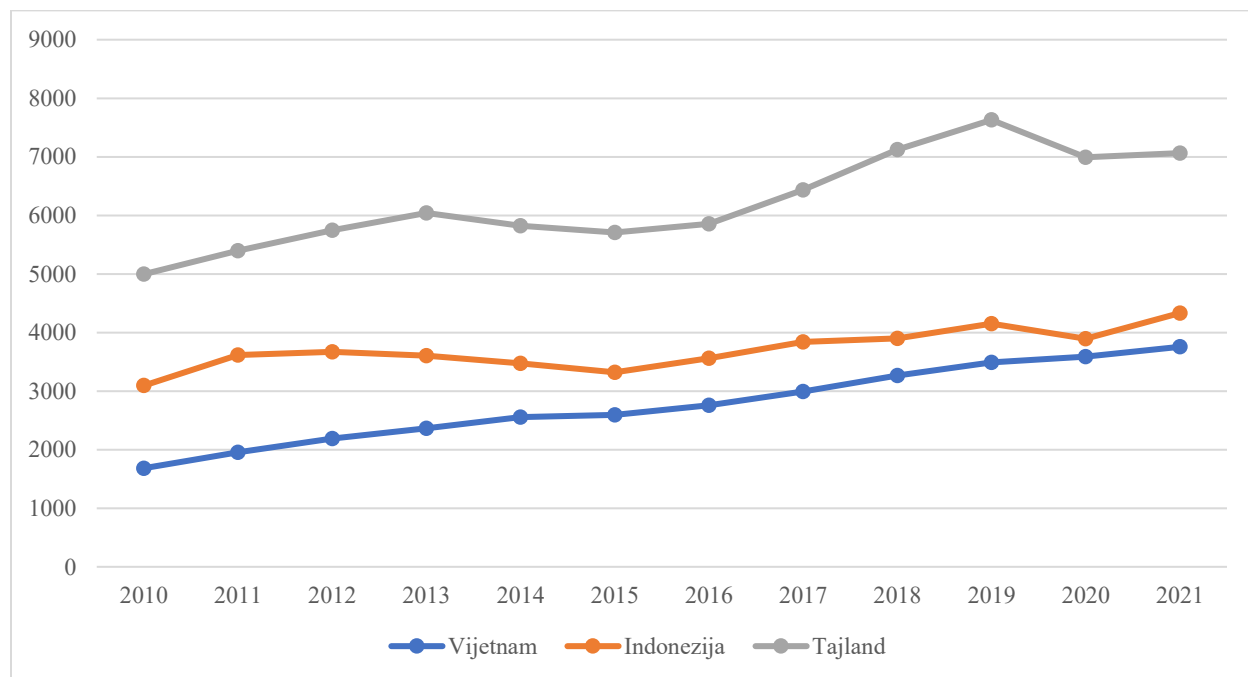

Izvor: Svjetska banka (2023.).

U priloženom grafikonu 16. može se vidjeti kretanje BDP-a za odabrane zemlje, Vijetnam, Tajland i Indoneziju, u vremenskom razdoblju od 2010. do 2021. godine. Vremensko razdoblje od 2010. do 2021. godine je odabrano iz razloga kako bi se pokazalo kretanje BDP-a, kao i ostalih značajnih makroekonomskih pokazatelja, tih zemalja u godinama prije nastanka inicijative „Jedan pojas, jedan put“, kao i kretanje tih pokazatelja za vrijeme razvoja kineske inicijative. U grafikonu 16 se može primijetiti kako je promatrano vremensko razdoblje bilo obilježeno uzlaznim trendom rasta BDP-a. Treba se napomenuti kako je razina BDP-a za Indoneziju ipak tijekom promatranog vremenskog razdoblja bila na višim razinama u odnosu na razinu BDP-a preostalih dviju zemalja. Značajnijih dugotrajnih padova BDP-a nije bilo tijekom razdoblja, osim kratkotrajnih prekida u

rastu koji su se dogodila u 2020. godini, kada se dogodila pandemija Covid-19. Promatrajući razine BDP-a u promatranom razdoblju Indonezija, kao što je navedeno, na najvišim razinama BDP-a, dok ju prati gospodarstvo Tajlanda, dok se na najnižim razinama usporedno sa ostalim promatranim zemljama nalazi gospodarstvo Vijetnama.

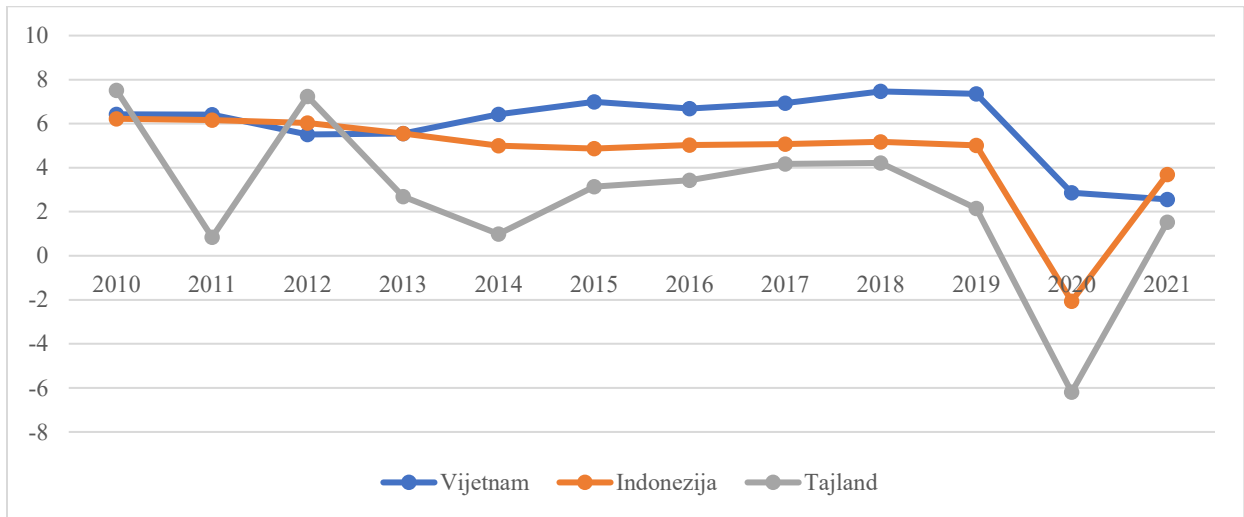
Grafikon 17: BDP per capita za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u američkim dolarima)

Izvor: Svjetska banka (2023.).

U grafikonu 17 je prikazano kretanje BDP-a per capita tijekom vremenskog razdoblja od 2010. do 2021. godine. Također i u ovome grafikonu se može primijetiti uzlazni trend kretanja promatranog makroekonomskog pokazatelja za sve tri odabrane zemlje. Za razliku od prethodnog promatranja u ovome slučaju može se primijetiti promjena u odnosu između tri zemlje. Naime u ovome slučaju gospodarstvo Tajlanda nalazi se na najvišim razinama BDP-a per capita te ostvaruje rast u većini godina promatranog razdoblja, kratkotrajna usporavanja su ostvarena u 2014. godini, prilikom, u prethodnom poglavlju navedenog, državnog udara, te u 2020. godini, izbijanjem pandemije Covid-19. Druge dvije zemlje se nalaze na nešto nižim razinama BDP-a per capita, na drugom mjestu Indonezija, te kao zemlja sa najnižom razinom BDP-a per capita u promatranju Vijetnam, obadvije zemlje tijekom promatranja ostvaruju uzlazni trend kretanja promatranog pokazatelja.

Grafikon 18: Rast BDP-a odabranih zemalja u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izražen u postotku BDP-a)

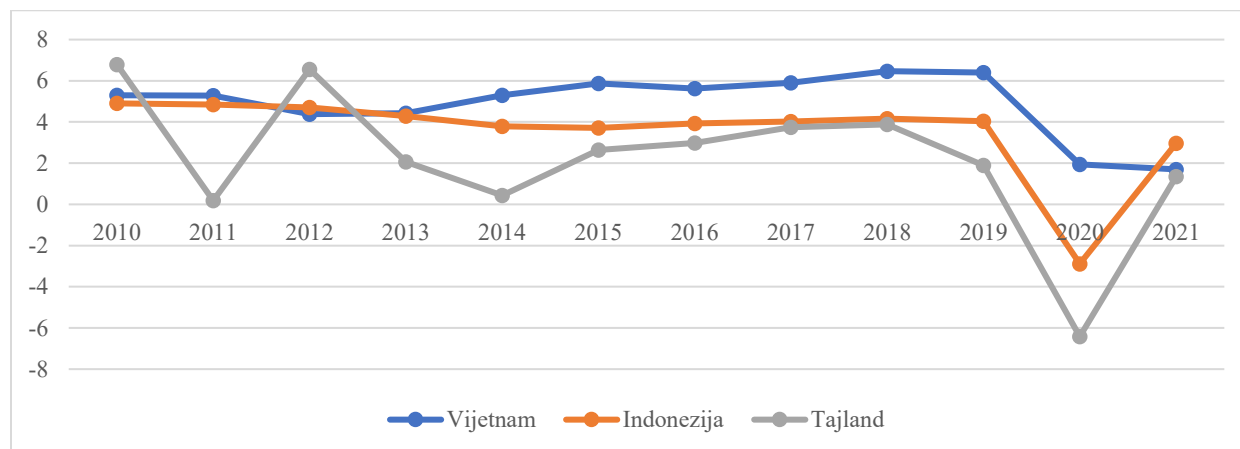

Izvor: Svjetska banka (2023.).

Grafikon 18 prikazuje kretanje rasta BDP-a, izraženog u postocima BDP-a, za odabrane zemlje u promatranom vremenskom razdoblju od 2010. do 2021. godine. U ovome grafikonu može se primijetiti kako je rast BDP-a za Tajland doživio najveće promjene i kretanja, ostvarivši kratkotrajan, ali značajan pad rasta BDP-a u 2011. godini, da bi u 2012. doživio kratkotrajni skok, koji se naposljetku pretvorio u pad u rastu BDP-a za 2013. i 2014. godinu. Nakon tih padova i rasta u početku promatranog razdoblja uslijedilo je razdoblje stabilizacije rasta BDP-a koje je trajalo sve do 2019. i 2020. godine koje su bile obilježene pandemijom Covida-19. No, treba napomenuti kako iako su bili određeni padovi u rastu BDP-a za Tajland u promatranom razdoblju, gospodarstvo Tajlanda nije ostvarilo negativne stope rasta BDP-a sve do izbijanja pandemije. U slučaju druge dvije zemlje, stope rasta BDP-a tijekom godina su uglavnom bile stabilne i na visokim razinama, osim u 2020. godini kada se dogodilo izbijanje pandemije koje je ostvarilo negativan učinak na stopu rasta i dovelo do njenog pada u negativne vrijednosti.

U slučaju grafikona 19 koji pokazuje kretanje stope rasta BDP-a per capita za Vijetnam, Indoneziju i Tajland u vremenskom razdoblju od 2010. od 2021. godine može se primijetiti kako kretanje stope rasta BDP-a per capita prati i zrcali kretanje stope rasta BDP-a za odabrane zemlje. Tajland je također obilježen nestabilnosti u razinama stope rasta BDP-a per capita na početku vremenskog razdoblja promatranja, te doživljava najveći pad i negativne vrijednosti indikatora u 2020. godini,

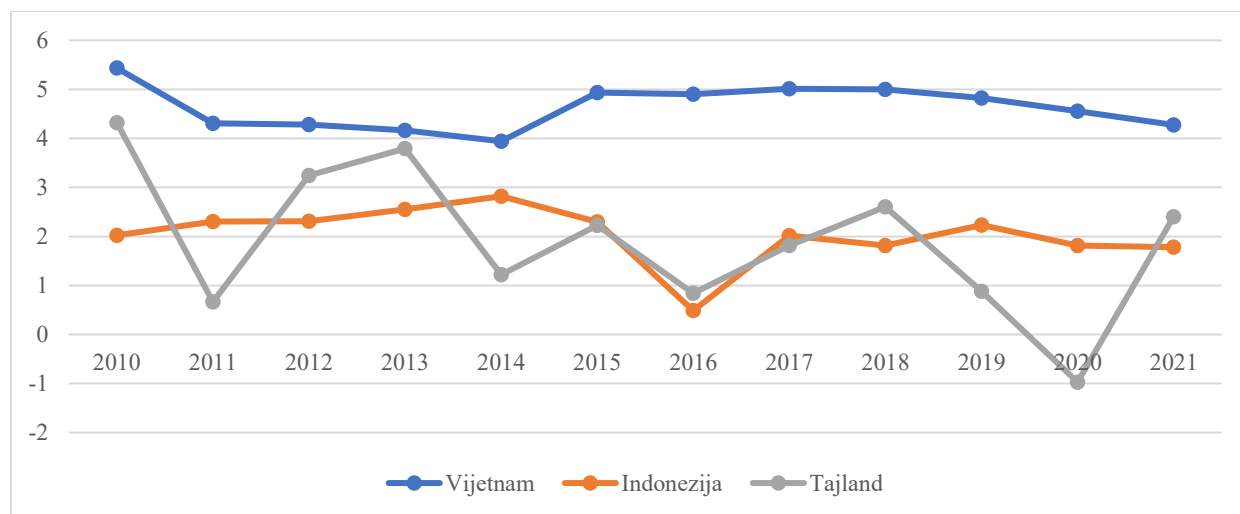
Grafikon 19: Rast BDP-a per capita za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u postotku BDP-a)

Izvor: Svjetska banka (2023.).

dok druge dvije promatrane zemlje imaju stabilne razine indikatora, sve do kraja promatranog razdoblja kada je stabilnost narušena pandemijom Covida-19.

Grafikon 20: Kretanje stranih direktnih investicija u odabranim zemljama u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u postotku BDP-a)

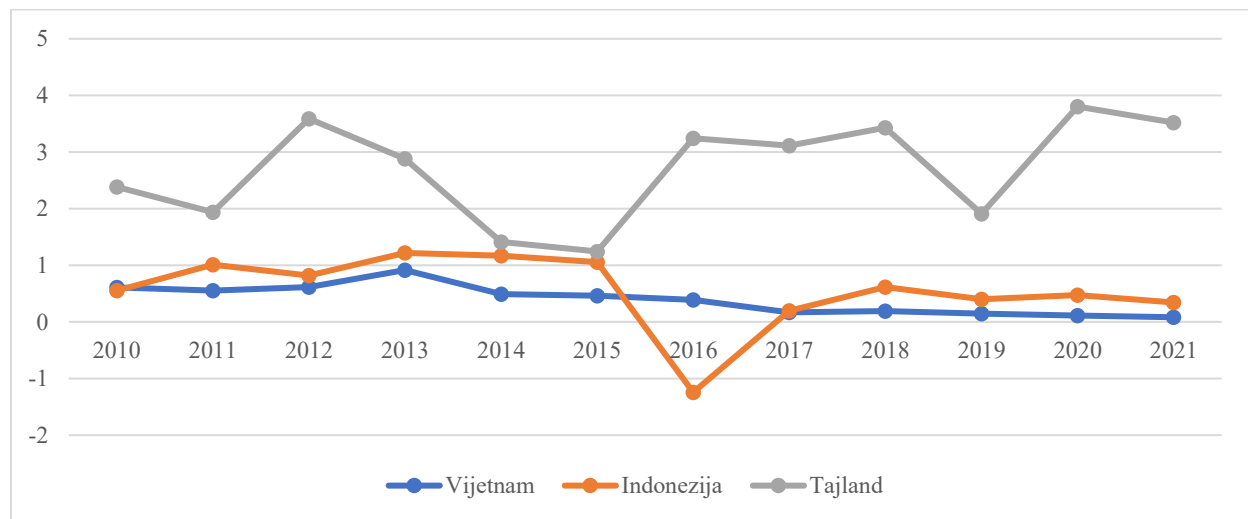
Izvor: Svjetska banka (2023.).

Na sljedećem grafikonu 20 se mogu malo bolje primijetiti kretanja stranih investicija koje su odabrane zemlje ostvarile u vremenskom razdoblju od 2010. do 2021. godine. U tome grafikonu se može uočiti kako najveću razinu rasta stranih direktnih ulaganja tijekom godina ostvaruje Vijetnam, gdje je ta razina konstantno na visokim razinama, ako se usporedi sa kretanjem istog

indikatora za ostale dvije zemlje. Vijetnam bilježi kretanje razine stranih direktnih ulaganja tijekom promatranog razdoblja na razinama u prosjeku od 4,64%. Druge dvije zemlje ostvaruju nešto niže razine, gdje Indonezija ima uglavnom stabilnu razinu stranih direktnih ulaganja koja se kreće oko 2%, sa kratkim prekidom u 2016. godini, dok u slučaju Tajlanda razina stranih direktnih investicija je obilježena konstantnim promjenama padova i rasta koji u 2020. godini ostvaruju negativnu vrijednost od -0,97% BDP-a.

Ukoliko se promatra kretanje odlaznih direktnih investicija za odabrane zemlje u istom promatranom vremenskom razdoblju može se primijetiti kako u ovom slučaju Tajland ostvaruje najveće razini odlaznih direktnih ulaganja koje dosežu razine od 3,80% BDP-a, no te vrijednosti kao i u slučaju stranih direktnih investicija nisu stabilne za Tajland, te doživljavaju stalne izmjene pada i rasta, no treba napomenuti kako su te razine tijekom cijelog vremenskog razdoblja promatranja pozitivne. Indonezija, na početku i na kraju ostvaruje stabilne razine odlaznih direktnih ulaganja, no treba napomenuti kako su te razine kratkotrajno prekinute padom od 1,24% BDP-a u 2016. godini. Vijetnam tijekom razdoblja promatranja je održao svoju razinu odlaznih direktnih ulaganja koja u prosjeku iznosi 0,39%. Treba dodati da od promatranih zemalja jedino Indonezija ostvaruje negativne razine odlaznih stranih ulaganja tijekom promatranog vremenskog razdoblja, dok druge dvije zemlje, iako su ostvarivale padove u svojim vrijednostima, nisu ostvarile negativne vrijednosti indikatora tijekom razdoblja promatranja.

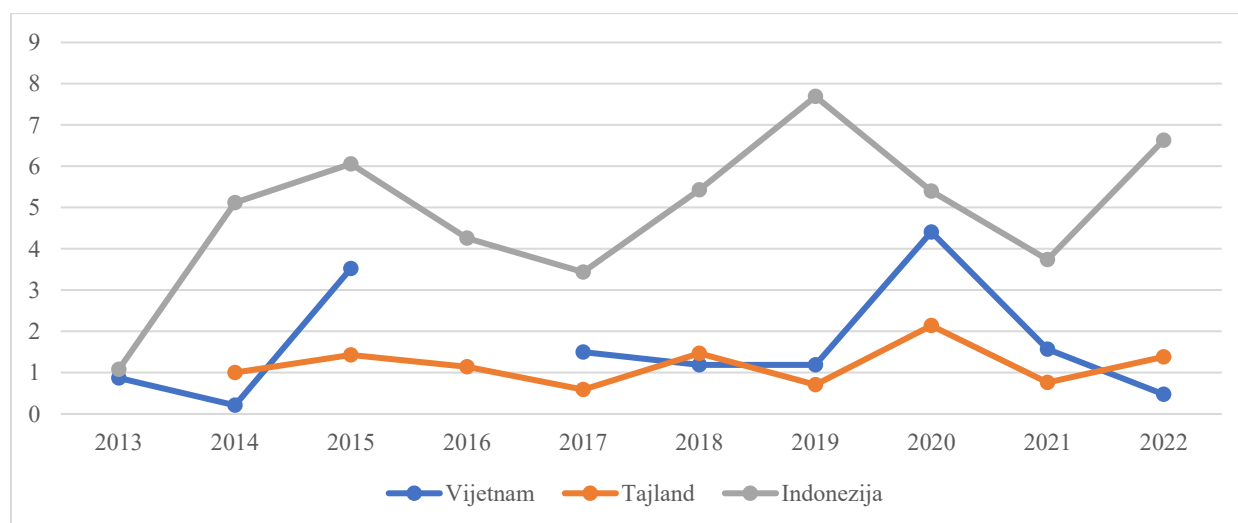
Grafikon 21: Kretanje odlaznih direktnih investicija za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u postotku BDP-a)

Izvor: Svjetska banka (2023.).

Grafikon 22 pokazuje kretanje kineskih investicija u sklopu inicijative u odabrane zemlje tijekom vremenskog razdoblja od 2013. do 2022. gdje se može primijetiti kako zemlja koja je konstantno, svake godine ostvarivala investicije bila Indonezija, koja je tijekom godina ukupno ostvarila 48,85 milijardi američkih dolara ulaganja. Indonezija je na početku promatranog vremenskog razdoblja ostvarila rast ulaganja koji je trajao sve do 2016. godine kada je nastupilo kratkotrajno razdoblje smanjenja kineskih investicija u zemlju. Nakon toga nastupio je rast koji je ostvaren u 2018. i 2019. godini, nakon čega je uslijedio ponovni pad, koji je napokon zaustavljen na samom kraju promatranog vremenskog razdoblja u 2022. godini. 2019. godina je bila vrhunac promatranog vremenskog razdoblja, kada je Indonezija ostvarila 7,69 milijardi USD ulaganja, dok je najniža razina bila na samom početku razdoblja u 2013.-oj godini kada je razina ulaganja iznosila 1,08 milijardi USD. Na drugom mjestu od odabranih zemalja nalazi se Vijetnam, koji je tijekom razdoblja ukupno ostvario 14,94 milijardi USD-a ulaganja u sklopu inicijative. Vijetnam je na početku razdoblja promatranja ostvario snažan rast u 2015. godini, nakon kojeg je uslijedila 2016. godina u kojoj nije bilo investicija, da bi se kineska ulaganja ponovno nastavila od 2017. godine

Grafikon 22: Kretanje kineskih investicija u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put" u gospodarstva odabranih zemalja u vremenskom razdoblju 2013.-2022. (u milijardama USD)

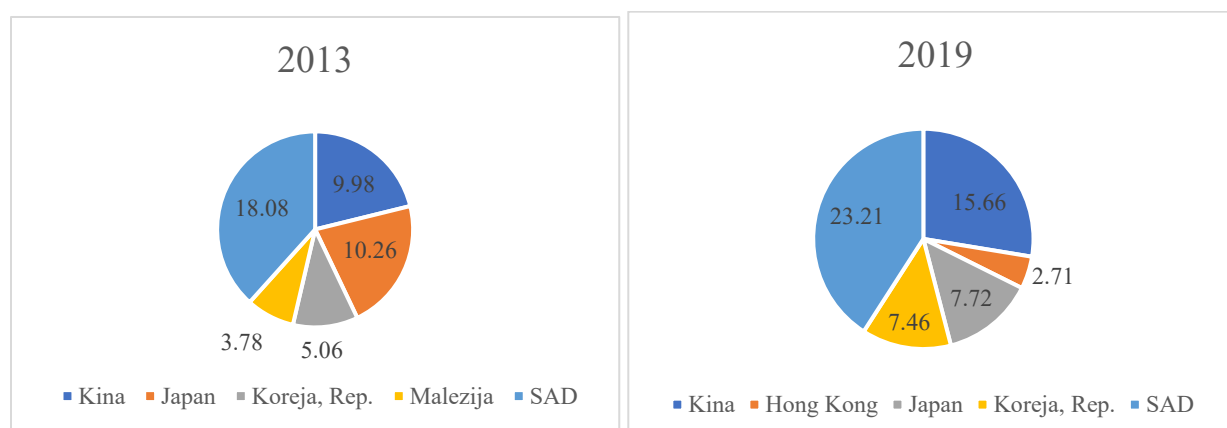
Izvor: The American Enterprise Institute (2023.).

kada je uslijedilo razdoblje stabilizacije investicija u vijetnamsko gospodarstvo. Vrhunac ulaganja u sklopu inicijative „Jedan pojas, jedan put“ Vijetnam je ostvario u pandemijskoj 2020. godini kada je iznos tih ulaganja bio 4,41 milijardu USD, dok je najnižu vrijednost Vijetnam ostvario u

2014. godini kada je ta vrijednost bila 0,21 milijardi USD. Naposljetku, Tajland je ostvario najniže iznose ulaganja u sklopu kineske inicijative tijekom razdoblja u odnosu na ostale odabrane zemlje, te je ta vrijednost ukupno iznosila 10,62 milijarde USD. Tajland je ulaganja od kineske inicijative tek počeo ostvarivati od 2014. godine, te su tijekom promatranog razdoblja uspjeli uglavnom zadržati stabilnu razinu ulaganja koja je u prosjeku iznosila 1,18 milijardi USD. Vrhunac u promatranom razdoblju Tajland je ostvario u 2020.-oj godini kada je ta vrijednost iznosila 2,14 milijarde USD, dok je najnižu vrijednost kineskih ulaganja u sklopu inicijative Tajland ostvario u 2017. godini kada je taj iznos bio 0,59 milijardi USD. Kraj promatranog vremenskog razdoblja za Tajland je bio obilježen padom kretanja kineskih ulaganja u 2021. godini, te naposljetku, ponovnim rastom ulaganja koji je ostvaren u 2022. godini.

U narednim promatranjima pozornost će se posvetiti trgovini koje su promatrane zemlje ostvarile sa ostalim zemljama, tj. sa kojim zemljama su ostvarile najveći uvoz i izvoz. Vremensko razdoblje će se ograničiti na 2013. i 2019. godinu, ponajviše kako bi se prikazalo kretanje trgovine promatranih zemalja na samom početku inicijative u 2013. godini, te će se to kretanje usporediti sa odnosima u 2019. godini kada je inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ već bila u punom razvoju.

Grafikon 23: Pet zemalja u koje je Vijetnam ostvario najveći izvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku)

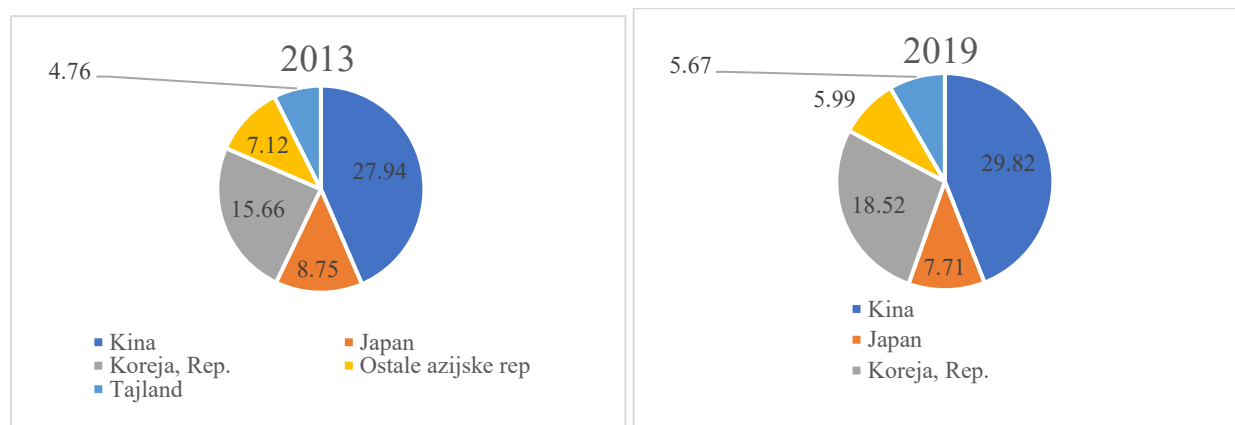

Izvor: WITS, (2020.).

U grafikonu 23. se može primijetiti u kojih pet zemalja je Vijetnam u 2013. i 2019. godini ostvario najveći izvoz, te se tako može primijetiti kako je u 2013. godini po vrijednosti udjela u izvozu Vijetnama prednjačio izvoz u SAD koji je iznosio 18,08%, dok je taj izvoz bio praćen izvozom

vijetnamskih dobara u Japan, 10,26%, te u Kinu, 9,98%. Promatrajući 2019. godinu i udjele u izvozu Vijetnama, SAD ostvaruje najveći udio u vijetnamskom izvozu, te taj udio iznosi 23,21% od ukupnog izvoza Vijetnama, na drugome mjestu u 2019. godini se nalazi Kina koja je u odnosu na 2013. godinu znatno povećala svoj udio u vijetnamskom izvozu, te taj izvoz iznosi 15,66%.

Grafikon 24: Pet zemalja u koje je Vijetnam ostvario najveći uvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku)

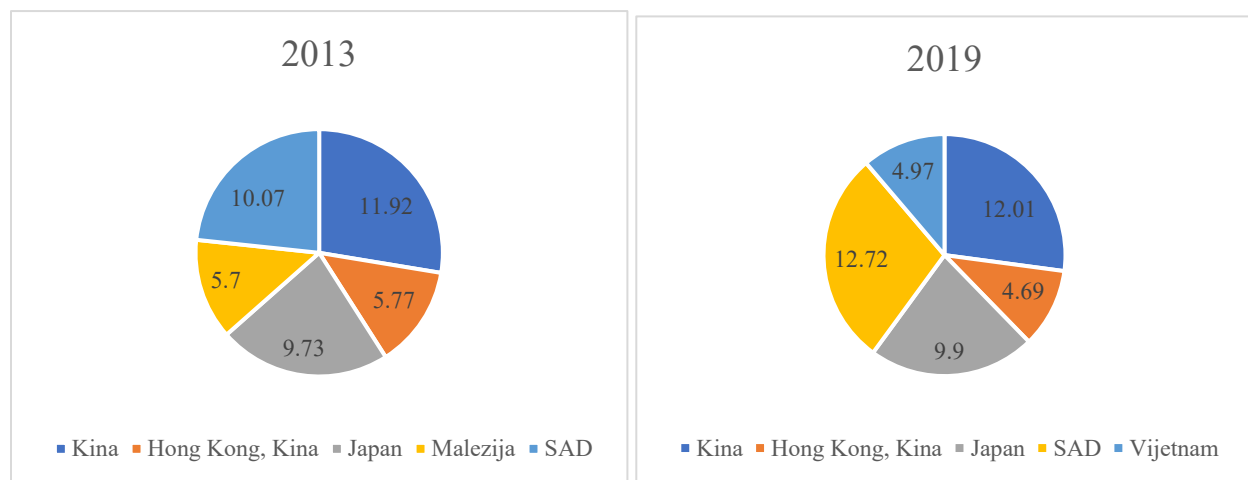

Izvor: WITS, (2020.).

U grafikonu 24 se mogu, s druge strane, vidjeti kojih pet zemalja su ostvarile najveći udio u uvozu u vijetnamsko gospodarstvo. Najveći uvoznik u 2013. godini je bila Kina sa 27,94%, nakon toga Republika Koreja, sa 15,66%. Odnos u uvozu u 2019-oj godini je ostao uglavnom isti, gdje je najveći uvoz u Vijetnam ostvarila Kina sa 29,82% od ukupnog vijetnamskog uvoza, nakon toga Koreja, 18,52% i Japan, 7,71%.

Tajland, kao što je to prikazano na grafikonu 25, je u 2013. godini najviše izvezio u gospodarstvo Kine, za koju je udio u tajlandskom izvozu iznosio 11,92%, nakon Kine, Tajland je ostvario najveći izvoz u SAD, 10,07%, pa u Japan, 9,73%. Naposljetku od navedenih zemalja u grafikonu 25, se nalaze Hong Kong, SAR, 5,77%, i Malezija sa 5,7% udjela u ukupnom izvozu Tajlanda za 2013. godinu. U 2019. godini, SAD je imao najveći udio u izvozu Tajlanda sa 12,72%. Odmah iza SAD-a se našla Kina koja je ostvarila 12,01%, te se tako u odnosu na 2013. godinu našla na drugom mjestu. Nakon Kine, značajne udjele u izvozu Tajlanda je ostvario izvoz u Japan, 9,9%, Vijetnam, 4,97%, i Hong Kong, SAR, 4,69%.

Grafikon 25: Pet zemalja u koje je Tajland ostvario najveći izvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku)

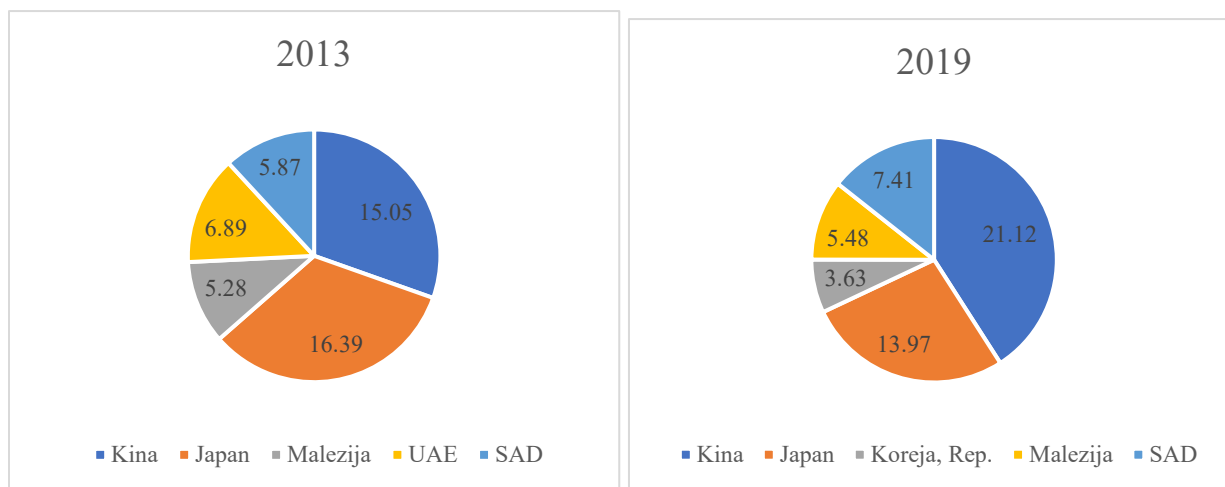

Izvor: WITS, (2020.).

Naposlijetku za Tajland će se promatrati odnos u uvozu za 2013. i 2019. godinu, te koje zemlje su ostvarile najveći uvoz u tajlandsko gospodarstvo. U 2013. godini, kao što je to prikazano u grafikonu 26, najveći uvoz u Tajland je ostvarivao Japan, koji je činio 16,39% udjela u ukupnom uvozu Tajlanda. Dok je na drugom mjestu bila Kina, čiji je udio iznosio 15,05. Kao druge zemlje koje su u 2013. godini ostvarile značajne udjele u uvozu Tajlanda su bile UAE, 6,89%, SAD, 5,87% i Malezija, 5,28%. Odnos u 2019. godini je ipak malo drugačiji nego što je bio u 2013. godini. U 2019. godini kao najveći uvoznik u Tajland prednjači Kina sa 21,12%, dok ju prati Japan sa 13,97%, te se tako može primijetiti kako je Kina tijekom godina značajno povećala svoj udio u uvozu u Tajland. Nakon te dvije zemlje, po udjelu u uvozu Tajlanda, dolaze udjeli SAD-a, 7,41%, Malezije, 5,48%, i naposljetku Koreje, 3,63%.

U slučaju Indonezije, također se može uočiti, značajna kineska uloga u trgovini. U grafikonu 27. može se primijetiti kako je u 2013. godini, Kina zauzimala drugo mjesto, odmah iza Japana i njegovog udjela u izvozu Indonezije od 14,84%. Udio Kine je u 2013. godini iznosio 12,38% ukupnog izvoza Indonezije. Ostale zemlje u koje je Indonezija ostvarivala značajne razine izvoza su Singapur, 9,14%, SAD, 8,62%, te Indija 7,14%. U 2019. godini može se primijetiti, da je Kina postala indonezijski glavni partner što se tiče izvoza, te je taj udio u 2019. godini iznosio 16,68%.

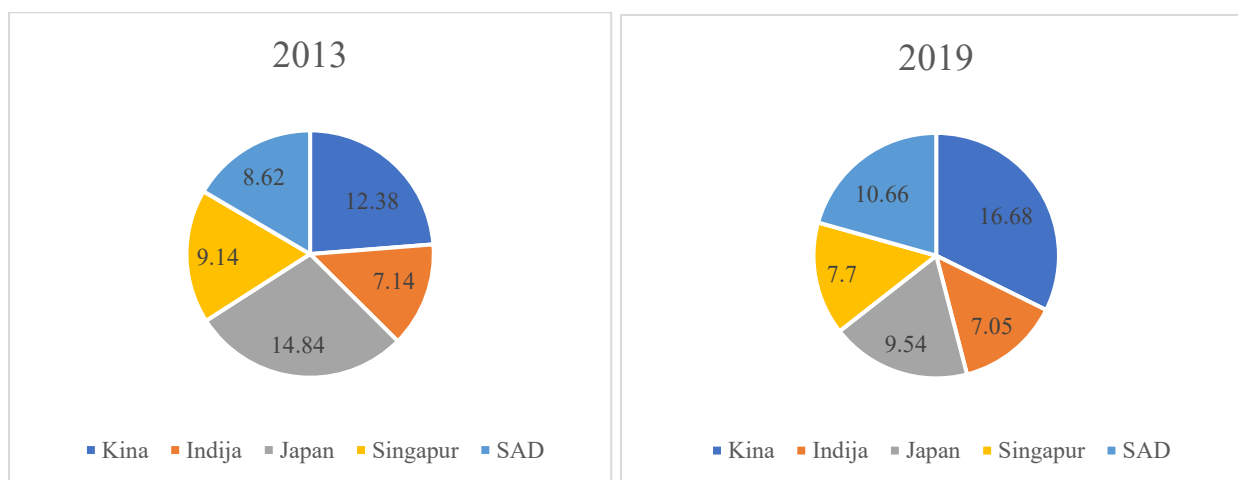
Grafikon 26: Pet zemalja u koje je Tajland ostvario najveći uvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku)

Izvor: WITS, (2020.).

Nakon Kine, po udjelu u izvozu Indonezije slijedi SAD, sa 10,66%, te Japan koji je ostvario značajan pad u odnosu na 2013. godinu, te je njegov udio u 2019-oj godini iznosio 9,54%.

Grafikon 27: Pet zemalja u koje je Indonezija ostvarila najveći izvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku)

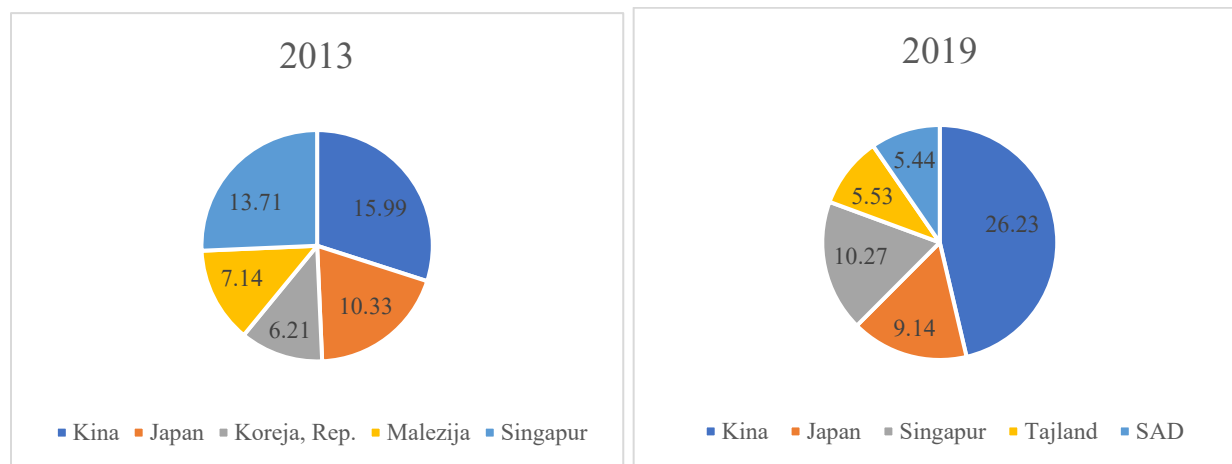

Izvor: WITS, (2020.).

Dok s druge strane, promatrajući indonezijski uvoz u 2013. i 2019. godini može se primijetiti u grafikonu 28 kako je indonezijski uvoz u 2013. godini dolazio ponajviše iz Kine, 15,99%, nakon

čega slijedi Singapur, sa 13,71%. Osim te dvije zemlje u Indoneziju su još uvozili Japan, 10,33%, Malezija, 7,14%, i naposljetku Republika Koreja, 6,21% ukupnog indonezijskog uvoza.

Grafikon 28: Pet zemalja u koje je Indonezija ostvarila najveći uvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku)

Izvor: WITS, (2020.).

U 2019. godini, Kina je uvelike povećala svoj udio u uvozu Indonezije, koji je u 2019.-oj godini iznosio 26,23% ukupnog uvoza. Na drugom mjestu se kao i u 2013. godini našao Singapur, sa 10,27%, te je tako ostao na sličnim razinama udjela uvoza u indonezijsko gospodarstvo.

Promatrajući usporedbu u odnosima trgovinskih partnera odabranih promatranih zemalja između 2013. i 2019. godine za sve promatrane zemlje može se zaključiti kako je Kina ostvarila povećanje svoje uloge u uvozu i izvozu promatranih zemalja u odnosu na 2013.-u godinu, te je tako Kina postala još značajniji trgovinski partner za Vijetnam, Tajland i Indoneziju.

5. Zaključak

Veoma je iznenađujuće kako je Kina ostvarila tako snažan gospodarski rast i razvoj tijekom zadnjih desetljeća, transformirajući se iz relativno siromašne zemlje u razvoju u zemlju čije se gospodarstvo sada nalazi na drugom mjestu po BDP-u, odmah iza SAD-a. Pretpostavke su da će se taj rast i dalje nastaviti, te da će Kina konkurirati SAD-u kao najrazvijenija ekonomija. Rast kojeg je ostvarila Kina je prije svega bio vođen značajnim razvojem industrije i uslužnog sektora koji su se tijekom godina pokazali kao glavni oslonac kineske ekonomije. Rast tih sektora omogućio je Kini da poveća izvoz i uvoz kineskog gospodarstva i ostvari velike količine razmjene s ostalim zemljama te na taj način poveća svoju ulogu u međunarodnoj trgovini. No iako je ostvarila takav značajan uspjeh razvoja gospodarstva, Kina se u 21. stoljeću suočava s transformacijom gospodarstva iz proizvođača s niskim troškovima proizvodnje u izravnog konkurenta razvijenim gospodarstvima zapadne Europe i SAD-a. Kako bi ostvarila te ciljeve transformacije kineske vlasti su se okrenule ka pokretanju određenih inicijativa, ponajviše na „Made in China 2025“ i „Jedan pojas, jedan put“. Inicijativa „Made in China 2025“ bi trebala podići tehnološku razinu i predstaviti određene inovacije, koje bi omogućile veću konkurentnost kineskim kompanijama i kineskom gospodarstvu, dok s druge strane inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ bi nastojala ostvariti povećanje geopolitičkog utjecaja Kine i povećanje uloge Kine u međunarodnoj trgovini. Inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ tijekom njenih godina realizacije je pokazala kako Kina namjerava uz pomoć infrastrukturnih investicija ostvariti povezanost Kine s europskim zemljama uz pomoć kopnenog i morskog puta. Inicijativa je tijekom godina povećala i broj zemalja sudionica inicijative, te su također te zemlje ostvarile određenu razinu ulaganja u projekte koji su poboljšali njihovu razinu infrastrukture, a time i ostvarili pozitivne učinke na njihovo gospodarstvo.

U ovome istraživanju kao primjer su se istaknule odabrane zemlje koje pripadaju području jugoistočne Azije, točnije Vijetnam, Tajland i Indonezija. Navedene zemlje su se priključile inicijativi „Jedan pojas, jedan put“ od njenih početaka u 2013. i 2014. godini, te je svaka od njih ostvarila određenu razinu kineskih investicija, pokazujući se kao poželjna destinacija sa svojim velikim mladim stanovništvom i velikom količinom neiskorištenih resursa. Istraživanje je pokazalo kako zemlje, iako su poželjna destinacija za kineske ulagače, pogotovo u slučaju Vijetnama i Indonezije, imaju određenu razinu skepticizma prema kineskim investicijama, koji se

pogotovo izrazio nezadovoljstvom stanovništva na povećanu suradnju njihove zemlje sa Kinom. Dodatno u određenim zemljama pokazalo se kako je došlo i do precjenjivanja troškova od strane kineskih ulagača, što je potom dovelo do neželjenih posljedica povećanja troškova i odgađanja realizacije projekata. Međutim, nedvojbeno je da kineske investicije u gospodarstvo odabranih zemalja mogu imati pozitivne učinke na razvoj gospodarstva i dijelova gospodarstva tih zemalja, ali ipak te zemlje bi trebale obratiti pozornost na prevelika oslanjanja na kineske investicije koje bi moglo dovesti do ovisnosti o tim ulaganjima, te na taj način imati negativan učinak na neovisnost političkih vlasti pri donošenju političkih i ekonomskih odluka.

Učinak kineske inicijative „Jedan pojas, jedan put“ se u ovom istraživanju prikazao uz prikupljene podatke o kineskim ulaganjima u Vijetnam, Tajland i Indoneziju, te ti podaci pokazuju kako su te zemlje ostvarile određena ulaganja u sklopu inicijative koja su imala pozitivan učinak na razvoj njihovih gospodarstva. Od odabranih zemalja kao zemlja koja je ostvarila najveći iznos kineskih ulaganja u sklopu inicijative se može izdvojiti Indonezija, kao jedna od ključnih zemalja koje se nalaze na morskom putu inicijative. Osim toga kroz istraživanje je prikazano kako je Kina svojim većim uključivanjem u međunarodnu trgovinu povećala i ulogu koju je imala i u trgovini, tj. uvozu i izvozu tih zemalja, te na taj način, iako je već imala veliku ulogu u trgovini tih zemalja, još više povećati ulogu tako postavši možda i najznačajniji trgovinski partner tih zemalja.

Kako inicijativa „Jedan pojas, jedan put“ bude ostvarivala svoj rast i razvoj, doći će do porasta ulaganja i suradnje kako u ovome istraživanju odabranih zemalja, tako i ostalih zemalja članica sa Kinom, te će s vremenom pokazati neto efekte tih inicijativa, kako za državu primatelja, tako i za Kinu.

Popis literature

1. AJMC. (2021.). A Timeline of COVID-19 Developments in 2020. Dostupno na: <https://www.ajmc.com/view/a-timeline-of-covid19-developments-in-2020>
2. Bhaya, A. (2021.). Xinjiang: A Gateway to China's Belt and Road Initiative. *CGTN*. Dostupno na: <https://news.cgtn.com/news/2021-08-16/Xinjiang-A-Gateway-to-China-s-Belt-and-Road-Initiative-12LQzr6ohfq/index.html>
3. Cai, P. (2017). Understanding China's Belt and Road Initiative. *Lowy Institute for International Policy*. Dostupno na: https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/documents/Understanding%20China%E2%80%99s%20Belt%20and%20Road%20Initiative_WEB_1.pdf
4. Chan, A. (2001.), Mao's Crusade: Politics and Policy Implementation in China's Great Leap Forward. Dostupno na: https://books.google.hr/books?hl=en&lr=&id=9pPxwn6EvR4C&oi=fnd&pg=PR12&dq=great+leap+forward+china+industry&ots=XR-OTwjadj&sig=3gCuSBINfohm0XMhb-tYkho5ELQ&redir_esc=y#v=onepage&q=great%20leap%20forward%20china%20industry&f=false
5. Chen, C.S., Twitchett D. i Chan, H. (2022). China. *Britannica*. Dostupno na: <https://www.britannica.com/place/China>
6. Chen, Y., Guo C. (2022.). Necessary and sufficient conditions for the BRI success. Volume 17, Issue 4. *Special Issue: The Economics of the Belt and Road Initiative*. Dostupno na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ise3.38>
7. Cheng, E. (2018.). China's overseas investment drops in 2017 for the first time on record. *CNBC*. Dostupno na: <https://www.cnbc.com/2018/09/28/chinas-overseas-investment-drops-for-the-first-time-on-record.html>
8. China Global Investment Tracker. (2023.). *American Enterprise Institute*.
9. China. *Cia The World Factbook*. Dostupno na: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/>
10. Damuri, Y.R., Perkasa, V., Atje, R. i Hirawan, F. The Belt and Road Initiative in Indonesia: Importance, Concerns and Issues on the Implementation. *Centre for Strategic and International Studies*. Dostupno na: <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep25409.5.pdf>

11. Duiker, W., Turley, W., Buttinger, J. (2022). Vietnam. *Britannica*. Dostupno na: <https://www.britannica.com/place/Vietnam>
12. Garcia, Z., Guerreiro, P. (2022.). Provincial players in China's Belt and Road Initiative. *Asia & the Pacific Policy Society*. Dostupno na: <https://www.policyforum.net/provincial-players-in-chinas-belt-and-road-initiative/>
13. Gill, I., Lall, V.S., Lebrand, M. (2019.). Winners and losers along China's Belt and Road. Future Development. *Brookings Institute*. Dostupno na: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2019/06/21/winners-and-losers-along-chinas-belt-and-road/#:~:text=The%20BRI%20has%20six%20main,the%20China%2DIndochina%20Peninsula%20Corridor>
14. Hafner, J.A., Keyes, C.F. i Keyes, E.J. (2022). Thailand. *Britannica*. Dostupno na: <https://www.britannica.com/place/Thailand>
15. Hale, T., Sun Y. (2022.). China's GDP growth slows as Covid restrictions and property woes hit demand. *Financial Times*. Dostupno na: <https://www.ft.com/content/5b0e09fb-1e02-4537-a44b-7b33cd43ba48>
16. He, C., Chen R., Liu Y. (2021.) US-China trade war and China's stock market: an event-driven analysis. Economic Research. *Taylor&Francis Online*. Dostupno na: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1331677X.2021.1990781>
17. Indonesia. *Cia The World Factbook*. Dostupno na: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/indonesia/>
18. Kardkarnkali, Y., Waji, U. (2022.). BRI important to Thailand's economy. *China Daily*. Dostupno na: <https://www.chinadailyhk.com/article/302059>
19. Kiltou, D., Conrads, J., Rasmussen, M., Probst, L., Pedersen, B. (2017.). *Germany: Industrie 4.0*. Dostupno na: https://ati.ec.europa.eu/sites/default/files/2020-06/DTM_Industrie%204.0_DE.pdf
20. Lau, L.J. (2020.), The Impacts of the Trade War and the COVID-19 Epidemic on China-U.S. Economic Relations. China Review. *The Chinese University of Hong Kong Press*. Dostupno na: https://www.jstor.org/stable/26959852?seq=14#metadata_info_tab_contents

21. Legge, J.D., Adam, W.A., Leinbach, R.T. (2022). *Indonesia*. Dostupno na: <https://www.britannica.com/place/Indonesia>
22. Liu, I. (2021.) China's Service Sector at a Glance. *Eurobiz*. Dostupno na: <https://www.eurobiz.com.cn/chinas-service-sector-at-a-glance/>
23. Made in China 2025. (2018.) *Institute for Security & Development Policy*. Dostupno na: <https://isdpc.eu/content/uploads/2018/06/Made-in-China-Backgrounder.pdf>
24. Mardell, J. (2020.). The BRI in Pakistan: China's flagship economic corridor. *Merics*. Dostupno na: <https://merics.org/en/analysis/bri-pakistan-chinas-flagship-economic-corridor>
25. McBride, J., Chatzky A. (2019.). Is „Made in China 2025“ a Threat to Global Trade?. *Council on Foreign Relations*. Dostupno na: <https://www.cfr.org/backgrounder/made-china-2025-threat-global-trade>
26. Min, Y. (2022.). Ten Years of the Belt and Road: Reflections and Recent Trends. *Global Development Policy Center*. Dostupno na: <https://www.bu.edu/gdp/2022/09/06/ten-years-of-the-belt-and-road-reflections-and-recent-trends/#:~:text=The%20BRI's%20main%20accomplishment%20was,economic%20problems%20have%20been%20varied>
27. Mouritz, F. (2020.). Implications of the COVID-19 Pandemic on China's Belt and Road Initiative. Vol. 19, No. 2, The Security Impacts of the COVID-19 Pandemic. *Partnership for Peace Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes*. Dostupno na: https://www.jstor.org/stable/26937614?seq=6#metadata_info_tab_contents
28. Mullen, A. (2021.) China's services sector: what is it and why is it important to the economy?. *South China Morning Post*. Dostupno na: https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3123852/chinas-services-sector-what-it-and-why-it-important-economy?module=perpetual_scroll_0&pgtype=article&campaign=3123852
29. National Bureau of Statistics of China (2023).
30. Of Questionable Connectivity: China's BRI and Thai Civil Society (2021.). *Asia Unbound. Council on Foreign Relations*. Dostupno na: <https://www.cfr.org/blog/questionable-connectivity-chinas-bri-and-thai-civil-society>

31. Park, A., Tritto, A. i Sejko, D. (2021). The Belt and Road Initiative in ASEAN – Thailand. *The Hong Kong University of Science and Technology Institute for Emerging Market Studies*. Dostupno na: <https://iems.ust.hk/publications/reports/uob-bri-thailand>
32. Park, A., Tritto, A. i Sejko, D. (2021). The Belt and Road Initiative in ASEAN – Indonesia. *The Hong Kong University of Science and Technology Institute for Emerging Market Studies*. Dostupno na: <https://iems.ust.hk/publications/reports/uob-bri-indonesia>
33. Park, A., Tritto, A. i Sejko, D. (2021). The Belt and Road Initiative in ASEAN – Vietnam. *The Hong Kong University of Science and Technology Institute for Emerging Market Studies*. Dostupno na: <https://iems.ust.hk/publications/reports/uob-bri-vietnam>
34. Pizza, V. (2021.). Which countries are the world’s biggest carbon polluters?. *Climate Trade*. Dostupno na: <https://climatetrade.com/which-countries-are-the-worlds-biggest-carbon-polluters/>
35. Pleshkevich, B., Solis Gonzales, B. (2022.). China Real Estate Market Crisis: Who's Next?. *Moody's Analytics*. Dostupno na: https://www.moodyanalytics.com/articles/pa/2022/china_real_estate_market_crisis
36. Prakash, N. (2022.). DECODED: Why US-Led „Chip 4“ Countries Are In „Hum & Haw“ To Hurt China's Booming Semiconductor Industry. *The EurAsian Times*. Dostupno na: <https://eurasianimes.com/decoded-why-us-led-chip-4-alliance-are-in-hum-haw-to-hurt-chinas/>
37. Raiser, M. (2019.). China's rise fits every development model. Future Development. *Brookings Institute*. Dostupno na: <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2019/10/17/chinas-rise-fits-every-development-model/>
38. Setboonsarng, C., Thepgumpanat, P. (2019.). Timeline: Thailand's turbulent politics over two decades. *Reuters*. Dostupno na: <https://www.reuters.com/article/us-thailand-election-timeline-idUSKCN1R30HR>
39. Seth, S. (2021.). Socialist Market Economies: How China, Cuba, and North Korea Work. *Investopedia*. Dostupno na: <https://www.investopedia.com/articles/investing/081514/socialist-economies-how-china-cuba-and-north-korea-work.asp#:~:text=A%20socialist%20market%20economy%20is,economies%20in%20the%20present%20era>

40. Szczepanski, K. (2019.), The Great Leap Forward. *ThoughtCo*. Dostupno na: <https://www.thoughtco.com/the-great-leap-forward-195154>
41. Taliga, H. (2021.). Belt and Road Initiative in Central Asia. *ITUC*. Dostupno na: https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/belt_and_road_initiative_in_central_asia.pdf
42. Tang, R. NS. (2013.), Chinese Economic Policy in the 21st Century: Growth, Imbalance, and Considerations for Australia. *Inquiries Journal*. Dostupno na: <http://www.inquiriesjournal.com/articles/748/chinese-economic-policy-in-the-21st-century-growth-imbalance-and-considerations-for-australia>
43. Thailand. *Cia The World Factbook*. Dostupno na: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/thailand/>
44. The Economist. (2022.) China's property crisis hasn't gone away: it is getting worse. Dostupno na: https://www.economist.com/leaders/2022/09/15/chinas-property-crisis-hasnt-gone-away-it-is-getting-worse?gclid=CjwKCAiA-dCcBhBQEiwAeWidtf04S0_kgsRuOzebqvcJnk5HMjsJqhSHq52q1EE9QVqTZ_JtXefgmxoCm5kQAvD_BwE&gclid=aw.ds
45. Tkalac Verčić, A., Sinčić Ćorić, D. i Pološki Vokić, N. (2011): Priručnik za metodologiju istraživačkog rada: kako osmisliti, provesti i opisati znanstveno i stručno istraživanje, 2. izd. M.E.P., Zagreb
46. Toai, B. D., Xi G., Amogh, G. (2018.). Situational Analysis of Vietnam for Belt and Road Initiative. *Advances in Economics, Business and Management Research*. *Atlantis Press*.
47. Turin, R. D. (2010.) The Beijing Consensus: China's Alternative Development Model. *Inquiries Journal*. Dostupno na: <http://www.inquiriesjournal.com/articles/134/2/the-beijing-consensus-chinas-alternative-development-model>
48. Vietnam. *Cia The World Factbook*. Dostupno na: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/vietnam/>
49. Walia, S. (2020.) China's Development Model and its Political and Economic Implications. *Impakter*. Dostupno na: <https://impakter.com/china-development-model-political-economic-implications/>
50. Wang, C. (2021.). China Belt and Road Initiative (BRI) Investment Report H1 2021. *Green Finance & Development Center*. Dostupno na: <https://greenfdc.org/china-belt-and-road-initiative-bri-investment-report-h1-2021/>

51. Wang, H. (1999.). The Asian financial crisis and financial reforms in China. *The Pacific Review*. Dostupno na:
<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/09512749908719305>
52. Wang, Z. (2017.). The Economic Rise of China: Rule-Taker, Rule-Maker, or Rule-Breaker?. *Asian Survey*. Dostupno na:
https://www.jstor.org/stable/26367769?saml_data=eyJzYW1sVG9rZW4iOiI5ZGE1ZDBkNi0xZmZhLTQ4MGEtOTIyNy1jYzgxODU3ODY1ZGYiLCJlbWFpbCI6ImlkdWtpY0BuZXQuZWZ6Zy5ociIsImluc3RpdHV0aW9uSWRzIjpbIjZlZDkLTA4ZGUtNDA0Ni1hZTE3LTM0MGU0ZTRmYWViYyJdfQ&seq=1#metadata_info_tab_contents
53. Wei, P., Jin C., Xu C. (2021.). The Influence of the COVID-19 Pandemic on the Imports and Exports in China, Japan, and South Korea. *Frontiers*. Dostupno na:
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.682693/full>
54. WITS (2020.). *World Bank*.
55. Wong, A.A. i Jia, S. (2017). Belt & Road: Opportunity & Risk. *BakerMcKenzie*. Dostupno na:
https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/insight/publications/2017/10/belt-road/baker_mckenzie_belt_road_report_2017.pdf?la=en
56. Wong, D. (2020.) How Beijing is Driving China's Services Sector Expansion. *China Briefing*. Dostupno na: <https://www.china-briefing.com/news/chinas-services-sector-expansion-beijing-9-industry-reforms/>
57. World Bank. (2022). World Development Indicators | Data. [online]
58. Yang, Y., Feng, W., Wang, D., Liu, B. (2019). China National Human Development Report Special. *United Nations*. Dostupno na:
<https://hdr.undp.org/system/files/documents/nhdrcnpdf.pdf>

Popis tablica

Tablica 1: SWOT analiza značaja inicijative za Vijetnam	46
Tablica 2: SWOT analiza značaja inicijative za Tajland	48
Tablica 3: SWOT analiza značaja inicijative za Indoneziju	49

Popis slika

Slika 1: Predloženi koridori inicijative "Jedan pojas, jedan put"	30
Slika 2: Kineski planovi za ulaganja u Vijetnam u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put"	39
Slika 3: Planirana ulaganja u Tajland u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put"	42
Slika 4: Planirana ulaganja u Indoneziju u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put"	45

Popis grafikona

Grafikon 1: Kretanje BDP-a NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.. (milijarde RMB)	16
Grafikon 2: BDP per capita NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021. izražen u RMB.....	17
Grafikon 3: Stopa rasta BDP-a NR Kine u vremenskom razdoblju 1961.-2021.....	18
Grafikon 4: BNP NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021. (milijarde RMB).....	19
Grafikon 5: Dodane vrijednosti tri gospodarskih sektora NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021. (milijarde RMB).....	20
Grafikon 6: Udjeli sektora gospodarstva u BDP-u NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.	21
Grafikon 7: Dodane vrijednosti industrijskih grana gospodarstva NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.	23
Grafikon 8: Udjeli industrijskih grana gospodarstva NR Kine u vremenskom razdoblju 1952.-2021.....	24
Grafikon 9: Ukupna vrijednost izvoza i uvoza NR Kine u vremenskom razdoblju od 1953.-2021. u milijardama USD	25
Grafikon 10: Neto strana direktna ulaganja u gospodarstvo NR Kine kao postotak BDP-a	26
Grafikon 11: Usporedba Gini koeficijanta za godine 1990. i 2019.	27
Grafikon 12: Usporedba vrijednosti Human Development Indexa za godine 1978. i 2022. za NR Kinu.....	28
Grafikon 13: Kretanje izravnih vanjskih ulaganja koje je NR Kina ostvarila u vremenskom razdoblju 2010.-2021.	32
Grafikon 14: Broj ugovorenih projekata između Kine i ostalih zemalja u vremenskom razdoblju 2010.-2021.	33
Grafikon 15: Kretanje kineskih investicija u zemlje članice inicijative "Jedan pojas, jedan put" u vremenskom razdoblju 2013.-2022. izraženo u milijardama USD.....	35
Grafikon 16: Kretanje BDP-a za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (u američkim dolarima).....	51
Grafikon 17: BDP per capita za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u američkim dolarima).....	52

Grafikon 18: Rast BDP-a odabranih zemalja u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izražen u postotku BDP-a).....	53
Grafikon 19: Rast BDP-a per capita za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u postotku BDP-a).....	54
Grafikon 20: Kretanje stranih direktnih investicija u odabranim zemljama u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u postotku BDP-a)	54
Grafikon 21: Kretanje odlaznih direktnih investicija za odabrane zemlje u vremenskom razdoblju 2010.-2021. (izraženo u postotku BDP-a)	55
Grafikon 22: Kretanje kineskih investicija u sklopu inicijative "Jedan pojas, jedan put" u gospodarstva odabranih zemalja u vremenskom razdoblju 2013.-2022. (u milijardama USD)...	56
Grafikon 23: Pet zemalja u koje je Vijetnam ostvario najveći izvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku).....	57
Grafikon 24: Pet zemalja u koje je Vijetnam ostvario najveći uvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku).....	58
Grafikon 25: Pet zemalja u koje je Tajland ostvario najveći izvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku).....	59
Grafikon 26: Pet zemalja u koje je Tajland ostvario najveći uvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku).....	60
Grafikon 27: Pet zemalja u koje je Indonezija ostvarila najveći izvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku).....	60
Grafikon 28: Pet zemalja u koje je Indonezija ostvarila najveći uvoz u 2013. i 2019. godini (izraženo u postotku).....	61

Životopis

Osobne informacije

Ime i prezime: Irinej Đukić

Datum rođenja: 7. svibanj 1995.

Email: idukic022@gmail.com

Obrazovanje

Prva ekonomska škola u Zagrebu – 2010. - 2014.

Medulićeva ulica 33, 10000 Zagreb, Hrvatska

Ekonomski fakultet Zagreb, Sveučilište u Zagrebu – 2014. - 2023.

Trg J.F. Kennedyja 6, 10000 Zagreb, Hrvatska

Sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski studij Ekonomije

Radno iskustvo

Asistent Asset Manager – rujan 2022. – trenutno

Raiffeisen Leasing d.o.o.

Magazinska 69, 10000 Zagreb, Hrvatska

Opis rada: praćenje dnevnih procesa i odobravanje financiranja asseta putem leasinga, provjera i analiza asseta, sudjelovanje u povratu iznajmljenih asseta, izrađivanje potrebne dokumentacije, komunikacija sa klijentima.

Asistent u prodaji – svibanj 2022. – rujan 2022.

Raiffeisen Leasing d.o.o.

Magazinska 69, 10000 Zagreb, Hrvatska

Opis rada: praćenje dnevnih procesa i spremanje dokumentacije, obilazak klijenata i dobavljača, priprema dokumentacije za registraciju vozila

Administrator web stranice – prosinac 2019. – svibanj 2022.

Metaprofile data d.o.o.

Biokovska ulica 50a, 10000 Zagreb, Hrvatska

Opis rada: uređivanje web stranice i prikupljanje podataka

Vještine

Poznavanje rada u Microsoft office paketu, Word, Excel, Powerpoint, R-Studio, SAS, Google Drive, Google Docs.

Jezici

- Hrvatski - materinji
- Engleski - napredni
- Talijanski - napredni
- Kineski - početni